

Nederlands Loodswezen

JAARVERSLAG 2023

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	2
Bestuursverslag	4
2023 in vogelvlucht	6
Vooruitblik 2024	11
Waardecreatiemodel	13
Wat onze stakeholders belangrijk vinden	16
Prestaties en activiteiten 2023	19
• <i>Veilig en vlot scheepvaartverkeer</i>	21
• <i>Duurzame operatie</i>	29
• <i>Toekomstbestendig loodswezen</i>	32
• <i>Nautische kennisdeling en ketenoptimalisatie</i>	33
• <i>Betrokken en tevreden stakeholders</i>	34
• <i>Bekwame en tevreden loodsen en werknemers</i>	35
• <i>Opgeleide registerloodsen</i>	36
• <i>Transparante bedrijfsvoering</i>	38
Overlegstructuren	40
Profiel	42
Governance	46
Risicomanagement	52
In control-verklaring	66
Verslag Raad van Commissarissen NLBV	68
Financieel verslag	71
Jaarrekening 2023	78
Overzicht vermogen per 31 december 2023	79
Exploitatierkening over 2023	80
Kasstroomoverzicht van de middelen 2023	81
Toelichting kasstroomoverzicht	87
Toelichting op het vermogen en de exploitatierkening	88
Overige gegevens	120
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	121
Colofon	130

VOORWOORD

In 2023 bleef de dienstverlening van Nederlands Loodswezen van hoge kwaliteit: we hebben 24/7 schepen van loodsen voorzien en verder gebouwd aan een toekomstbestendig Nederlands Loodswezen. Tegenslagen waren er ook. Het jaar was onrustig en wereldwijde crises bleven een stoorzender in het handelsverkeer. Intern leidde het nieuwe systeem voor de vaststelling van loodsgeldtarieven tot zorgen. 2023 was ook een verdrietig jaar. Voor het eerst sinds de verzelfstandiging in 1988 kregen we binnen Nederlands Loodswezen te maken met een ongeval waarbij een collega om het leven kwam.

Nederlands Loodswezen zette in 2023 een negatief resultaat neer. We loodsten minder schepen dan geraamd en de vergoeding voor de inzet van de registerloodsen daalde. Het price cap-systeem voor de loodsgeldtarieven, de teruglopende economie door de oorlog in Oekraïne én de energiecrisis leidden overall tot een afname in de loodsactiviteiten en de omzet. Door de economische situatie veranderde ook het aanbod van type schepen en type lading: meer droge en natte bulk en minder containerschepen.

Intern hebben we ook stappen gezet in de transitie naar een toekomstbestendig Nederlands Loodswezen dat duurzamer en slimmer is. Het fundament onder de loodsactiviteiten is dan ook onverminderd sterk.

VERDUURZAMING

Verduurzaming is niet meer weg te denken in de strategieën van Nederlands Loodswezen. Veel van onze vaartuigen zijn aangesloten op schonere walstroom, het taxivervoer wordt deels elektrisch en de 'Mare', waarmee we een brandstofbesparing van 30% ten opzichte van een tender in de L-klasse realiseren, wordt in 2024 in de vaart genomen. Ook voor de vervanging van de swaths in regio Scheldemonden koersen we op schoner en duurzamer. Een efficiënte planning helpt het aantal loodsbewegingen en aan- en afvaarten van de beloodsingsmiddelen verminderen. In de sector valt grote milieuwinst te boeken door het vlotter afhandelen van scheepvaartverkeer: zeeschepen die onnodig rondjes varen, omdat zij moeten wachten op een ligplaats of een dienstverlener, stoten onnodig veel CO₂ uit. Een loodsdienst die loopt als een Zwitsers uurwerk en die logistieke informatie deelt met alle betrokkenen, is daardoor van essentieel belang. Voor verdere verduurzaming van onze beloodsingsmiddelen heeft onze organisatie zich uitgesproken voor een uitbreiding van het gebruik van biobrandstoffen.

DATA ALS MOTOR VAN VERANDERING

Veel innovaties in het Loodswezen zijn datagedreven. Dit jaar is het project Lutine gestart waarmee we per vaartuig het brandstofverbruik, de emissies en het vaargedrag beter kunnen monitoren. Lutine is een volgende stap in het verder beperken van onze CO₂-uitstoot. Samen met de CO₂-prestatieladder, die we sinds 2018 gebruiken, is het een belangrijk instrument voor het bewaken van onze impact op mens en milieu. Data zijn ook bruikbaar in de huidige, gespannen arbeidsmarkt en van invloed op het profiel van onze medewerkers van de toekomst. Denk aan de inzet van artificial intelligence (AI) en het overnemen van taken door techniek.

VIERING 35-JARIG JUBILEUM

In 2023 bestond Nederlands Loodswezen 35 jaar. Helaas moesten we de officiële viering met een symposium op 2 november 2023 afgelasten vanwege storm Ciarán. Daar stonden we niet te lang bij stil: een beetje storm hoort erbij in het loodswezen. Op 7 maart 2024 hielden we de viering alsnog, samen met het symposium 'Innovatie en verduurzaming naar de toekomst', waar we met nautische partners de dialoog voerden.

VERDRIETIG AFSCHEID

Collega's uit de gehele organisatie werden hard getroffen door het eerste dodelijke ongeval sinds de verzelfstandiging van onze organisatie in 1988. Wij verloren een toegewijde en ervaren medewerker bij een bedrijfsongeval op zee bij IJmuiden. Het drama herinnert ons eraan hoe kwetsbaar we zijn en hoe belangrijk het is dat we ons hard blijven maken voor veiligheid in ons werk.

In 2023 nam Nederlands Loodswezen ook afscheid van een geliefde collega uit regio Rotterdam-Rijnmond na een lang ziekbed. In zijn afscheidsbrief omschreef hij Nederlands Loodswezen als "een prachtig bedrijf met mooie mensen". Daar sluit ik mij graag bij aan. Ik wil dan ook al mijn collega's bedanken voor hun inzet in het afgelopen jaar. Ik ben trots op alle mensen die samen Nederlands Loodswezen vormen. Ook onze externe stakeholders wil ik bedanken voor hun vertrouwen in onze organisatie. Alle resultaten die we behalen zijn alleen mogelijk door en in nauwe samenwerking.

Willem Bentinck,
Voorzitter Nederlandse Loodsencorporatie

BESTUURSVERSLAG

OVER DIT VERSLAG

Met plezier bieden wij u ons jaarverslag 2023 aan. Hierin leest u hoe Nederlands Loodswezen erin slaagde in een turbulente en onzekere wereld de dienstverlening op peil te houden.

In dit jaarverslag staan onze prestaties en activiteiten in 2023 centraal. Ze zijn ingedeeld naar de acht thema's die de kern vormen van het waardecreatiemodel waarmee we sinds 2023 onze toegevoegde waarde meten. Deze acht thema's zijn: een veilig en vlot scheepvaartverkeer, een duurzame operatie, een toekomstbestendig loodswezen, nautische kennisdeling en ketenoptimalisatie, betrokken en tevreden stakeholders, bekwame en tevreden loodsen en medewerkers, opgeleide registerloodsen en een transparante bedrijfsvoering.

In het hoofdstuk Vooruitblik kijken we naar ontwikkelingen in 2024.

FOTO'S

Ons werk is tastbaar en zichtbaar door de foto's die u in dit jaarverslag vindt. Het beeldmateriaal toont hoe onze betrokkenheid en trots om dit bijzondere werk iedere dag opnieuw uit te voeren. De foto's in het jaarverslag 2023 zijn onder andere gemaakt door loodsen en medewerkers van Nederlands Loodswezen en door diverse externe fotografen. De coverfoto is – met toestemming – overgenomen van magazine 'Onze Haven'.

2023 IN VOGELVLUCHT

Onrust in de wereld lijkt inmiddels een vast gegeven. De oorlogen in Oekraïne en elders in de wereld en de schommelingen in de energiemarkt hebben een merkbare invloed op de goederenstromen, zowel in aard als in omvang. Het aantal scheepsreizen is gedaald met ruim 3,6% naar 91.228 en de opbrengsten zijn afgenomen met 1%. Daarnaast zijn de kosten gedaald met 2,6 miljoen euro, waardoor het werkelijke verlies 1,3 miljoen euro lager is dan begroot was. Met veel projecten is gestaag vooruitgang geboekt waardoor Nederlands Loodswezen de dienstverlening verder heeft verbeterd en nieuwe stappen naar een duurzame toekomst zet.

NIEUW SYSTEEM VOOR VASTSTELLEN TARIEVEN

Door de invoering van de Wet actualisatie markttoezicht registerloodsen (Wamr) werden de loodsgeldtarieven anders dan voorheen bepaald. Bij een stijging van het geraamde aantal te loodsen scheepsreizen was niet langer het cost plus-systeem van toepassing, maar het price cap-systeem. Bij een dalend aantal reizen bleef cost plus de basis.

In 2023 gold voor het eerst de price cap-berekening voor de vergoeding van de loodsactiviteiten. De Autoriteit Consument & Markt stelde de tarieven 2023 vast op basis van de tarieven 2022, verhoogd met een loon-prijsindex en verlaagd met een korting van 2% voor een verwachte efficiencyverbetering.

Het uitgangspunt van de berekening was een stijging in het geraamde aantal te loodsen scheepsreizen. Die stijging is niet gerealiseerd en de inkomsten zijn teruggelopen. Ook de veronderstelde schaalvoordelen bleken daardoor niet haalbaar, mede doordat het voor onze organisatie noodzakelijk is om 365 dagen per jaar een hoog serviceniveau met permanente beschikbaarheid te bieden.

Nederlandse Loodsencorporatie (NLC) en haar leden hebben grote zorgen over de uitwerking van de Wamr. De kans is reëel dat we niet uit de kosten komen als de tarieven gebaseerd worden op het price cap-systeem. De verwachting is dat dit gevolgen kan hebben op de kwaliteit van de dienstverlening en dat daardoor schepen in de toekomst, vanwege een price cap-korting, op een loods moeten wachten. De aanzienlijke kosten die zo'n vertraging met zich meebrengt voor een zeeschip, wegen bij lange na niet op tegen de aan het Loodswezen opgelegde korting. Dit geldt niet in de laatste plaats ook voor de overige dienstverleners, de gehele keten en de belasting op het milieu van een wachtend schip. We gaan hierover in overleg met het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

LOODSPlicht NIEUWE STIJL

De ervaringen met de Loodsplicht Nieuwe Stijl (LNS) verschilden per regio. De RLC's faciliteren binnen LNS de PEC-opleidingen van de kapiteins. PEC staat voor Pilotage Exemption Certificate. Tot tevredenheid van regio Noord is voor schepen op de Eems de maximale breedte verruimd, waardoor de kapiteins van meer schepen in aanmerking komen voor een PEC A-, B-, of C-opleiding. Regio Amsterdam-IJmond merkte weinig effect van LNS, mede omdat de schepen er minder op vaste trajecten varen. In regio Rotterdam-Rijnmond fluctueerde het aantal kandidaten voor de PEC-opleiding.

"Het is zowel voor (zeevaart)scholen als voor het Loodswezen van belang om een maritieme carrière te promoten. Tenslotte is de Nederlandse koopvaardij de kraamkamer van de Nederlandse maritieme dienstenindustrie."

Peter Harts, Opleidingsmanager en hogeschooldocent (nautisch), Marof opleiding

PROJECTEN VOOR EFFICIENCY EN VERDUURZAMING

Een goede en veilige uitwisseling van informatie is essentieel voor Nederlands Loodswezen als schakel in de kwetsbare nautische keten, zowel intern als extern. In diverse regio's is het Loodswezen een belangrijke partij in samenwerkingsverbanden voor beveiliging van de keten en ketenoptimalisatie, zoals het Gezamenlijk Interactief Dienstverleners Systeem (GIDS) en FERM (als onderdeel van het Port Cyber Resilience Programme) in regio Rotterdam-Rijnmond.

We zijn in 2022 begonnen met het project RADAR (Robotisering, automatisering, digitalisering als resultaat): de implementatie van nieuwe software ter vervanging van de verouderde SAP-software. Dat gebeurde met modules voor HR en Bemanningszaken. De overgang is een enorme klus en een belangrijke les hebben we al geleerd: niet alle afdelingen kunnen een eigen systeem op maat krijgen. In de toekomst zal daarom zoveel mogelijk worden gewerkt met één systeem.

“Nederlands Loodswezen heeft van nature een drive om havenaanlopen van bezoekende schepen zo veilig mogelijk te laten verlopen. Op dat gebied is Nederlandse Loodswezen top en dat moet vooral zo blijven. Ik zou daarnaast graag zien dat het Loodswezen ook op het gebied van duurzaamheid een koploper wordt. De energietransitie wordt steeds duidelijker merkbaar in de maritieme sector en het Loodswezen kan daar niet achterblijven. Wat is er mogelijk aan de wal kant, denk aan verduurzaming van de gebouwen en vergroening van de autokilometers? Maar ik denk dat vooral ook aan de scheepskant nog substantiële stappen gezet kunnen worden. Welke alternatieve aandrijftechnieken en brandstoffen kunnen op de schepen worden ingezet? Is (gedeeltelijk) batterij-elektrisch varen een mogelijkheid? Nieuwe schepen zouden in ieder geval toekomstbestendig moeten zijn en dus klimaatneutraal. Maar ook voor de bestaande vloot daag ik u uit om deze zo snel mogelijk klimaatneutraal te krijgen.”

Adriaan Zeillemaker, Plaatsvervangend directeur Maritieme Zaken bij het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

PROJECT LUTINE: VERDUURZAMEN DANKZIJ IT

IT is een belangrijk instrument voor verduurzaming. In 2023 zijn de afdelingen Vlootbeheer, Varende Dienst en ICT het project Lutine gestart met het doel een Ship performance monitoring-systeem te ontwikkelen. Hiermee willen we emissies van loodstenders monitoren, rapporteren en verifiëren. Data worden 24/7 uitgelezen en maken analyses mogelijk van brandstofgebruik in combinatie met vaargedrag. Zo kunnen we nauwgezet problemen opsporen en oplossen.

Project Lutine is vernoemd naar het goudschip Lutine dat in 1779 zwaar beladen ten onder ging bij Terschelling. Volgens directeur Herman Broers van Nederlands Loodswezen B.V. heeft de organisatie met project Lutine zelf goud in handen: "We kunnen met de data heel nuttige dingen doen, ook indirect."

WERKEN BIJ HET LOODSWEZEN

De interesse voor een opleiding op de zeevaartscholen blijft afnemen. Daarnaast stoppen mensen in de zeevaart eerder met varen. Gemiddeld blijven afgestudeerden zeven jaar werkzaam op zee waarna ze uitstromen richting de wal. Werving van nieuwe loodsen krijgt hierdoor hoge urgentie, zeker nu in een aantal regio's loodsen vlak voor hun pensioen staan.

Voor de werving van nieuwe loodsen en medewerkers heeft Nederlands Loodswezen baat bij een goede zichtbaarheid en bekendheid in de samenleving. In 2023 heeft het laten zien waar Nederlands Loodswezen voor staat tijdens de Wereldhavendagen en de vlootschouw voor Koningsdag (regio Rotterdam-Rijnmond), de Havendagen North Sea Port en Rescue Zeeland (regio Scheldemonden), en tijdens de nautische ontbijten, lunches, Maritieme Rijsttafel en Zeehavendagen IJmuiden (regio Amsterdam-IJmond).

ZICHTBAARHEID LOODSWEZEN

Het Loodswezen vergrootte in 2023 haar zichtbaarheid in het hbo-, vwo- en wo-onderwijs. Ze gaven gastcolleges en ontwikkelden samen met de onderwijsinstellingen nieuwe opleidingen voor een baan bij het Loodswezen.

"De werving kunnen we het beste landelijk bezien: kennisdelen, zorgen voor uniformiteit in onze werkwijzen en samenwerking, zodat een kapitein het gevoel krijgt dat hij Nederland binnenloopt in plaats van een willekeurige haven."

Robert de Jonge, registerloods en voorzitter van RLc Amsterdam-IJmond

INCIDENTEN

Voor het eerst sinds 1988 kreeg Nederlands Loodswezen te maken met een noodlottig ongeval, waarbij een van onze stuurmannen om het leven kwam. De schok over dit drama was binnen en buiten het Loodswezen groot. Samen met de nabestaanden gingen veel van onze medewerkers door een periode van rouw en deelden zij in een speciale bijeenkomst hun verdriet en zorgen.

“Op momenten dat het zwaar wordt, zoals bij het ongeval bij IJmuiden, zie je dat we als kleine organisatie naar elkaar toe trekken en elkaar helpen. Daar ben ik heel trots op.”

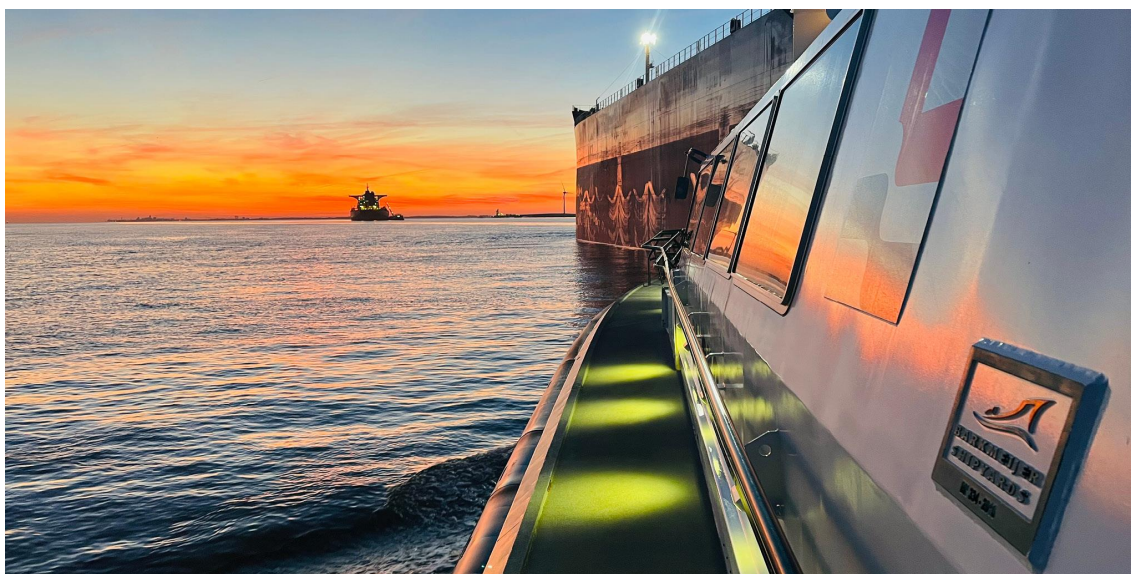
Herman Broers, directeur Nederlands Loodswezen B.V.

De onderzoeken van het Openbaar Ministerie en de Onderzoeksraad voor Veiligheid naar het ongeval lopen nog. Het interne onderzoek is afgerond. Ondanks het drama is de conclusie dat de veiligheid van de (be)loodsactiviteiten op een hoog niveau staat.

“Dit zien we als een absolute ‘wake-up call’. Ook al hebben we alle maatregelen genomen, we kunnen nooit alle risico’s uitsluiten”, benadrukt voorzitter Robert de Jonge van regio Amsterdam-IJmond.

Begin juli liep de tender " Lacerta' aanzienlijke schade op tijdens het afhalen van een loods bij zeer slechte weersomstandigheden. Daarbij vielen gelukkig geen gewonden.

Eind november kreeg de 'Perseus' op de Noordzee te maken met een totale black-out waarna het schip een aantal uren stuurloos was. De kustwacht, de Koninklijke Nederlandse Redding Maatschappij (KNRM) en Multtraship schoten te hulp en brachten de bemanning en het schip veilig naar de wal.

BEROEPSPENSIOENREGELING VOOR REGISTERLOODSEN

NLc verzorgt als beroepspensioenvereniging de pensioenregeling voor actieve en inactieve loodsen. De uitvoering van de pensioenregeling is ondergebracht bij de Stichting Beroepspensioenfonds Registerloodsen (BPL). In het kader van de nieuwe Wet toekomst pensioenen heeft NLc een transitieplan opgesteld dat vrijwel unaniem door de beroepspensioenvereniging is aangenomen. Als een van de eerste fondsen heeft BPL het nieuwe pensioenplan getoetst op uitvoerbaarheid en daarna overhandigd aan De Nederlandsche Bank.

“Het transitieplan naar de nieuwe pensioenregeling getuigt van onderlinge verbinding en solidariteit. Zowel tussen de actieve loodsen als tussen de oud-loodsen.”

Willem Bentinck, registerloods en voorzitter van Nederlandse Loodsencorporatie

BEHEERSING FISCALE EN FINANCIËLE RISICO'S

De organisaties van Nederlands Loodswezen maakten in 2023 een aantal nieuwe afspraken met de Belastingdienst in een convenant horizontaal toezicht. Transparantie en wederzijds vertrouwen staan in dit convenant centraal. De Belastingdienst stemt het toezicht af op de kwaliteit van onze interne organisatie en de beheersing van risico's.

Nederlands Loodswezen heeft het derivatenbeleid vervangen door een meer omvattend treasury statuut. In dit statuut staan duidelijke richtlijnen voor het sturen en beheersen van de financiële vermogenswaarden, geldstromen, posities en risico's, en de verantwoording hiervoor.

Nederlands Loodswezen geeft met het Treasury statuut ook invulling aan de eisen van het Normenkader Financieel beheer en toezicht.

De frauderisicoanalyse hebben we in 2023 vervangen door een integriteitsrisicoanalyse waarbij de scope is uitgebreid met privacy- en cyberrisico's.

Tabel kerngegevens	2023	2022
Totaal aantal geloodste scheepsreizen	91.228	94.656
Verdeling: aantal Wetschepen	82.536	85.648
Verdeling: aantal Scheldevaart	8.692	9.008
Verdeling aantal regio Noord	3.644	3.458
Verdeling aantal regio Amsterdam - IJmond	13.097	13.781
Verdeling aantal regio Rotterdam - Rijnmond	54.398	56.962
Verdeling aantal regio Scheldemonden	20.089	20.455
Omzet totaal (x € 1.000)	226.777	228.820
Resultaat (x € 1.000)	-2.530	8.643
<i>Gemiddeld aantal registerloodsen (in fte)</i>		
Regio Noord	15,73	16,74
Regio Amsterdam - IJmond	66,42	66,00
Regio Rijnmond	215,58	214,91
Regio Scheldemonden	165,32	165,08
Totaal	463,05	462,73
<i>Gemiddeld aantal medewerkers (in fte)</i>		
In dienst	441,28	431,20
Flexibele schil	37,49	39,69
Totaal	478,77	470,89
Investeringen (x € 1.000)	13.894	5.740
Capital base (x € 1.000)	93.712	92.870
Current ratio	1,92	2,23
Solvabiliteitsratio	39,6%	41,0%

VOORUITBLIK 2024

In 2024 lopen meerdere beleidsplannen af die in de afgelopen jaren hun beslag hebben gekregen. Dit jaar gebruikt Nederlands Loodswezen om de koers voor de langere termijn te actualiseren en waar nodig bij te sturen.

TERUG NAAR EEN COST PLUS-TARIEF

Ten opzichte van het voorgaande jaar is er in 2024 sprake van een geraamde daling van het aantal te loodsen scheepsreizen. Daardoor is de cost plus-berekening voor de loodsgeldtarieven van toepassing en zijn de begrote kosten gedekt. In 2024 onderzoeken we hoe we als Loodswezen in de toekomst een price cap-korting kunnen opvangen. Daarbij bekijken we ook of het mogelijk is om de kwaliteit van dienstverlening te behouden zonder dat we alle kosten dekken via de tarieven.

INSPELEN OP DE ACTUALITEIT

De ontwikkelingen op de arbeidsmarkt, in wet- en regelgeving en ladingstromen, maar ook de energietransitie, verduurzaming, digitale en technologische innovaties volgen elkaar in hoog tempo op. Om deze ontwikkelingen goed in het vizier te hebben, besloot de algemene raad van de NLc een werkgroep te vormen voor Research & Development (R&D). De werkgroep, bestaande uit een programmamanager en vertegenwoordiger uit elke regio, volgt de innovatieve ontwikkelingen die impact hebben op het beroep loods. Ook vertaalt ze ontwikkelingen naar nieuw beleid en naar voorstellen voor de algemene raad. Ook zorgt de werkgroep R&D voor de implementatie van nieuwe plannen op het juiste moment, bijvoorbeeld door inpassing in opleidingen.

Daarnaast onderzoekt NLBV manieren om financieel wendbaarder te worden, om goed te kunnen reageren op externe (toekomstige) ontwikkelingen mét behoud van het hoge niveau van dienstverlening. Programma- en projectmanagement spelen daarbij een belangrijke rol.

NLBV gaat projectmatig en breed in de organisatie kijken waar kostenbesparingen mogelijk zijn in relatie tot de dienstverlening. Een belangrijk instrument is het gebruik van data voor bijvoorbeeld het besparen van brandstoffen. Het doel is om capaciteit en budgetten systematischer in te zetten en om scherper te toetsen of we onze doelen halen.

BEWUSTZIJN OVER VEILIGHEID EN BEVEILIGING

Veiligheid staat voor ons en onze stakeholders hoog in het vaandel bij alle activiteiten van Nederlands Loodswezen. Het ongeval bij IJmuiden heeft aangetoond dat een situatie noodlottig kan zijn bij ontij en slecht weer op zee. In 2024 houden we daarom opnieuw onze veiligheidsprocedures tegen het licht en kiezen we voor de opzet van een programma om de veiligheid van het (be)loodsen verder te verbeteren.

"De samenwerking met Nederlands Loodswezen is altijd constructief. In een wereld waarin we evolueren naar schaarse resources - het zal immers steeds moeilijker worden om voldoende loodsen te vinden en op te leiden - is goede communicatie en het delen van data tussen de ketenpartners in toenemende mate belangrijk. We zullen de drempel over moeten om in elkaars planningen te mogen kijken om een ketenplanning te maken die optimaal is voor de hele keten."

Rob Smeets, Chief Operations Officer Port of Antwerp Bruges

PERSONEEL EN OPLEIDINGEN

Er zijn gemiddeld 460 loodsen nodig om een veilig en vlot scheepvaartverkeer in de Nederlandse en de Vlaamse havens aan de Schelde te garanderen. In de huidige krappe arbeidsmarkt hebben werving en opleiding absolute prioriteit.

NLC onderzoekt de mogelijkheden om de instroom in de eigen geaccrediteerde STODEL-opleiding Master in Maritime Piloting (MMP) te vergroten en zoekt hiervoor aansluiting bij onderwijsinstellingen. In samenwerking met het Scheepvaart en Transport College in Rotterdam ontwikkelen we een premaster die het voor mbo-studenten mogelijk maakt om loods te worden.

KAPITAALINBRENG REGISTERLOODSEN

De financiële positie van Nederlands Loodswezen is gezond, maar neemt af door onder meer inflatie. In 2024 onderzoeken we of de kapitaalinbreng van registerloodsen omhoog moet en in welk tempo en of een hogere inbreng invloed heeft op de aantrekkingskracht van het beroep registerloods voor andere zeevarenden.

TRANSPARANTIE

Nederlands Loodswezen heeft de implementatie van de Code Goed Bestuur hoog op de agenda staan. Een open en transparante communicatie is een van de speerpunten. In regio Scheldemonden is de code al geïmplementeerd. NLC en de overige regio's volgen in de loop van 2024.

VERDER VERDUURZAMEN

Over vijf jaar moet Nederlands Loodswezen duurzamer zijn dan nu. Digitalisering en artificial intelligence zullen de transitie versnellen: datagedreven én veiliger. Niet meegaan in de trends, is de boot missen.

NLBV laat een student van TU Delft onderzoek doen naar de loodstender van de toekomst. Ook hebben MARIN en scheepswerf Damen een studie afgerond naar alternatieve brandstoffen. De Aquila-klasse vervangen we vanaf 2030. Het doel is om in de toekomst steeds minder CO₂ uit te stoten, waarbij Nederlands Loodswezen in 2050 uitstootvrij wil zijn.

Het traject voor de vervanging van de swath's voor regio Scheldemonden zit in de eindfase. Medio 2024 kunnen we een investeringsvoorstel doen en contracten gaan afsluiten. NLBV sorteert hierop voor. Regio Scheldemonden stapt bovendien over op het vervoer van de loodsen per elektrische taxi.

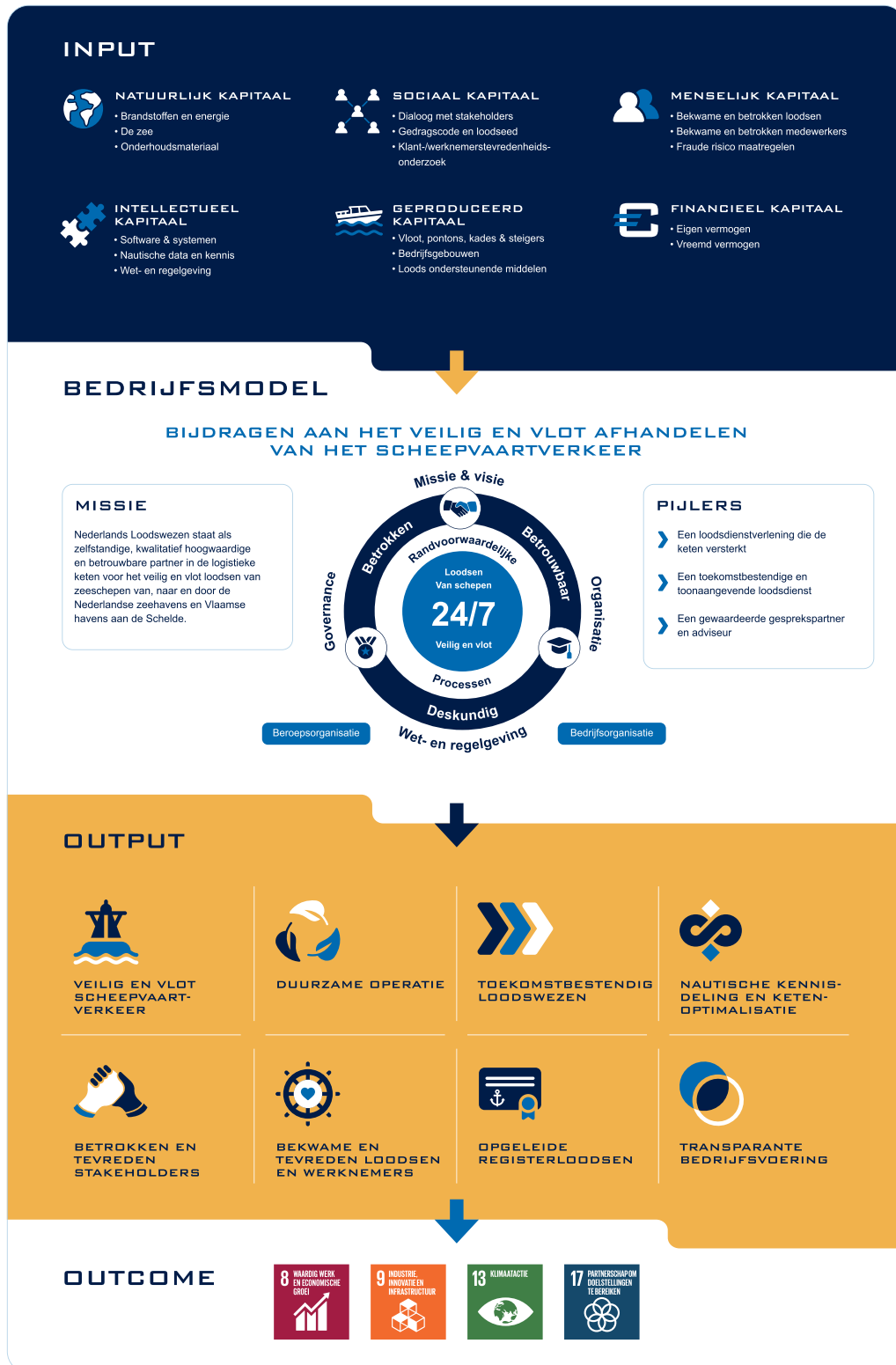
IMPA 2024

Eind april 2024 is NLC gastheer van het jaarlijkse IMPA-congres. Van 21 tot en met 26 april 2024 komen in Rotterdam loodsen vanuit de hele wereld bij elkaar om te praten over de toekomst van het loodsenberoep. NLC is druk bezig met alle voorbereidingen om in overleg met IMPA te komen tot een indrukwekkend congres.

“In vijfendertig jaar verzelfstandigd Nederlands Loodswezen hebben we iets neergezet dat stabiel is en kwalitatief hoogwaardig en dat getuigt van verbondenheid. Ik denk niet dat de architecten van destijds dit verwacht hadden.”

Barbera Silvis, secretaris Nederlandse Loodsencorporatie

WAARDECREATIEMODEL

Het waardecreatiemodel toont een overzicht van de waarde die Nederlands Loodswezen creëert via haar bedrijfsmodel met gebruik van Loodswezen-specifieke inputwaarden.

INPUTWAARDEN

Hieronder zijn de zes kapitalen uitgewerkt waarmee Nederlands Loodswezen waarde creëert. Ze zijn van toepassing op de bedrijfsorganisatie NLBV en de beroepsorganisatie Nederlandse Loodsencorporatie (NLc).

NATUURLIJK KAPITAAL

Het Loodswezen maakt voor het vervoer van de registerloodsen van en naar de te loodsen schepen gebruik van taxi's, tenders, loodsvaartuigen en een helikopter. Dit vervoer zorgt voor het verbruik van brandstoffen en elektriciteit, dat CO₂-uitstoot met zich mee brengt. Om het loodsproces te versnellen en de emissie-uitstoot te verminderen kan het Loodswezen gebruik maken van de zee (stromingen en getijde). Daarnaast worden materialen gebruikt voor de bouw en het onderhouden van de vloot, zoals verf, olie, smeermiddelen en onderhoudsmateriaal. Verder wordt gebruik gemaakt van energie als walstroom, water en gas.

SOCIAAL KAPITAAL

Het Loodswezen is een partij die de keten versterkt. Daarvoor onderhouden wij goede relaties met stakeholders. Voor alle stakeholders wil het Loodswezen een integere en betrouwbare partner zijn. De resultaten van klant- en werknemerstevredenheidonderzoek geven input voor het verbeteren van de dienstverlening, de organisatie en de opleiding. Er is een gedragscode voor het personeel en de registerloodsen leggen bij hun beëdiging een eed af waarin zij verklaren te handelen als een goed registerloods.

MENSELIJK KAPITAAL

Om de loodsdienstverlening te laten plaatsvinden dient het Loodswezen te beschikken over een formatie van loodsen. Belangrijk is dat deze formatie wordt gevormd door bekwame en betrokken loodsen en dat er voldoende aanvoer is van nieuwe loodsen voor de toekomstbestendigheid. Naast de loodsen dient het Loodswezen ook te beschikken over bekwaam en betrokken personeel voor de opleidings- en bedrijfsvoeringstaken. Voor het monitoren of de werknemers eerlijk handelen zijn er frauderisicomaatregelen.

INTELLECTUEEL KAPITAAL

Zonder nautische kennis en data kan het Loodswezen niet opereren. Loodswezen leidt registerloodsen op en biedt continue educatie om het kennisniveau van de bestaande loodsen en personeelsleden op peil te houden. Daarnaast beschikt het Loodswezen over software die de loods ondersteunt bij het loodsen en over systemen voor de generieke bedrijfsondersteuning. Tot slot heeft het Loodswezen te maken met wet- en regelgeving waaraan dient te worden voldaan (inclusief verordeningen).

GEPRODUCEERD KAPITAAL

Voor het transport van de loods zijn vaartuigen en een helikopter nodig. Naast deze vloot wordt gebruikgemaakt van (taxi-)auto's en openbaar vervoer voor de loodsreis. Andere vormen van geproduceerd kapitaal waar het Loodswezen gebruik van maakt, omvatten kades, steigers, pontons en bedrijfsgebouwen zoals kantoren. Ook het gebruik van (externe) opleidingsvaartuigen en simulatoren is belangrijk. Als laatste categorie gebruikt het Loodswezen communicatiehulpmiddelen (bijvoorbeeld een portofoon) en ondersteunende hulpmiddelen (zoals zwemvesten, lesboeken, etc.).

FINANCIËEL KAPITAAL

Het Loodswezen beschikt zowel over eigen vermogen ingebracht door de loodsen als over vreemd vermogen dat is gebruikt om de activa te financieren.

OUTPUTWAARDEN

Via het bedrijfsmodel en onderliggende bedrijfsprocessen wordt output gecreëerd. Wanneer we de verwachtingen van de stakeholders ten aanzien van de dienstverlening en de invulling die het Loodswezen zelf waardevol acht bundelen, leidt dat tot acht outputwaarden:

Veilig en vlot scheepvaartverkeer

Schepen worden tijdig geloodst, zodat er een passende doorstroom in de gehele keten ontstaat. Het loodsen van schepen vindt veilig plaats, waar preventief wordt ingezet op het beperken van incidenten (Art. 3 scheepvaartverkeerswet).

Duurzame operatie

Het Loodswezen draagt bij aan het verduurzamen van de scheepvaart middels het verkleinen van haar uitstoot en kennisdeling over duurzame scheepvaart.

Toekomstbestendig Loodswezen

Het Loodswezen is toekomstbestendig door haar mensen, processen en systemen aan te passen naar de beschikbare kennis, normen en waarden van de huidige tijd (en nabije toekomst).

Nautische kennisdeling en ketenoptimalisatie

Het Loodswezen is een gewaardeerde gesprekspartner en adviseur door het delen van deze nautische kennis in de maritieme sector in binnen en buitenland en het optimaliseren van de keten.

Betrokken en tevreden stakeholders

De stakeholders van het Loodswezen zijn tevreden over de geleverde loodsdienst, waarbij wederzijdse betrokkenheid ontstaat door actieve stakeholderdialoog vanuit het Loodswezen met haar stakeholders (Artikel 27j van de loodsenwet)

Bekwame en tevreden loodsen en werknemers

Het Loodswezen draagt zorg dat haar loodsen en medewerkers bekwaam en tevreden zijn.

Opgeleide registerloodsen

Via het opleidingsinstituut van het Loodswezen worden studenten opgeleid tot registerloodsen (Artikel 9 van de loodsenwet).⁷

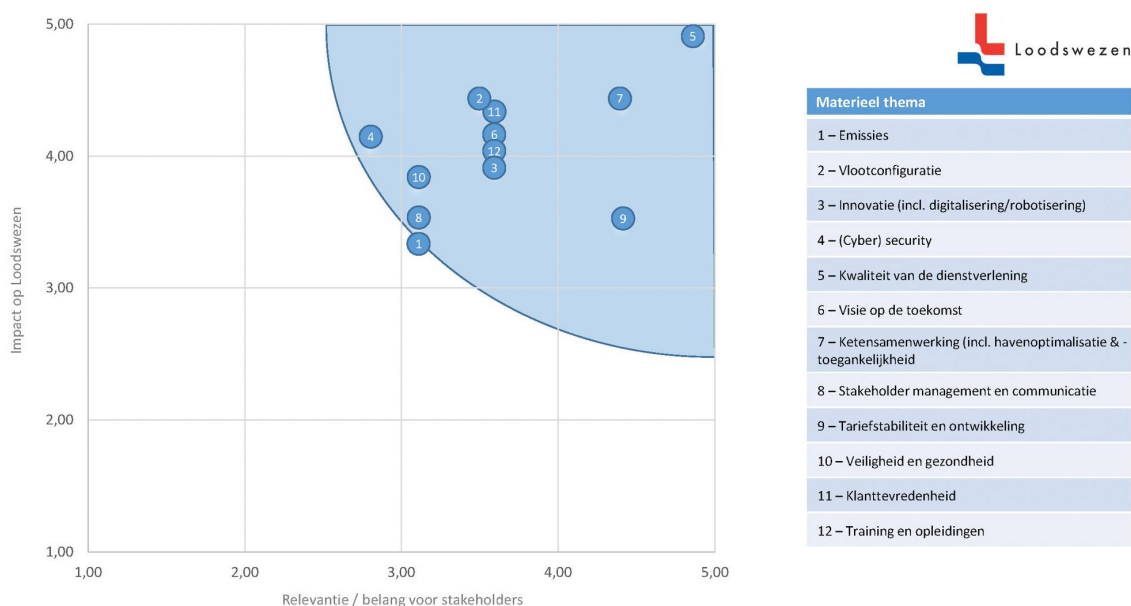
Transparante bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering van het Loodswezen wordt transparant toegelicht aan stakeholders. Hierbij heeft zij oog voor stabiele financiële ontwikkelingen, professionele organisatie standaarden.

WAT ONZE STAKEHOLDERS BELANGRIJK VINDEN

De missie van Nederlands Loodswezen toont onze ambitie: een 'kwalitatief hoogwaardige en betrouwbare partner in de logistieke keten' zijn. Daarnaast heeft het Loodswezen een inschatting gemaakt wat de stakeholders als de belangrijkste aspecten van de dienstverlening van het Loodswezen zouden benoemen. Deze zijn geplott in een materialiteitenmatrix.

Uit de matrix blijkt dat de stakeholders aan de volgende thema's het meeste belang hechten:

- **Kwaliteit van de loodsdienstverlening:** dit is het belangrijkste aspect voor het leveren van de gewenste outputwaarden.
- **Tariefstabiliteit en ontwikkeling:** het tarief wordt voor een belangrijk deel bepaald door de gemaakte kosten. Inzicht hebben in die kosten en in control zijn over kostenveranderingen is essentieel.
- **Ketensamenwerking:** omdat het Loodswezen onderdeel is van een logistieke keten is het van belang niet alleen vanuit het perspectief van het Loodswezen te kunnen monitoren en sturen, maar ook de bijdragen aan de keten te kunnen meten.

Om op deze onderwerpen het gewenste resultaat te behalen is het van belang om goed te kunnen monitoren en te kunnen sturen op kwaliteit van de dienstverlening en (kosten)efficiency en productiviteit voor zowel tariefstabiliteit en ontwikkeling als een goede ketensamenwerking. Daarnaast biedt een transparante verslaglegging op deze onderwerpen vertrouwen aan de stakeholders en kan ze helpen het gesprek op gang brengen over een mogelijke optimalisatie van de dienstverlening.

Kwaliteit, productiviteit en efficiency zijn hierbij geen op zichzelf staande begrippen, maar staan in verband met elkaar. Om die reden is het belangrijk helder voor ogen te hebben wat onder elk van deze begrippen verstaan wordt en wat de onderlinge samenhang van deze drie begrippen inhoudt.

De door het Loodswezen te leveren loodsdienst draagt bij aan het bereiken van het concretere belang, als onderdeel van een schakel in een bredere keten van partijen (havenautoriteiten, gemeenten, reders/agenten en anderen). Als die hele keten goed functioneert is de impact daarvan dat de brede doelen van artikel 3 Scheepvaartverkeerswet worden bereikt, waarvoor de minister van IenW uiteindelijk verantwoordelijk is. De doelstellingen van het Loodswezen, zoals in deze wet zijn vastgelegd, geven een belangrijke context voor de toepassing en interpretatie van de begrippen kwaliteit, efficiency en productiviteit van de loodsdienstverlening.

Wanneer we de eigenschappen en kenmerken van de loodsdienstverlening beschrijven met oog op kwaliteit van de loodsdienstverlening, wordt daar door het Loodswezen ten minste onder verstaan:

“Kwaliteit van de loodsdienstverlening is het borgen van de continuïteit en de 24/7 beschikbaarheid en tijdigheid van de loodsdienstverlening, zoals ook wettelijk van het Loodswezen wordt verlangd, waarbij er een bijdrage wordt geleverd aan een veilig, vlot en transparant scheepvaartproces. Daarbij streeft het Loodswezen naar een loodsdienstverlening die de logistieke keten versterkt. Het Loodswezen is hierin een betrouwbare partner door de inbreng van haar kennis en kunde. Hierdoor wordt, in samenwerking met de ketenpartners, continu gestreefd naar een verbetering en optimalisatie van de kwaliteit van de dienstverlening in het scheepvaartproces.

Om deze vereiste kwaliteit te kunnen leveren beschikt het Loodswezen over een hoogwaardige beroepsbeoefening waarbij de registerloodsen en ondersteunend personeel bekwaam en bevoegd hun werk uitvoeren. De loodsdienstverlening wordt uitgevoerd door een professionele en transparante organisatie, met robuuste vervoersmiddelen en moderne ICT, die compliant is met de relevante wet- en regelgeving en voorziet in de behoeften van de stakeholders.”

Nederlandse Loodsencorporatie (NLC) en haar leden hebben grote zorgen over de uitwerking van de Wamr op de tariefstabiliteit en tariefsontwikkeling. Wanneer de tarieven worden gebaseerd op het price cap-systeem is de kans reëel dat we niet uit de kosten komen. De verwachting is dat dit gevolgen kan hebben op de kwaliteit van de dienstverlening en dat daardoor schepen in de toekomst, vanwege een price cap-korting, op een loods moeten wachten. De aanzienlijke kosten die zo'n vertraging met zich meebrengt voor een zeeschip, wegen bij lange na niet op tegen de aan het Loodswezen opgelegde korting. Dit geldt niet in de laatste plaats ook voor de overige dienstverleners, de gehele keten en de belasting op het milieu van een wachtend schip. De Engelse term penny wise, pound foolish is hier van toepassing. We gaan hierover in overleg met het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

Verder biedt een transparante verslaglegging op de onderwerpen kwaliteit, tariefontwikkeling en ketensamenwerking, het vertrouwen aan de stakeholders en kan ze helpen het gesprek op gang brengen over een mogelijke optimalisatie van de dienstverlening.

OVERZICHT VAN DE STAKEHOLDERS

De stakeholders van het Loodswezen zijn onder te verdelen in vijf groepen.

Publieke actoren

- Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, Rijkswaterstaat, havenmeesters en ministerie van OCW;
- Permanente Commissie van Toezicht op de Scheldevaart en de Gemeenschappelijke Nautische Autoriteit (in de regio Scheldemonden);
- Autoriteit Consument & Markt (ACM);
- Overige publieke actoren (Eerste en Tweede Kamer, provincies, gemeenten, etc.);
- Europese Commissie en Europees Parlement;
- Visitatiecommissie;
- Rijkshavenmeesters als vaarwegbeheerder.

Andere loodsenorganisaties

- Vlaams Loodswezen (DABL);
- Duits Loodswezen;
- Internationale loodsenorganisaties (IMPA, EMPA).

Havensector en keten

- Havenbedrijven;
- Brancheorganisaties scheepvaart- en havenbedrijf;
- Rederijen, agenten, terminals;
- Kapiteins;
- ~~Slepers, vastmakers, etc.~~

Interne stakeholders

- Loodsen;
- Medewerkers.

Maatschappelijk

- Omwonenden, maatschappij en milieu.

PRESTATIES EN ACTIVITEITEN 2023

PRESTATIES EN ACTIVITEITEN

Nederlands Loodswezen wil een zelfstandige, kwalitatief hoogwaardige en betrouwbare partner zijn voor het veilig en vlot loodsen van zeeschepen rond de Nederlandse zeehavens en de Vlaamse havens aan de Schelde. Onderling versterken we elkaar. Registerloodsen gaan het water op, maar worden in alles ondersteund door NLC-staf, STODEL, Nederlands Loodswezen B.V. en Loodswezen Materieel B.V..

In navolging van de nieuwe Wet actualisatie markttoezicht registerloodsen rapporteren we in 2023 voor het eerst over onze prestaties op basis van acht thema's waarmee we waarde creëren voor onze stakeholders.

VEILIG EN VLOT SCHEEPVAARTVERKEER

Voor een vlot scheepvaartverkeer onderzoekt Nederlands Loodswezen continu mogelijkheden om de dienstverlening te verbeteren. Digitale instrumenten zijn daarbij een belangrijk hulpmiddel. just-in-time-aankomsten (JIT), waarbij schepen op ecospeed naar hun bestemming varen, dragen bij aan het optimaliseren van de planning, het verbeteren van de efficiency en het voorkomen van onnodige scheepsbewegingen.

Regio Amsterdam-IJmond heeft aan de JIT-planning ook just-in-time-departures toegevoegd door rekening te houden met onder meer de sluisbewegingen. De regio pleit voor het handhaven van de Noordersluis, naast de nieuwe Zeesluis IJmuiden, zodat schepen elkaar tegelijkertijd kunnen passeren. Dat borgt efficiency en veiligheid.

“Op onze loodsen kunnen we bouwen. 24/7 beschikbaar en samen met de andere nautische dienstverleners en de Divisie Havenmeester Rotterdam zorgen zij voor een veilige en efficiënte haven.”

René de Vries, (Rijks)Havenmeester Havenbedrijf Rotterdam

Voor een vlotte afhandeling van het scheepvaartverkeer werkt de regio Scheldemonden binnen het Regionale Loodswezen Informatie Systeem (LIS) samen met de Vlaamse collega's.

DE NOORDZEESLUIZEN IN TERNEUZEN

In Terneuzen werd in het verslagjaar De Noordzeesluizen in gebruik genomen. Dit nieuwe sluisencomplex is cruciaal voor een veilig en vlot scheepvaartverkeer en de groei van de scheepvaart op het kanaal van Gent naar Terneuzen. Koning Willem-Alexander van Nederland en Koning Filip van België openen de sluis officieel in 2024. Regio Scheldemonden verwacht een aanzienlijke groei en nog vlottere afhandeling van het scheepvaartverkeer nu het sluisencomplex in bedrijf is.

CYBERRISICO'S

De toenemende dreigingen in het cyberdomein blijven een punt van zorg. Het is zaak om cybercriminelen een stap voor te blijven. Nederlands Loodswezen heeft in de Rotterdamse haven in het voorjaar deelgenomen aan de grootschalige crisisoefening Cybernautics van FERM (onderdeel van het Rotterdamse Port Cyber Resilience Programme). Ook de fraudebestendigheid van de hardware heeft de aandacht: zo is mobiele apparatuur beter beveiligd tegen cyberrisico's zoals hackpogingen. Een interne campagne voor het vergroten van het bewustzijn over cyberrisico's met een game leverde een beperkte deelname op. Toch blijkt het bewustzijn van cyberrisico's onder medewerkers groot.

In 2023 heeft 1 cyberincident plaatsgevonden, zonder gevolgen voor onze dienstverlening. De primaire systemen waren in 2023 99,99% beschikbaar.

KLASSIEKE ONDERMIJNING

Buiten het cyberdomein zijn er de 'klassieke' bedreigingen waaronder drugscriminaliteit. Regio Amsterdam-IJmond ziet een waterbedeffect ontstaan door acties tegen drugssmokkel in Rotterdam en Antwerpen. De regio heeft met de douane en politie een bijeenkomst over ondermijning georganiseerd om medewerkers bewust te maken van de aantrekkingskracht van hun uniform en positie op criminelen. Dit onderwerp brengen we in 2024 ook onder de aandacht bij medewerkers van Nederlands Loodswezen B.V. (NLBV).

TIJDIGHEID LOODS AAN BOORD

De Autoriteit Consument & Markt (ACM) heeft voorgesteld een norm voor levertijden te hanteren die is gebaseerd op de gerealiseerde levertijden voor regio's Noord, Amsterdam-IJmond en Rotterdam-Rijnmond. Vervolgens heeft de ACM een norm voor de levertijden vastgesteld, uitgaande van een gelijkblijvende kwaliteit ten opzichte van voorgaande jaren. Net als voorgaande jaren is voor het boekjaar 2023 geen normpercentage voor regio Scheldemonden (de wetschepen) voorgesteld. Hiervoor is gekozen omdat meetresultaten van de wetschepen in deze regio beïnvloed kunnen worden door de Scheldevaart, wat een vertekend beeld geeft.

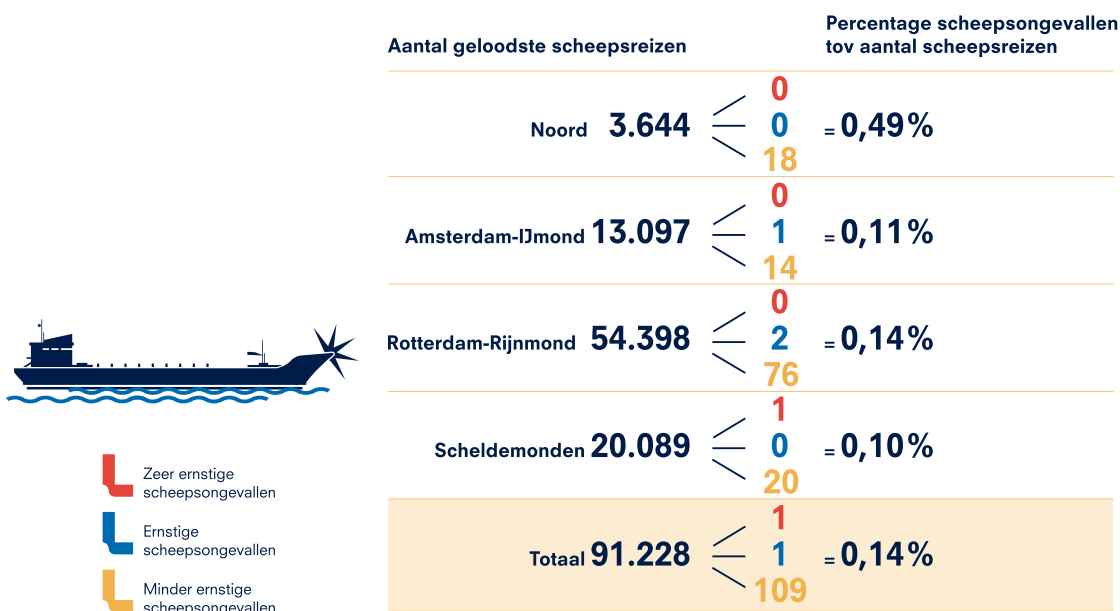
Net als voorgaande jaren is door de geconsulteerde partijen aangegeven dat zij de loodsen eerder aan boord wensen te hebben dan in de regeling staat omschreven. In de 'Huidige werkwijze' is de loods al eerder aan boord dan uit de 'Regeling meldingen en communicatie scheepvaart' volgt. Doorgaan met de 'Huidige werkwijze' is daarom gewenst en Nederlands Loodswezen geeft daar graag invulling aan. Daarom is uitsluitend het voorgenomen kwaliteitsniveau ten opzichte van de tijden van de huidige werkwijze weergegeven. Het is niet logisch een meting te doen ten opzichte van de regeling.

Onderstaande tabel geeft inzicht in het percentage scheepsreizen waarbij de loods binnen de normtijd aan boord is gekomen, afgezet tegen de norm zoals deze met de ACM is afgestemd.

Tijd loods aan boord		Tijd loods aan boord t.o.v. huidige werkwijze		
Regio	Aantal reizen	Aantal loodsen	Norm zoals voorgesteld door ACM	Realisatie 2023
Noord	3.644	16	96%	98,4%
Amsterdam - IJmond	13.097	66	94%	96,6%
Rotterdam - Rijnmond	54.398	218	94%	98,2%
Scheldemonden	20.089	168	Geen norm voorgesteld	95,6%
Totaal (gewogen, exclusief Scheldemonden)	71.139	300	94%	97,1%
Totaal (gewogen, inclusief Scheldemonden)	91.228	468		97,9%

LEREN VAN INCIDENTEN

Over elk incident en bijna-incident op een schip met een Nederlandse loods aan boord, stelt de loods een verklaring op voor de regionale loodsencorporatie. Het gaat daarbij om alle incidenten en potentieel gevaarlijke situaties waarbij de loods betrokken is geweest tijdens het uitvoeren van zijn loodsdienstverlening.

De oorzaken van dit soort situaties hebben lang niet altijd te maken met het handelen van de loods. Het aantal verklaringen van onze loodsen, heeft dan ook geen directe relatie met de kwaliteit van onze dienstverlening. Toch willen we leren van elk incident en daarom registreren we elke melding. De regio's wisselen hun bevindingen over incidenten en veiligheid uit met de Rijkshavenmeesters. Zij rapporteren op hun beurt aan de minister van Infrastructuur en Waterstaat.

Volgens de richtlijnen voor de classificatie van scheepsongevallen verdelen we incidenten in de categorieën zeer ernstig (ZESO), ernstig (ESO) en minder ernstig (MESO). Daarnaast vermelden we het aantal *near misses*, situaties waarin niets ernstigs is gebeurd, maar die wel tot een ongeval hadden kunnen leiden. In 2023 werden in totaal 75 near misses gerapporteerd: Noord: 1, Amsterdam-IJmond: 19, Rotterdam-Rijnmond: 44 en Scheldemonden: 11.

SCHELDEMONDEN

In 2023 was er in regio Scheldemonden een zeer ernstig scheepsongeval (ZESO) tijdens een loodsreis. Het ging om een bemanningslid in een man-over-boordsituatie (MOB) die in het ziekenhuis is overleden. Het ongeval had, anders dan dat het plaatsvond gedurende een loodsreis, geen verdere relatie met de loodsdienstverlening

ROTTERDAM-RIJNMOND

Het eerste incident betreft een offshore schip dat als dood schip assistentie kreeg van vier sleepboten, overstuurd uit dok 6 in de eerste werkhaven gesleept werd om in de CG Botlek te keren en overstuurd naar de tweede werkhaven te gaan. Tijdens het keren kon de voorboot de achterwaartse snelheid niet tijdig stoppen waarna het offshore schip tegen de Vopak Noord- steiger is gedreven. Op basis van de schade aan schip en steiger is dit incident als ESO gerapporteerd.

Het tweede incident betreft een coaster die te veel snelheid opbouwde om de KW-haven Vlaardingen in te varen. Toen deze snelheid met vol achteruitslaan eruit gedraaid moest worden, kreeg de coaster een oncontroleerbare draai en liep in de zij van een gemeerde binnenvaart. Op basis van een inschatting van de schade aan beide schepen is dit incident als ESO gerapporteerd.

AMSTERDAM-IJMOND

Het ernstige scheepsongeval (ESO) in IJmuiden had betrekking op een kleine tanker. Tijdens storm Polly, waarbij de windkracht onverwacht snel toenam van windkracht 7 naar windkracht 12, lag de tender langszij om de loods af te halen en heeft schade opgelopen toen ze van de tanker weg probeerde te varen. Daarna is de tanker op een afmeerpaal van de lichterplaats terecht gekomen, met schade aan het schip tot gevolg.

"De impact van Nederlands Loodswezen is groot wanneer het gaat om veilig en vlot scheepvaartverkeer. Ik zie Nederlands Loodswezen als het geweten van onze nautische veiligheid."

Bas Buchner, President Maritime Research Institute Netherlands (MARIN)

KLACHTENREGISTRATIE

Gebruikers van onze diensten kunnen een klacht indienen als zij van mening zijn dat de dienstverlening niet naar behoren is geweest. We registreren en beoordelen alle klachten volgens de richtlijnen van de International Standards for Maritime Pilot Organizations (ISPO), en zorgen voor de terugkoppeling aan de indiener. Alle klachten leggen we vast, ongeacht of ze gegrond blijken. We hanteren daarbij twee categorieën: klachten over de loods (de dienstverlening aan boord) en klachten over de organisatie (de overige dienstverlening van Nederlands Loodswezen). We gebruiken de klachtenregistratie om onze dienstverlening continu te verbeteren.

Tabel aantal klachten					
	Noord	A-IJmond	R-Rijnmond	Scheldemonden	Totaal
Klachten over de loods					
Verkeerd gemeerd	1	-	3	-	4
Vaargedrag	-	-	-	2	2
Veiligheid terrein	-	-	-	-	0
Aantal sleepboten	-	-	1	-	1
Communicatie / reisvoorbereiding	-	1	1	-	2
Totaal klachten over de loods	1	1	5	2	9
Klachten over de organisatie					
Communicatie	-	-	2	-	2
Loods te laat	-	-	3	3	6
Overige	3	-	7	2	12
Totaal klachten over de organisatie	3	0	12	5	20
Totaal ontvangen klachten	4	1	17	7	29
Waarvan ongegrond	-	-	7*	-	7
Waarvan gegrond	4	1	10	7	22

* Na onderzoek blijken deze klachten buiten de invloedssfeer van de loods / Loodswezen; veroorzaakt door externe factoren / partijen

TUCHTRECHTSPRAAK

In 2023 is bij het tuchtcollege voor loodsen in Den Haag 1 tuchtklacht tegen een registerloods ingediend. Deze klacht is ontvankelijk en later gegrond verklaard. Het tuchtrecht voor loodsen is vastgelegd in de Loodsenwet.

INZET EIGEN VLOOT VOOR VEILIG EN VLOT SCHEEPVAARTVERKEER

Het Loodswezen zet eigen vaartuigen en een gehuurde helikopter in om de dienstverlening te kunnen uitvoeren. In onderstaande paragraaf worden de samenstelling, de operationele beschikbaarheid en de eisen aan en het beheer van de vloot toegelicht.

De vloot van het Loodswezen in Nederland bestaat uit de volgende beloodsingsmiddelen:

- Drie loodsvaartuigen (stationsschepen) van gemiddeld tien jaar oud. Eén daarvan ligt permanent op zee voor de haven van Rotterdam en één loodsvaartuig ligt op zee buiten de Westerschelde. Daarnaast bezit het Loodswezen één reserveloodsvaartuig. Vanaf de loodsvaartuigen worden schepen met jollen beloodst.
- Acht jollen: alle jollen zijn van de P-klasse en zijn gemiddeld ruim tien jaar oud.
- Twee swath-tenders van gemiddeld achttien jaar oud. In 2016 en 2017 hebben de swath-tenders een midlife docking ondergaan, waarmee de levensduur is verlengd van vijftien naar twintig jaar.

- Negentien tenders: deze tenders bestaan uit zes jetgedreven tenders van de Discovery-klasse van gemiddeld vijftig jaar oud waarvan er één als R&D-vaartuig operationeel is. Daarnaast zijn er tien jetgedreven tenders uit de A- en L-klasse van gemiddeld negen jaar oud, twee stalen schroefaangedreven tenders uit de H-klasse van gemiddeld elf jaar oud en één jetgedreven tender uit de M-klasse van drie jaar oud. De jetgedreven tenders zijn niet geschikt om te varen bij ijsvorming op zee. Ijsvorming kan voorkomen tijdens winterse omstandigheden in het Waddenzeegebied. De twee stalen schroef-tenders zijn daarom beschikbaar in de noordelijke havens. Uitgangspunt is dat jaarlijks vervanging van één van de schepen binnen de vloot plaatsvindt. In juni 2020 is het eerste schip ('Mira') uit de nieuwe M-klasse in gebruik genomen. In 2021 en 2022 is het vaargedrag van de 'Mira' geoptimaliseerd. Eind 2022 is de opdracht verstrekt voor de bouw van vier nieuwe M-klasse-tenders. Deze worden gefaseerd opgeleverd vanaf begin 2024.

EISEN AAN EN BEHEER VAN BELOODSINGSMIDDELEN

De kwaliteit van de vloot van Nederlands Loodswezen is hoog. In Nederland is de vloot juridisch in eigendom van Loodswezen Materieel B.V. Het Loodswezen stelt hoge eisen aan het onderhoud van haar materieel en voldoet daarbij ten minste aan de eisen die de ILT (Inspectie Leefomgeving en Transport), de scheepvaartinspectie, fabrikanten en classificatiebureaus aan de beloodsingsmiddelen stellen.

Het Loodswezen hanteert een managementsysteem dat voldoet aan de eisen gesteld in onder meer de International Safety Management-regelgeving (ISM-code van de International Maritime Organization – of IMO) en de internationale ISO 9001-norm. Met deze systemen waarborgt Nederlands Loodswezen de kwaliteit van het beheer van de beloodsingsmiddelen en daarmee de veiligheid van haar medewerkers en klanten.

De onderhoudswerkzaamheden voor onze schepen zijn gericht op het waarborgen van hun technische inzetbaarheid, betrouwbaarheid en veiligheid. Het onderhoudsmanagementsysteem toont in 2023 geen grote achterstanden. De vaartuigen zijn onderhevig aan technische inspecties door classificatiebureaus. Er zijn geen grote afwijkingen geconstateerd.

OPERATIONELE BESCHIKBAARHEID EIGEN VLOOT

Operationele beschikbaarheid van de vloot		
Inzetgebied	Vaartuigen	Gem. 12 mnd in %
Noord-Eemshaven	2 tenders	95,36
Noord-Harlingen	1 tender	100,00
Ijmond-Den Helder	1 tender	100,00
Ijmond-Ijmuiden	2 tenders	99,76
Rijnmond	1 loodsvaartuig	100,00
	3 tenders	100,00
Scheldemonden	1 loodsvaartuig	100,00
	2 swaths	82,97
	2 tenders	99,54
	swath/tender combi	98,42

Om aan de capaciteitsvraag van vijftien operationele tenders te kunnen voldoen, zijn zeventien tenders nodig. Echter, met het toenemen van levertijden, het ouder worden van de vaartuigen en beschikbaarheid van materialen en mensen, blijken zeventien tenders niet voldoende. Vanaf 2024 wordt, met het in de vaart nemen van de nieuwe tenders in de M-klasse, ook gestart met het uit de vaart nemen van de oude tenders in de D-klasse. Eén tender in de Discoveryklasse wordt aangehouden ('Enterprise') voor innovatieprojecten. Deze tender telt niet mee in de operationele beschikbaarheid.

HELIKOPTER

Naast bovenstaande beloodsingsmiddelen maakt het Loodswezen gebruik van een (gehuurde) helikopter. In Nederland maken we in de volgende situaties gebruik van helikopterdiensten:

- als de kapitein hier expliciet om vraagt
- bij zogenaamde geul (rendez-vous) reizen
- bij reizen met LNG-tankers (LNG beloodsingspunt Rotterdam-Rijnmond)
- in het kader van een stormbeloodsing (als de loods niet op conventionele wijze aan boord kan komen).

In 2023 zijn in totaal 1.565 (2022: 1.328) helikoptervluchten uitgevoerd. Combinatie van de huidige vloot, de inzet van de helikopter en het loodsen op afstand (LOA) leidt ertoe dat de Nederlandse zeehavens nagenoeg onder alle omstandigheden bereikbaar zijn.

OPBOUW VAN HET LOODSENKORPS IN ERVARINGSJAREN

In Nederland zijn in totaal 468 loodsen ingeschreven per 31 december 2023 (31 december 2022: 466). De verdeling over het aantal ervaringsjaren laat zich als volgt weergeven:

Het aantal loodsen per '5-jaars' ervaringsblok	2023					Totaal
	0-5 jaar	6-10 jaar	11-15 jaar	16-20 jaar	> 20 jaar	
Aantal loodsen	83	50	95	159	81	468
In percentage van korps	17,74%	10,68%	20,30%	33,97%	17,31%	100,00%

De ervaring van loodsen zorgt voor een veilig en vlot scheepvaartverkeer. Om in de toekomst te kunnen beschikken over de benodigde formatie om het scheepvaartverkeer veilig, vlot en tijdig te kunnen beloodsen, wordt in de meerjarenbegroting een prognose gemaakt van de verwachte scheepsreizen. Deze wordt afgezet tegen de ontwikkeling van de formatie van gekwalificeerde loodsen. Dit is weergegeven in onderstaande grafiek.

	TV2024	2025	2026	2027
Formatie (gemiddeld aantal loodsen betreffende jaar)	475	468	474	482
Geraamd aantal reizen (Ecorys)	93.016	91.487	91.475	91.206
Gemiddeld aantal reizen per loods	195,87	195,57	193,04	189,19
Aantal loodsen in opleiding (OTR:MMP)	23	25	25	25

DUURZAME OPERATIE

Het aanscherpen van processen, mede dankzij softwarematige digitalisering, komt ten gunste van de efficiency en van onze doelstelling om de CO₂-uitstoot te verkleinen. De hardware ondersteunt onze duurzaamheidsdoelstellingen. Regio Scheldemonden bereidt zich voor op de komst van nieuwe swath's en de overstap op elektrisch taxivervoer.

We gaan varen met vier extra tenders in de nieuwe M-klasse waarmee we 30% brandstof besparen. Deze jetgedreven tenders zijn schoner dankzij gewichtsbesparingen, slimme technologie en een ander rompontwerp. Na de 'Mira' (2020) nemen we begin 2024 de loodstender 'Mare' in de vaart. In 2024 volgt nog de 'Mees' en in 2025 komen daar de 'Maud' en 'Milo' bij.

In de haven van Vlissingen is het reservevaartuig van de P-klasse aangesloten op walstroom voor afgemeerde schepen. Generatoren die draaien op fossiele brandstoffen zijn daarmee verleden tijd. De verduurzaming van onze kantoren is een doorlopend proces. De eisen zijn hoog en verduurzaming brengt veel kosten met zich mee en veel werk om alles volgens de regels te doen.

Met de NHV Group is na een aanbesteding een vervolgcontract afgesloten voor het helikoptervervoer vanaf 2025. Daarmee continueren we de optimale bereikbaarheid van de zeehavens. De beloodsing met helikopters wordt ook schoner en duurzamer.

“Voor BNG Bank is het belangrijk om Nederland socialer en duurzamer te maken. Dit nemen we mee als uitgangspunt bij het verstrekken van leningen. We zijn dan ook zeer verheugd dat wij een rol kunnen spelen bij het verlagen van de CO₂-footprint van het Loodswezen. Dit doen we door hen een financiering te verlenen voor de aanschaf van nieuwe schepen waarmee een brandstofbesparing van 30% wordt behaald en die daarmee bijdraagt aan de CO₂-doelstelling van het Loodswezen.”

Terrence Roep, Relatiemanager Publieke Infrastructuur & Energie bij BNG Bank

CO₂-EMISSIERAPPORTAGE

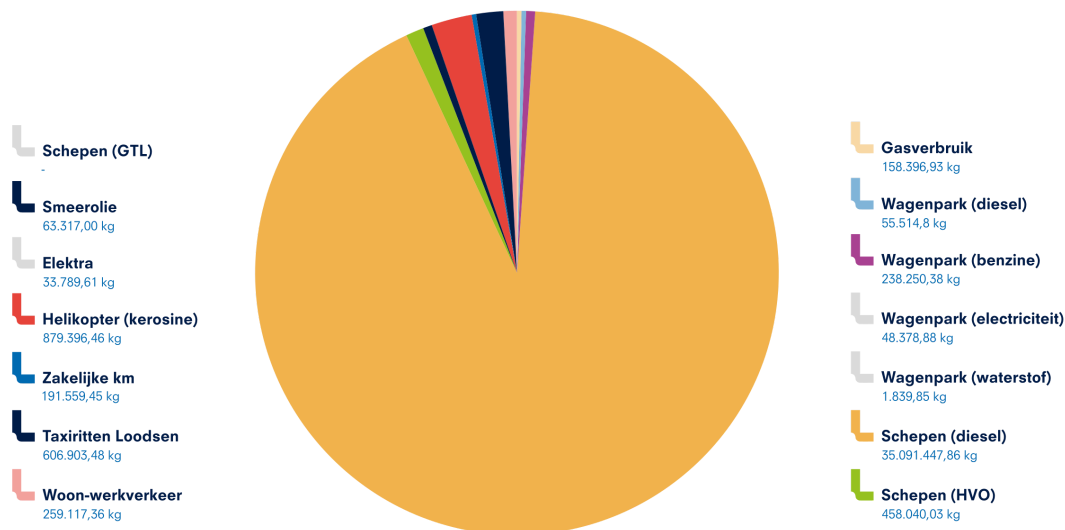
Nederlands Loodswezen is sinds september 2018 gecertificeerd voor de CO₂-prestatieladder versie 3.1. In deze rapportage wordt een overzicht gegeven van de emissies per scope en categorie.

Onder scope 1 vallen de emissies die worden uitgestoten door installaties van het Loodswezen, zoals emissies door de eigen vaartuigen en wagenpark.

Scope 2-emissies zijn emissies die ontstaan door de opwekking van elektriciteit, warmte en koeling en stoom in *installaties* waarvan het Loodswezen geen eigenaar is, maar die het wel gebruikt. Hieronder valt de uitstoot door elektrische installaties en de inzet van de helikopter.

Scope 3-emissies zijn emissies die ontstaan als gevolg van de *activiteiten* van het Loodswezen, maar die voortkomen uit bronnen die geen eigendom zijn of beheerd worden door het Loodswezen. Hieronder vallen de inzet van taxi's voor het vervoer van loodsen en gebruik van voertuigen voor woon-werkverkeer.

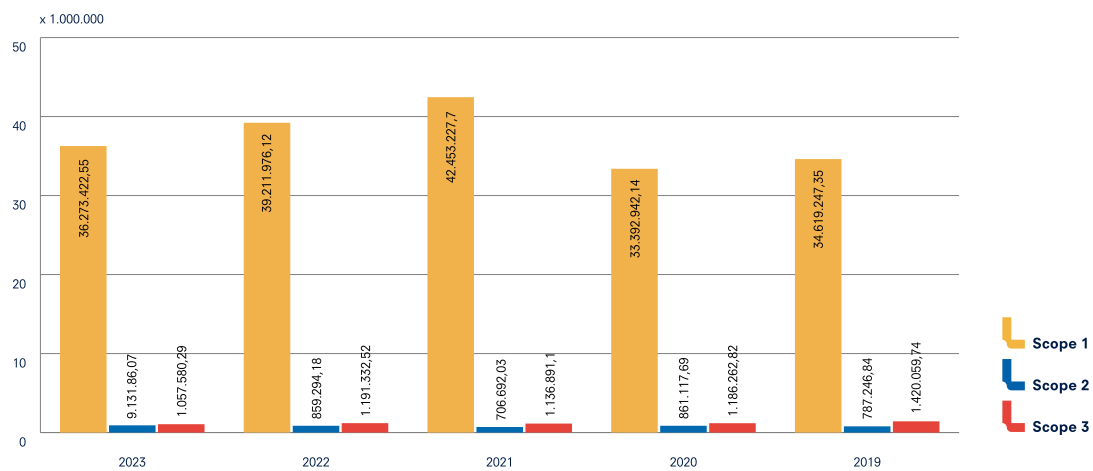
CO₂-EMISSIE PER CATEGORIE 2023

“Ook het Loodswezen beziet bij vervangingsbehoeften in hoeverre tegemoet kan worden gekomen aan de noodzaak tot verduurzaming en of zij kan aansluiten bij projecten die voortvloeien uit het Maritiem Masterplan, met als doel dit belangrijke initiatief de noodzakelijke schaalgrootte te geven. Verder ondersteunt het Loodswezen als lid van Nederland Maritiem Land deze stichting in haar streven om onder andere via verduurzaming de maritieme sector internationaal nog beter op de kaart te zetten en haar concurrentiepositie te versterken. Uiteindelijk heeft dit namelijk ook positieve effecten voor de handelsstromen van en naar Nederlandse havens via binnenwateren en over zee.”

Rob Verkerk, Voorzitter Stichting Nederland Maritiem Land

CO₂-FOOTPRINT 2023-2019

% bio brandstof vaartuigen t.o.v. totale brandstof vaartuigen		2023
Totaal brandstofverbruik schepen (in liters)		11.483.502
Waarvan HVO 100 (bio) (in liters)		1.337.168
% biobrandstof		11,64%

TOEKOMSTBESTENDIG LOODSWEZEN

Als Nederlands Loodswezen zijn we eigenaar van onze infrastructuur en materieel. Dit helpt ons om onze (internationale) dienstverlening op een hoog peil te houden. Om voorop te blijven lopen willen en kunnen we niet achteroverleunen. In 2023 waren we actief betrokken bij technologische en digitale innovaties. Zo onderzochten we de mogelijkheden van AI als instrument om efficiënter en milieuvriendelijker te kunnen opereren en om bijvoorbeeld tekorten op de arbeidsmarkt op te vangen. Daarnaast volgden we nauwgezet wereldwijde ontwikkelingen zoals de energietransitie. De energietransitie heeft invloed op de goederenstromen en het is van belang daar slagvaardig en flexibel op in te spelen door de formatie van personeel snel op- en af te bouwen.

Tegen de achtergrond van de digitale en technologische ontwikkelingen en de veranderingen in de arbeidsmarkt, krijgt het profiel van de registerloods in de keten van de toekomst speciale aandacht.

LOODSPlicht NIEUWE STIJL

De ervaringen met de Loodspllicht Nieuwe Stijl (LNS) verschilden per regio. De RLC's faciliteren binnen LNS de PEC-opleidingen van de kapiteins. Tot tevredenheid van regio Noord is voor schepen op de Eems de maximale breedte verruimd, waardoor de kapiteins van meer schepen in aanmerking komen voor een PEC A-, B-, of C-opleiding. Regio Amsterdam-IJmond merkte weinig effect van LNS, mede doordat de schepen er minder op vaste trajecten varen. In regio Rotterdam-Rijnmond fluctueerde het aantal kandidaten voor de PEC-opleiding.

In onderstaande tabel is het aantal beschikbare opleidingsplekken voor verklaringhouders en het aantal cursisten weergegeven:

Het aantal beschikbare opleidingsplekken voor verklaringhouders (PEC)	2023				
	Noord	AY	RR	SMD	Totaal
Aantal beschikbare plekken (raming)	0	2	40	2	44
Aantal cursisten (realisatie)	0	2	40	2	44

NAUTISCHE KENNISDELING EN KETENOPTIMALISATIE

Nederlands Loodswezen investeert veel in kennisdeling en ketenoptimalisatie zoals het Haven Neutraal Platform (HNP) waarin we data delen met alle primaire ketenpartners. In het project just-in-time-aankomsten werken we samen met rederijen, IMO en de Rotterdamse havenautoriteiten. Ook regio Amsterdam-IJmond experimenteert met de JIT-aankomsten en JIT-departures. Onderzoek heeft aangetoond dat dankzij JIT-planning containerschepen 14% minder CO₂ uitstoten.

Vanuit alle entiteiten zoekt Nederlands Loodswezen de samenwerking met derden. Internationaal participeert het Loodswezen in de European Maritime Pilots Association (EMPA) en de International Maritime Pilots Association (IMPA). In 2023 liep de ontwikkeling door van het navigatieondersteunende softwareproject Qastor 3 en de regionale plannings- en inzetsystemen, waaronder SPIL en GIDS. STODEL zocht als opleidingsbureau de samenwerking met regionale onderwijsinstellingen, waaronder het Scheepvaart en Transport College (STC), Hogeschool van Amsterdam en de Vrije Universiteit Amsterdam, en nationaal met het Maritime Research Institute Netherlands (MARIN). Daarnaast organiseerde regio Amsterdam-IJmond in oktober het jaarlijkse ISPO-congres, dit keer over het thema 'crisiscommunicatie'. De regio kreeg er, zonder bemerkingen, de nieuwe ISPO-certificering van Lloyd's Register uitgereikt.

"De loodsen in regio Amsterdam-IJmond zijn een cruciale partner in de planning en logistiek van de scheepvaart. Een duurzame partner betekent transparant en voorspelbaar zijn zodat we samen de schepen nog efficiënter en op tijd de haven in kunnen loodsen."

Milembe Mateyo, (Rijks)havenmeester Noordzeekanaal, directeur CNB

Nederland Maritiem Land (NML) voert een masterplan uit voor het CO₂-neutraal maken van veertig zeeschepen. Als NML-bestuurslid en lid van de Maritieme Raad neemt NLC-voorzitter Willem Bentinck de innovaties van het NML mee terug onze organisatie in.

SAMENWERKING DUITSE EN VLAAMSE OVERHEDEN

De samenwerking met de Vlaamse en de Duitse overheidsinstanties is goed. In regio Noord is deze vooral praktisch van aard: de organisaties helpen elkaar met het beloodsen en afhaken. Uit gezamenlijk overleg in 2023 concluderen we dat een samenwerking op papier lastiger blijkt door technische verschillen in de Nederlandse en Duitse tendervloot. Pas als de systemen vergelijkbaar zijn, kan regio Noord de juridische aspecten van een eventuele samenwerking verder bespreken.

De Vlaamse regering heeft de loodsgeldtariefstructuur voor de Scheldevaart per 15 september 2023 gewijzigd. Het betrof o.a. een wijziging van de blokmaat klassen en regels aangaande een laattijdige wijziging van de loodskruispost. Regio Scheldemonden heeft actief met de Vlaamse partners samengewerkt in de voorbereidingen op deze wijziging. Beide loodsdiensten hebben verbeterpunten aangedragen.

BETROKKEN EN TEVREDEN STAKEHOLDERS

Betrokken, betrouwbaar en deskundig staan als kernwaarden centraal in de missie, visie en strategie van Nederlands Loodswezen. We zijn blij dat onze stakeholders deze kernwaarden in ons herkennen en terugzien in onze dienstverlening. Als organisatie worden we geprezen voor onze nautische kennis en kunde, zowel op het schip als aan de wal.

In 2022 scoorde het Loodswezen in een klanttevredenheidsonderzoek onder kapiteins, havenmeesters, rederijen en agenten gemiddeld een 9,1 op dienstverlening en betrouwbaarheid. Kapiteins waardeerden de kwaliteit van de loodsdiensverlening met een 9,4. Voor ons betekent dit dat zij met een gerust hart hun schip aan de registerloodsen toevertrouwen. Ook staat ons vermogen om samenwerkingen te versterken hoog in aanzien.

Het klanttevredenheidsonderzoek wordt tweejaarlijks uitgevoerd.

“De krapte op de maritieme arbeidsmarkt is nijpend. Door samen te werken kunnen we ervoor zorgen dat mensen onze mooie maritieme sector weer beter weten te vinden.”

Annet Koster, Directeur Koninklijke Vereniging van Nederlandse Reders (KVNR)

BEKWAME EN TEVREDEN LOODSEN EN WERKNEMERS

In een nieuw onderzoek naar de arbeidsvoorwaarden en medewerkerstevredenheid scoort Nederlands Loodswezen B.V. hoog: gemiddeld 65% procent van de ondervraagden is positief. Driekwart waardeert de inhoud van het werk, met name op zaken als afwisseling, baan zekerheid en werkomgeving en -cultuur. Daarnaast scoren we goed op werkplezier en de balans tussen werk en privé.

ZIEKTEVERZUIM ONDERSTEUNEND PERSONEEL

In 2023 bedraagt het ziekteverzuim voor de operationele dienst 7,71%. Voor het kantoorpersoneel is het ziekteverzuim percentage 6,23%. Deze ziekteverzuim cijfers liggen hoger dan de norm en hebben de aandacht van het management.

BEROEPSBEVORDERING

In Nederland hebben de loodsen in 2023 gemiddeld 31,2 uur per jaar (2022: 28,6) aan beroepsbevordering besteed. De totale besteding per jaar kan fluctueren door wisselende opleidingsbehoeften en het al dan niet samenvallen van periodieke trainingen. Periodiek dient de loods een aantal verplichte (terugkerende) opleidingen en trainingen af te nemen, zoals de geultraining, de Loods Op Afstand (LOA)-training, persoonlijke veiligheidstrainingen en de helikoptertraining.

In 2023 ligt het aantal bestede uren op het gewenste ambitieniveau, de context is hetzelfde als in voorgaande jaren.

OPGELEIDE REGISTERLOODSEN

STODEL leidt gemiddeld 21 studenten per jaar op tot registerloods. Veel aandacht is er voor een flexibele inzet van mankracht. Na de covidpandemie was het nodig om een inhaalslag te maken, zowel in de landelijke permanente educatie als in de interne trainingen. Dit is in 2023 zo goed als voltooid.

In Nederland is, ongeacht de regio, een aantal vooropleidingen nodig voor toelating tot de opleiding tot registerloods. Het gaat dan om een geldig vaarbevoegdheidsbewijs afgegeven ingevolge artikel 18, 19, 19a en 20 van de Wet zeevarenden (kapitein alle schepen/eerste maritiem officier alle schepen/eerste stuurman alle schepen) of een getuigschrift van het Koninklijk Instituut van de Marine (Zeewachstandaard A en B, commandocentrale officier en het Algemeen Certificaat Maritieme Radiocommunicatie). Om te bepalen of de student beschikt over de noodzakelijke karaktereigenschappen om het beroep van registerloods succesvol uit te kunnen oefenen, maakt Nederlands Loodswezen gebruik van een op maat gemaakte psychoanalytische test.

De Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) heeft de opleiding tot registerloods Master in Maritime Piloting (bestuurs- en beheersregeling OTR: MMP) geaccrediteerd op hbo-masterniveau waarmee de opleiding voldoet aan de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW). In totaal is de opleiding gewaardeerd met een studielast van 81 tot 86 ECTS (European Credit Transfer System) -punten.

De opleiding tot registerloods bestaat uit een centraal onderdeel (tien weken) en een regionaal onderdeel. De duur van het regionale deel verschilt per regio, onder meer door geografische verschillen en verschillende havenkarakteristieken. De doorlooptijd van de opleiding (theorie en praktijk) bedraagt afhankelijk van de regio veertien tot vijftien maanden.

OVERZICHT STUDENTEN IN OPLEIDING GEDURENDE 2023

Slagingspercentage studenten OTR: MMP	2023				
	1-1-2023	1-2-2023	31-12-2023	Uitval 2023	Beëdigd 2023
Opleiding					
MMP11	13	13	0	1	12
MMP12	0	21	21	0	0
Slagingspercentage MMP11	92%				

ONTVANGEN (GEGRONDE) KLACHTEN EN BEHANDELDE RECHTSZAKEN

Indien er over de beoordeling van een tentamen of examen een geschil ontstaat, heeft de student het recht om een bezwaarschrift in te dienen bij de examencommissie. Tegen beslissingen van het instellingsbestuur staat eveneens de mogelijkheid tot het indienen van bezwaar open.

Studenten kunnen zich, indien zij het niet eens zijn met de beslissingen op het bezwaarschrift van de examencommissie of van het instellingsbestuur, in beroep wenden tot de (bestuurskamer van de) rechtbank. Voor overige zaken staat het de student vrij een civiele procedure te starten. In 2023 hebben geen gerechtelijke procedures plaatsgevonden.

In 2023 hebben de examencommissie en het instellingsbestuur met betrekking tot de opleiding vier bezwaarschriften ontvangen. Deze zijn ongegrond beoordeeld. Bezwaarmakers zijn daartegen niet in beroep gegaan.

TRANSPARANTE BEDRIJFSVOERING

Het price cap-systeem werd voor het eerst gehanteerd bij het bepalen van de tarieven 2023 en leidde tot veel vragen en zorgen. NLBV heeft zeven informatiesessies georganiseerd met de vennoten en animaties ontwikkeld voor de toelichting op de totstandkoming van de tarieven en hoe het Loodswezen een gezonde financiële positie behoudt voor de lange termijn.

We willen de vennoten in 2024 nog beter, transparanter en vaker informeren om de vragen die er zijn te beantwoorden. NLBV heeft toegezegd zich in te spannen om kosten en potentiële besparingen inzichtelijk te maken.

Als door de lagere tarieven noodgedwongen kostenbesparingen onvermijdelijk zijn, dan kan dit ook gevolgen hebben voor de operatie en de dienstverlening.

FACTURATIE

Het Loodswezen heeft zichzelf de verplichting opgelegd om binnen drie dagen na de reisdatum de factuur te versturen. Een tijdige facturatie is enerzijds in het belang van het Loodswezen voor het cashmanagement, anderzijds voor agenten om tijdig een afrekening te kunnen opstellen. De facturatie vond in 2023 gemiddeld binnen 2,34 dagen (2022: 2,29 dagen) na de reisdatum plaats.

Het Loodswezen heeft in 2023 in totaal 93.033 facturen (2022: 96.630) verstuurd en 546 creditnota's (0,59%) (2022: 576 (0,60%)) opgesteld. Een nadere analyse van de creditnota's naar reden van versturing geeft het volgende inzicht:

Jaar	Verkeerde debiteur (%)	Foutieve diepgang (%)	Foutieve forfaits (%)	Foutive BTW (%)	Overig (%)	Totaal (%)
2023	48,5%	7,1%	24,2%	11,0%	9,2%	100,0%
2022	44,3%	4,7%	24,5%	10,4%	16,1%	100,0%

Het merendeel van de verstuurd creditnota's heeft als oorsprong het gebruik van een verkeerde debiteur. In de praktijk blijkt dat bij wisseling van agent deze informatie niet altijd tijdig aanwezig of verwerkt is bij het Loodswezen. Met agenten en rederijen heeft het Loodswezen goede afspraken kunnen maken.

AANTAL IAD-MELDINGEN NLBV MET LETSEL

In 2023 zijn 87 IAD (incidents, accidents and damages) -meldingen gemaakt. Dit zijn er 7 meer dan in 2022 en 19 meer dan 2021. Nog niet helder is of deze trend wordt veroorzaakt door een hogere meldingsbereidheid of dat het aantal incidenten oploopt. Wel zal 2024 gebruikt worden om sneller trends te kunnen ontdekken en diepere analyses te kunnen maken, zodat (bij)sturing sneller mogelijk is.

Aantal IAD meldingen NLBV met letsel	2023
Ongeval met dodelijke afloop	1
Ongeval met letsel	11
Ongeval met letsel en schade	4
Ongeval met schade	40
Ongeval zonder letsel en/of schade	5
Potentieel gevaarlijke situatie	15
Bijna ongeval	6
Overig	5
Totaal IAD's	87

OVERLEGSTRUCTUREN

Onze kennis en kunde delen we onder meer tijdens de vele overleggen waaraan wij deelnemen. Hier kan Nederlands Loodswezen ook weer profiteren van de kennis van andere partijen. Internationaal, landelijk en regionaal heeft Nederlands Loodswezen structureel overleg met een groot aantal stakeholders. Het gezamenlijke doel is altijd de veilige, vlotte en efficiënte doorvoer van schepen, nu en in de toekomst.

INTERNATIONAAL

Een goed voorbeeld van de samenwerking van het Loodswezen op internationaal niveau is de EMPA (European Maritime Pilots' Association) waar we een zetel in het bestuur hebben. Die verschaft ons de mogelijkheid om op Europees niveau mee te sturen en bij te dragen in het belang van het loodsenberoep. Ook is de NLc lid van de International Maritime Pilots' Association (IMPA). De IMPA focust op wereldwijde kennisdeling en de veiligheid binnen het loodsenvak. IMPA en andere partijen uit de internationale loodsen-gemeenschap hebben aan rederijen, Port State Control en internationale beleidsmakers gevraagd om meer aandacht voor een correcte toepassing van voorschriften voor loodsladders. Er is nu meer bewustzijn rond dit onderwerp en in een aantal gevallen zijn ook de loodsladderarrangementen om loodsen veiliger te em- en debarkeren omgebouwd. De komende jaren streven we naar betere regelgeving, monitoring en handhaving.

LANDELIJK

In de landelijke overleggen staan doorgaans de brede en strategische thema's op de agenda. Het gaat vaak om innovatieve onderwerpen die belangrijk zijn voor de toekomst van de maritieme sector. Zo neemt de algemene raad van de NLc deel aan de landelijke overlegstructuur 'Klaar voor de nautische toekomst' van de Rijkshavenmeesters. Kennisdeling en verduidelijking van de belangen van de leden staan hierin centraal. Andere voorbeelden zijn de Stichting Nederland Maritiem Land, waarin Nederlands Loodswezen lid is van het algemeen bestuur, en de Scheepvaart Adviesgroep Noordzee. Bij het laatste orgaan zijn alle stakeholders van de Noordzee betrokken, met name de stakeholders die zich bezighouden met ruimtelijke ordening en de veiligheid van het scheepvaartverkeer.

REGIONAAL

De vier RLC's hebben regelmatig operationeel overleg met hun regionale ketenpartners. Zo heeft regio Scheldemonden zitting in het Gemeenschappelijk Nautisch Platform. Regio Amsterdam-IJmond neemt deel aan het Maritiem Dienstverleners Overleg, het Centraal Nautisch Beheer, Rijkswaterstaat, bouwconsortium OpenIJ en Zeehaven IJmuiden.

Ook schuiven de regio's aan bij overleggen over specifieke vraagstukken en thema's. Zo neemt regio Rotterdam-Rijnmond eens per maand deel aan het overleg van FERM o o ver het vergroten van de cyberveiligheid in en rond de haven van Rotterdam. Regio Rotterdam-Rijnmond zit daarnaast bij het operationeel overleg met Divisie Havenmeester Rotterdam en Rijkswaterstaat West-Nederland Zuid. Al deze vormen van samenwerking illustreren het belang van de nautische kennis binnen het Loodswezen voor de verdere ontwikkeling en de toekomstbestendigheid van de maritieme keten.

DIVERSE OVERLEGGEN VAN DE VIER LOODSREGIO'S

ROTTERDAM-RIJNMOND

- DHMR operationeel
- FERM cyber security haven
- NOOD gezamenlijk overleg dienstverleners
- GIDS actoren overleg
- Port Call Optimisation en PRONTO
- Nautisch Risk Assessment
- Rotterdam Port Promotion Council (RPPC)
- Vereniging van Rotterdamse Cargadoors (VRC)
- Operationeel overleg met RWS
- International taskforce Portcall optimisation
- Studie verbeteren nautische planning-havenbreed olv DHMR
- Just in Time Sailing-DHMR
- Deltalinqs-VAB
- NVKK, Nederlandse vereniging kapiteins ter koopvaardij
- SAN, Scheepvaartadviesgroep noordzee

AMSTERDAM-IJMOND

- Commissie Scheepsbewegingen
- Maritiem Dienstverleners Overleg
- Technisch en Operationeel overleg
- Port Performance Meeting
- Werkgroep Verkeersmanagement
- Werkgroep Scheepvaart-Zoutindringing
- Safety Evaluation Board
- Overleg Vaanweg Markeren
- Overleg RWS WNN/ CNB / Loodswezen
- Operationeel overleg CNB Loodswezen

SCHELDEMONDEN

- Gemeenschappelijk nautisch platform
- Overleg VTS Loodsen
- Varia (op verzoek)
- Samenwerkend overleg loodsdiensten Scheldemonden (SOLOS)
- Business Advisory Board (BAB) North Sea Port.
- Zeeland Port Promotion Council (ZPPC)
- Werkgroep Geïntegreerd Verkeersmanagement Antwerpen
- Werkgroep Geïntegreerd Verkeersmanagement North Sea Port
- Haven Neutraal Platform (HNP)
- Overleg Permanente Commissie van toezicht op de Scheldevaart-Loodsdiensten

NOORD

- Havenoverleg, operationeel overleg, overleg met RWS, Groninger Seaports en Port of Harlingen
- Overleg met "Lotsenbruderschaft Emden"
- Samenwerkende Bedrijven Eemshaven (SBE)
- Stichting Bedrijfsbelangen Eemshaven (BBE)
- PAWOZ (nautische expertgroep kabels en leidingen)

PROFIEL

PROFIEL

MISSIE, VISIE EN STRATEGIE

Nederlands Loodswezen is een zelfstandige organisatie die werkt in het belang van het publiek. Onze hoofdtak is het loodsen van zeeschepen van en naar alle Nederlandse zeehavens en de Vlaamse zeehavens aan de Schelde. Zo dragen wij bij aan de veiligheid van schip en bemanning, het economisch succes van de havens en de bescherming van publieke veiligheidsbelangen die gepaard gaan met het maritieme zeetransport. Het aanbieden van loodsdiensten is voorbehouden aan registerloodsen. De ACM ziet toe op de prijsontwikkeling van onze dienstverlening en stelt jaarlijks de tarieven vast voor schepen die de Nederlandse havens aandoen.

MISSIE, VISIE, STRATEGIE

In 2019 is één missie, visie en strategie geformuleerd voor Nederlands Loodswezen. Het gaat hier om een aantal entiteiten, met verschillende taken, die samen zorgdragen voor de loodsdienst in Nederland en voor de Vlaamse havens aan de Schelde.

MISSIE

Met onze missie geven we aan waar wij als Nederlands Loodswezen voor staan.

'Nederlands Loodswezen staat als zelfstandige, kwalitatief hoogwaardige en betrouwbare partner in de logistieke keten voor het veilig en vlot loodsen van zeeschepen van, naar en door de Nederlandse zeehavens en Vlaamse havens aan de Schelde.'

BEROEPSUITOEFENING

De autonome beroepsuitoefening door de registerloodsen en de verzelfstandigde positie van Nederlands Loodswezen zijn belangrijke uitgangspunten. Ze garanderen een goede balans tussen publieke en private belangen en een positie als kwalitatief hoogwaardige partner in de maritieme logistieke keten.

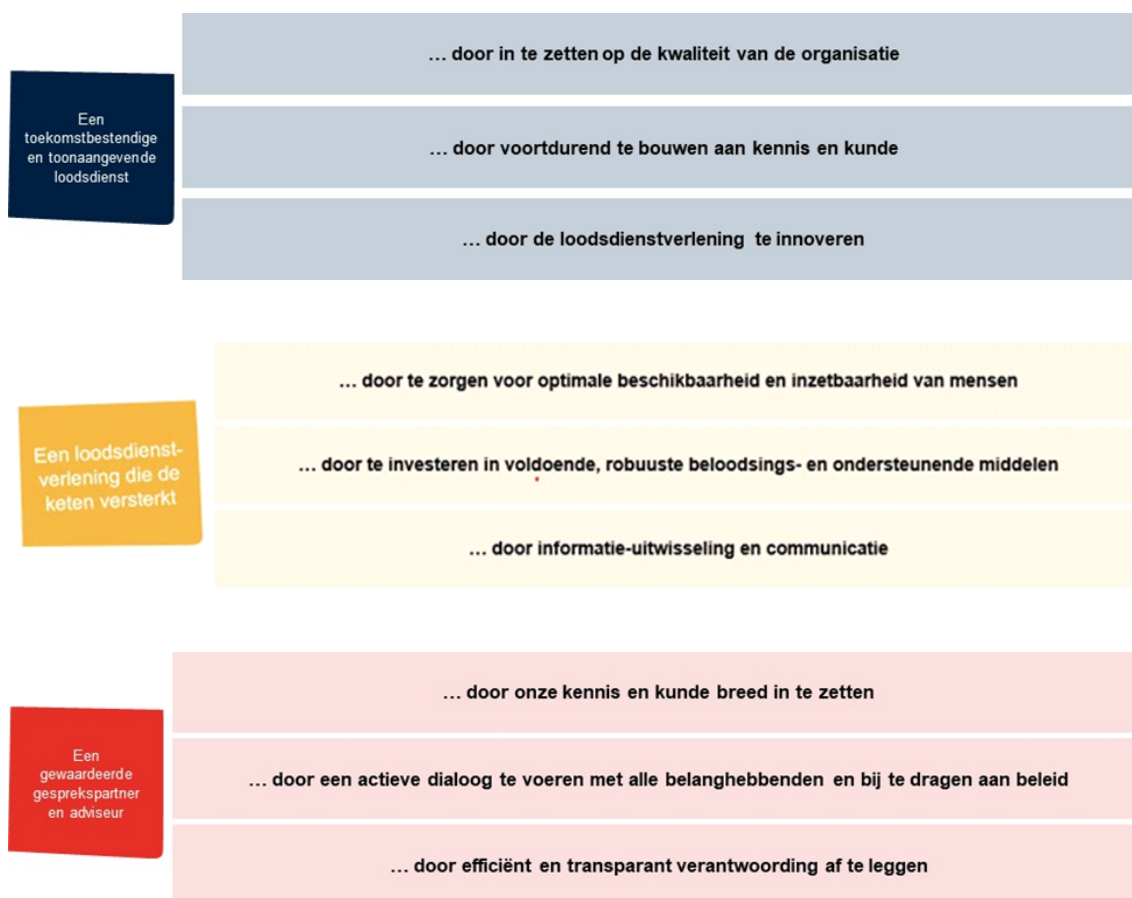
VISIE

Nederlands Loodswezen voert de publieke en private taken en daaraan gerelateerde activiteiten uit die de loodsen toebedeeld hebben gekregen, zonder daarbij kansen uit het oog te verliezen die de organisatie en haar belanghebbenden sterker kunnen maken. De visie stoelt op drie pijlers:

- Een toekomstbestendige en toonaangevende loodsdienst.
- Een loodsdienstverlening die de keten versterkt.
- Een gewaardeerde gesprekspartner en adviseur.

STRATEGIE

Met onderstaande strategie geven we invulling aan onze visie.

ROL VAN DE LOODS

De loods is een hoogopgeleide professional. Hij adviseert de kapitein over de te voeren navigatie en treedt met diens toestemming op als verkeersdeelnemer. Hij is een expert die het team op de brug bijstaat met zijn kennis en met behulp van moderne technologische hulpmiddelen. Met zijn rol draagt de loods bij aan een veilige en vlotte dienstverlening in de maritieme vervoersketen. Hij heeft daarbij niet alleen oog voor publieke, maar ook voor private belangen. In meer domeinen vervult de loods een rol. Zo geeft hij in diverse overlegorganen gevraagd en ongevraagd advies over een breed palet aan maritiemgerelateerde zaken, met als gemeenschappelijke noemer het bevorderen van een veilig en vlot scheepvaartverkeer. Binnen de VTS-structuur (VTS: Vessel Traffic Services) vormen loodsen een integraal onderdeel van de veilige afwikkeling van het scheepvaartverkeer.

KERNWAARDEN

Betrokken, betrouwbaar en deskundig zijn de kernwaarden voor de loodsen en medewerkers van Nederlands Loodswezen. De drie waarden fungeren als moreel kompas en zijn de kern van onze organisatie.

BETROKKEN

Loodsen en medewerkers zijn betrokken bij de eigen organisatie, omdat zij het als een voorrecht ervaren om deelgenoot te zijn van deze organisatie, die een belangrijke maatschappelijke en wettelijke taak uitvoert. Hierdoor zijn zij ook betrokken bij de maritieme wereld, hetgeen tot uiting komt in het verzorgen van een efficiënte dienstverlening. Daarvoor nemen wij onze verantwoordelijkheid en stellen we het collectieve belang boven ieders individuele belang. Alleen door een collectieve betrokkenheid kunnen wij als organisatie groeien en onze maatschappelijke en wettelijke taak met verve blijven uitvoeren.

BETROUWBAAR

De scheepvaart rekent op ons en heeft ons nodig. We voeren onze werkzaamheden onder alle weersomstandigheden uit, punctueel en met de modernste middelen. Zodra daar om gevraagd wordt, staan we klaar. Daarmee zijn we een betrouwbare en voorspelbare partner voor onze stakeholders. Van havenautoriteiten tot beleidsbepalers en van collega dienstverleners tot mensen die in en om de haven wonen en werken.

DESKUNDIG

Met onze deskundigheid bieden wij zekerheid en maken het in ons gestelde vertrouwen waar. Daarbij zijn wij kritisch naar onszelf. Want onze deskundigheid is geen gegeven, maar iets waarin wij onszelf willen blijven ontwikkelen. Met opleiding, kennisontwikkeling en innovatie verbeteren we continu onze kennis en kunde. Wij delen onze kennis, kunde en ervaring met anderen.

GOVERNANCE

GOVERNANCE

Overheid en toezichhouders stellen steeds hogere eisen aan de governance en transparantie van semipublieke organisaties zoals de Regionale loodsencorporaties en de Nederlandse Loodsencorporatie. Deze maatschappelijke tendens juichen we toe. Deze entiteiten vervullen immers een belangrijke publieke taak. Wij dragen de verantwoordelijkheid om uit te leggen hoe wij die taak uitvoeren.

ACHTERGROND NEDERLANDS LOODSWEZEN

Tot 1 september 1988 maakte Nederlands Loodswezen onderdeel uit van de Rijksoverheid. Met ingang van 1 september 1988 is Nederlands Loodswezen verzelfstandigd. Hoofdtak is het loodsen van zeeschepen van en naar de Nederlandse zeehavens en de Vlaamse havens aan de Schelde van en naar zee. Deze taak is voorbehouden aan registerloodsen. De wijze van organiseren en de financiering zijn in de wet vastgelegd. Continuïteit en kwaliteit van de loodsdienstverlening zijn dus geborgd in wet- en regelgeving. De ACM houdt toezicht op de prijsontwikkeling van onze dienstverlening en stelt jaarlijks de tarieven vast voor schepen die de Nederlandse havens aandoen.

STRUCTUUR

Nederlands Loodswezen is de noemer waaronder een aantal entiteiten in gezamenlijkheid, maar elk met eigen taken en verantwoordelijkheden, een doelmatige loodsdienstverlening verzorgen in de Nederlandse zeehavens en de Vlaamse havens aan de Schelde. Nederlands Loodswezen bestaat uit een beroeps- en een bedrijfsorganisatie.

BEROEPSORGANISATIE

De beroepsorganisatie bestaat uit de Nederlandse Loodsencorporatie (NLc) en de vier Regionale Loodsencorporaties (RLc) Noord, Amsterdam-IJmond, Rotterdam-Rijnmond en Scheldemonden. Daarnaast is er een stichting die de opleidingen van loodsen verzorgt en de deskundigheid en kwaliteit van het beroep bevordert (STODEL). Deze organisaties geven samen invulling aan wettelijke taken met betrekking tot de kwaliteit van de beroepsuitoefening, de vakbekwaamheid van de loods, de bevoegdheden, de dienstverlening en de opleiding van loodsen.

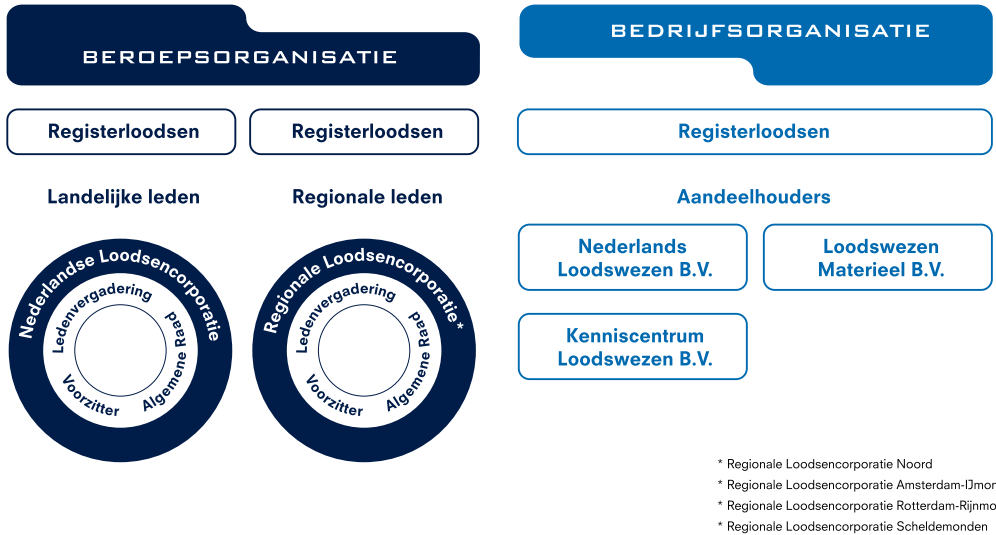
BEDRIJFSORGANISATIE

De bedrijfsorganisatie bestaat uit Nederlands Loodswezen B.V., Loodswezen Materieel B.V., drie stille maatschappen (Loodsenassociatie Amsterdam-IJmond, Loodsenassociatie Rotterdam-Rijnmond/Noord en Loodsenassociatie Scheldemonden) en Kenniscentrum Loodswezen B.V. Nederlands Loodswezen B.V. geeft invulling aan de dienstverlening op het gebied van vlootbeheer, onderhoud, logistiek, planning en administratie bij het loodsen en het beloodsen van zeeschepen en is belast met de inning van het loodsgeld. Loodswezen Materieel B.V. is juridisch eigenaar van de vloot. De loodsassociaties zijn de samenwerkingsverbanden van de registerloodsen. Zij zijn verantwoordelijk voor het doen loodsen van zeeschepen. De activiteiten die niet direct gericht zijn op het loodsen en beloodsen, worden via Kenniscentrum Loodswezen B.V. verricht. Het gaat dan om activiteiten als het bieden van nautische expertise aan de maritieme sector in binnen- en buitenland.

Hieronder volgt een eenvoudige weergave van Nederlands Loodswezen (zonder de stille maatschappen en STODEL).

BEROEPSORGANISATIE & BEDRIJFSORGANISATIE

PERSONALIA

SAMENSTELLING ALGEMENE RAAD

- Voorzitter Nederlandse Loodsencorporatie: de heer J.W. Bentinck. Benoemd per 1 mei 2023, expireert 1 mei 2026
- Secretaris Nederlandse Loodsencorporatie: mevrouw B.W. Silvis, in dienst per 1 februari 2023
- Voorzitter Regionale Loodsencorporatie Noord: de heer E.J. Kilian, benoemd per 1 augustus 2022, expireert 1 augustus 2026
- Voorzitter Regionale Loodsencorporatie Amsterdam-IJmond: de heer R. de Jonge, benoemd per 1 januari 2022 en expireert per 1 januari 2026
- Voorzitter Regionale Loodsencorporatie Rotterdam-Rijnmond: de heer J.J. van Driel. Benoemd per 1 juli 2023 en expireert 1 juli 2027
- Voorzitter Regionale Loodsencorporatie Scheldemonden: de heer G.B.P. Jaburg. Benoemd per 1 mei 2018, herbenoemd per 1 mei 2022 en expireert 1 mei 2026

DIRECTIE, MANAGEMENTTEAM EN RAAD VAN COMMISSARISSEN NLBV

DIRECTIE

Directeur (statutair): de heer H.B.W. Broers

MANAGEMENTTEAM

- Financieel directeur: de heer W.N. Dorst
- Manager Human Resources: mevrouw N. van der Drift
- Manager Vlootbeheer: de heer O.A. Taselaar (a.i.)
- Manager Informatievoorziening: de heer N.J. Donselaar, de heer S. van der Berg (a.i.) per 24 april 2023
- Manager Varende Dienst: de heer S. van der Stap per 16 oktober 2023
- Manager Finance & Control (adviseerend lid): mevrouw E.A.E.M. de Bruijn

DE RAAD VAN COMMISSARISSEN

- De heer M.J.M. Borsboom - expireert 1 juli 2026, voorzitter
- De heer R.E.A. De Meyer - expireert 1 juli 2025
- Mevrouw J.H.P.M. van der Wijst - expireert 1 juli 2024

EVENWICHTIGE VERDELING BESTUURSLIEDEN EN COMMISSARISSEN

In artikel 2:276 van het Burgerlijk Wetboek zijn vereisten opgenomen over de evenwichtige verdeling van de bestuursleden en commissarissen over vrouwen en mannen. Met een evenwichtige verdeling wordt in dit artikel bedoeld dat minimaal 30% van de zetels worden bezet door mannen en minimaal 30% door vrouwen (voor zover de zetels worden bezet door natuurlijke personen).

Nederlands Loodswezen B.V. kent één statutair directeur. Aangezien dit slechts één persoon is kan geen evenwichtige verdeling tussen vrouwen en mannen bereikt worden. De functie wordt op dit moment ingevuld door een man.

De raad van commissarissen van Nederlands Loodswezen B.V. bestaat uit drie personen. Bij het vacant komen van een positie wordt rekening gehouden met de verdeling over vrouwen en mannen. Sinds 2012 bestaat de raad voor 33% uit vrouwen, waarmee voldaan wordt aan het bepaalde van de evenwichtige verdeling.

RISICOBEBEER

RISICOMANAGEMENT

In dit hoofdstuk bieden we u inzicht in het risicomanagement- en controlesysteem in 2023 vanuit het perspectief van Nederlands Loodswezen.

BESCHRIJVING RISICOMANAGEMENT- EN CONTROLESYSTEEM

Het 'Gemeenschappelijk normenkader voor financieel beheer, verantwoording en intern toezicht' en de handreiking 'Sturing Semipublieke Sector' vormen de basis voor ons risicomanagement- en controlesysteem. In dit publiek jaarverslag geven we inzicht in de stand van zaken van het risicomanagement- en controlesysteem en de uitkomsten daarvan in het boekjaar 2023.

Nederlands Loodswezen is blootgesteld aan strategische, operationele, financiële, verslagleggings- en compliance risico's. Ter beheersing hiervan gebruiken wij een risicomanagement- en controlesysteem dat aansluit op het gedachtegoed van The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO).

Voor het publiek jaarverslag 2023 beperken we ons voor de strategische risico's tot de gedeelde key risks. Dit zijn risico's die van toepassing zijn op [meerdere entiteiten](#) binnen het Loodswezen. Of ze hebben een zodanige impact op één entiteit, dat het de hele organisatie raakt in de realisatie van de strategische en lange termijn doelstellingen. Deze entiteiten hebben in 2023 het risicoregister geactualiseerd. In het risicoregister zijn de key risks en de daarbij horende risicobeheersmaatregelen benoemd. Of deze beheersmaatregelen aanwezig zijn en voldoende effectief werken, wordt jaarlijks beoordeeld. Het doel van het controlesysteem is het vergroten van de mogelijkheid om (bij) te kunnen sturen en om beter vast te kunnen stellen in hoeverre onze risicobeperkende beheersmaatregelen daadwerkelijk effectief zijn.

In dit hoofdstuk lichten we een aantal pijlers van ons risicomanagement- en controlesysteem toe, te weten risicogovernance, planning- en control cyclus, normen, waarden & cultuur en de kwaliteitsmanagementsystemen.

RISICOGOVERNANCE

Uitgangspunt bij de inrichting van de risicogovernance in 2023 is het 'three lines of defence-model'. Proceseigenaren (de eerste lijn) identificeren hun risico's, rapporteren en beoordelen deze risico's en zetten dit waar mogelijk af tegen de risicobereidheid. De tweede lijn stelt de kaders, geeft advies, monitort en zorgt ervoor dat Nederlands Loodswezen voldoet aan relevante wet- en regelgeving. De derde lijn (de interne auditfunctie) voert operational audits uit gericht op diverse processen waarbij mede de effectiviteit van het risicomanagementsysteem getoetst wordt en assurance wordt gegeven.

In 2022 is het proces voor het monitoren (door de 2e lijn) uitgebreid met betrekking tot het financial en tax control framework. De risico's, beheersmaatregelen en processen zijn opgenomen in een centraal framework waardoor een eenduidige werkwijze wordt gehanteerd. In 2023 is het covenant inzake het doorontwikkelen van horizontaal toezicht met de Belastingdienst verlengd met een periode van drie jaar tot december 2026.

Voor het jaar 2023 zijn de auditopdrachten voor de diverse entiteiten vastgesteld en uitgevoerd door de interne auditfunctie. In 2023 zijn voor NLBV-audits uitgevoerd op de processen inleenkrachten, het project MIRA, het programma RADAR, fraude en inkoop. Ook heeft een waarderend onderzoek plaatsgevonden naar de interne sturing, beheersing en verantwoording bij de zeven entiteiten (m.u.v. Loodswezen Materieel B.V.).

PLANNING- EN CONTROLCYCLUS

Om de doelstellingen van Nederlands Loodswezen (zie Missie, Visie en Strategie) te behalen, nemen de diverse entiteiten in de jaarlijkse begrotingen de benodigde investeringen, activiteiten en projecten met bijbehorende budgetten op. Het bestuur van een afzonderlijke entiteit stelt de begroting op en de ledenvergadering of vergadering van vennoten stelt deze vast. De voortgang van de activiteiten en projecten wordt gedurende het jaar gemonitord, onder meer door kwartaal- en maandrapportages.

Voor het signaleren van financiële risico's en het voorspellen van onze financieringsbehoefte hanteren wij een meerjarenbegroting en een financieringsplan voor de middellange termijn.

We leggen verantwoording af over de resultaten en het gevoerde beleid in de jaarverslagen. Daarnaast stellen we jaarlijks een kwaliteits- en financiële verantwoording op.

NORMEN, WAARDEN EN CULTUUR

De normen, waarden en cultuur zoals beschreven in de Missie, Visie en Strategie van Nederlands Loodswezen vindt u in de paragraaf Kernwaarden. Met onze gedragscode, kernwaarden, klokkenluidersregeling, alcohol- en drugsbeleid en ons beleid ten aanzien van maatschappelijk verantwoord ondernemen laten we zien wat wij belangrijk vinden in het maatschappelijke en zakelijke verkeer.

Bewustzijn, toepassing en naleving van de gedragscode en bijbehorende kernwaarden dragen bij aan het voorkomen van integriteitsrisico's. Alle nieuwe medewerkers krijgen tijdens hun inwerkprogramma een toelichting op onze gedragsregels. Aspecten als cultuur, werkdruk en bekendheid met de bedrijfscode komen ook terug in de onderzoeken naar de medewerkerstevredenheid en de arbeidsvoorwaarden. In 2023 heeft onderzoek plaatsgevonden naar de heersende bedrijfscultuur binnen het ondersteunende bedrijf Nederlands Loodswezen B.V..

Op de registerloodsen is de gedragscode niet van toepassing, maar wel de Beroepsuitoefeningverordening registerloodsen. Door deze verordening is de registerloods gecommiteerd om zich in zijn beroepsuitoefening te gedragen naar de bestaande regels en voorschriften. Ook geeft hij aan dat hij zal handelen zoals van een goed registerloods verwacht mag worden.

KWALITEITSMANAGEMENTSYSTEMEN

De vier regionale loodsorganisaties Noord, Amsterdam-IJmond, Rotterdam-Rijnmond en Scheldemonden voldoen aan de Internationale Standard for Pilot Organizations. Dit is een internationaal kwaliteitsmanagementsysteem met een normering voor de eisen op het gebied van kwaliteitsmanagement voor de processen loods en beloodsen (zie www.ISPO-pilots.com). Het ondersteunende bedrijf Nederlands Loodswezen B.V. voldoet aan de ISO 9001-2015-norm. Door deze ISO-certificering laten wij zien dat we voldoen aan de internationale eisen op het gebied van kwaliteitsmanagement (KMS) en continu gericht zijn op het verbeteren van processen en het managen van bedrijfsrisico's. Daarnaast voldoet Nederlands Loodswezen B.V. als reder aan de ISM-code. Dit is een internationale managementcode voor de veilige exploitatie van schepen en voorkoming van verontreiniging. Deze drie kwaliteitsmanagementsystemen worden door een onafhankelijke partij getoetst (Lloyd's Register).

RISICOPROFIEL

Nederlands Loodswezen werkt in het belang van het publiek. Door een goed opgeleide registerloods aan boord van zeeschepen verplicht te stellen (Scheepvaartverkeerswet), wordt het risico dat gepaard gaat met het afwikkelen van het scheepvaartverkeer in de Nederlandse zeehavens ingeperkt. De kwaliteit van de loods en de dienstverlening als geheel is geborgd in de Loodsenwet. Dit wettelijke kader voor de regeling van de toelating tot het beroep van loods regelt de voorwaarden voor de uitoefening van dat beroep. Middels een eedaflegging, verordeningen, nadere voorschriften en reglementen geven we invulling aan de normstelling en standaarden voor de verplichtingen van de registerloodsen bij hun beroepsuitoefening. Het wettelijk vastgelegde tuchtrecht biedt het instrumentarium om individuele leden van de beroepsgroep waar nodig te corrigeren.

De positie van de registerloods is in de Loodsenwet op een dusdanige wijze vastgesteld dat de registerloods een individuele beroepsbeoefenaar is, zelfstandig werkt en daarmee niet in dienst is noch in opdracht werkt van een entiteit die onder het 'begrip' Nederlands Loodswezen valt. Hierdoor is de aansprakelijkheid tijdens de uitoefening van het beroep van de registerloods niet van toepassing op de entiteiten van Nederlands Loodswezen.

De registerloods heeft de verplichting zijn diensten tijdig en op non-discriminatoire wijze aan te bieden en te verlenen.

Wijzigingen van wettelijke verplichtingen, veranderende economische omstandigheden en ladingstromen en voortschrijdende techniek, kunnen invloed hebben op het scheepvaartaanbod. En ook op de wijze waarop Nederlands Loodswezen zijn diensten op dat moment heeft ingericht. Gelet op het grote aandeel vaste kosten is het voor Nederlands Loodswezen niet goed mogelijk om snel mee te bewegen met een plots afnemende vraag. Het Loodswezen heeft immers geïnvesteerd in een infrastructuur van mensen en middelen in 4 regio's met in totaal 6 zeehavengebieden. Deze infrastructuur is toegespitst op het 24/7 kunnen nakomen van de verplichtingen die voortkomen uit de Loodsenwet en Scheepvaartverkeerswet. Ook kan een plots sterk toenemende vraag slechts in beperkte mate worden opgevangen met de bestaande loodsformatie. Het opleiden van een volledig bevoegde registerloods neemt namelijk vele jaren in beslag.

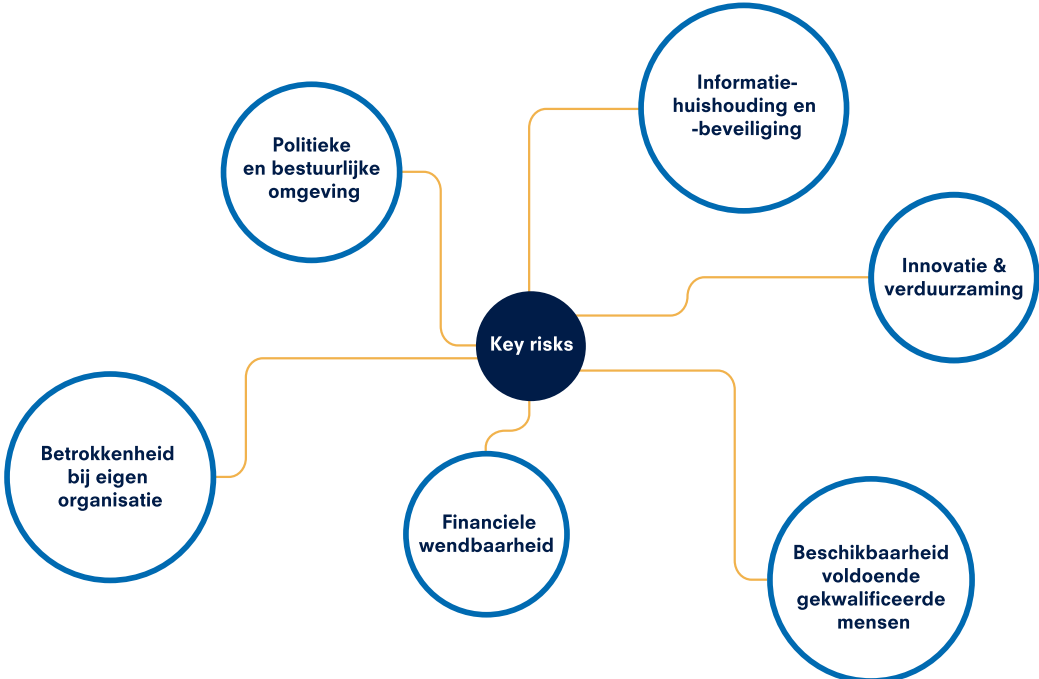
RISICOBEREIDHEID

In 2024 wordt het richtinggevend kader risicomanagement opgesteld. Daarnaast wordt voor de belangrijkste doelen Loodswezen breed de risicobereidheid in kaart gebracht. Gelet op het wettelijk kader van de beroepsuitoefening zijn we terughoudend in het nemen van risico's. De loodsdienstverlening is ingebed in de Scheepvaartverkeerswet en Loodsenwet. Wij kunnen het ons niet permitteren om niet aan onze wettelijke verplichtingen te voldoen. Bij de uitoefening van het operationele proces van loodsen en beloodsen kan de impact van een incident grote gevolgen hebben. De risico's dienen daarbij dan ook zo laag mogelijk te worden gehouden.

Risicocategorie	Beschrijving
Strategie	Hieronder vallen risico's die een belemmering vormen voor de realisatie van de ondernemingsstrategie en/of voor ons bestaansrecht.
Operationeel	Hieronder vallen risico's die de operationele activiteiten beïnvloeden.
Financieel	Risico's waarbij financieel verlies optreedt door de gehanteerde financiële structuur of instrumenten, of door het ontbreken van deugdelijke financiële controles.
Compliance	Hieronder vallen risico's die voortvloeien uit de verplichtingen om te voldoen aan wet- en regelgeving.
Financiële verslaggeving	Hieronder vallen risico's die van invloed zijn op de betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving.

OVERZICHT VAN DE GEDEELDE KEY RISKS

In onderstaande tabel hebben wij onze risico's samengevat opgenomen. Deze risico's worden hieronder verder uitgeschreven.

Categorie	Key risico	Beheersmaatregelen
Strategisch	Politieke en bestuurlijke omgeving	Het voeren van een actieve dialoog met beleidsmakers en bestuurders
	Informatiehuishouding en-beveiliging	Er is een IT strategie waar informatiebeveiliging een onderdeel van is.
		Het invoeren van een document management systeem
		Gebruik maken van moderne IT-middelen.
		Uitvoering van security-assessment; penetratie-hack test en social engineering onderzoek
	Beschikbaarheid voldoende gekwalificeerde mensen	Het organiseren van wervingscampagnes en het voeren van een actief promotiebeleid.
		Het uitvoeren van medewerkers- en loodsentevredenheidsonderzoeken.
		Het ontwikkelen van een duurzaam inzetbaarheids-, communicatie- en MVO-beleid.
	Betrokkenheid loodsen bij eigen organisatie	Actief beleid voeren ten aanzien van de doorstroom van loodsen in nevenfuncties.
		Het intern opleiden van nieuwe bestuursleden.
	Innovatie en verduurzaming	Het (samen met partners) uitvoeren van innovatieve projecten met betrekking tot de beloodsingsvloot.
		Het zoeken van samenwerking met kennisinstututen op het gebied van optimalisatie van onderhoud van vaartuigen en duurzaamheid.
Financiële wendbaarheid	Het vergroten van de flexibele schil in inzet van bemensing en materieel.	
	Het ontwikkelen van een strategische personeelsplanning.	
	Beter inzicht krijgen in de vraag naar loodsdiensten	
	Samenwerking met ketenpartners in de haven optimaliseren.	

Categorie	Risico	Beheersmaatregelen
Operationeel	Gronding, aanvaring en brand	Het registreren, opvolgen en leren van incidenten.
	Embarkeren en debarkeren van een loods	Kwalitatief hoogwaardige beloodsingsmiddelen Het hebben van voldoende kwalitatief en geschoold personeel.
Financieel	Het vaststellen van onjuiste tarieven door de ACM	Tariefvoorstellen baseren op een wetenschappelijk model voor het ramen van het aantal reizen.
		Kosten baseren op meest recente realisatie
		Tariefvoorstellen laten onderzoeken door een externe accountant op de redelijkheid van de aannames en de juistheid van de berekeningen.
	Onvoldoende financiering beschikbaar op de lange termijn	Verzekeren van belangrijkste risico's en afdekken prijsrisico op brandstoffen
		Aanpassen looptijd financiering van schepen aan economische levensduur van schepen Jaarlijks toetsen financieringsbehoefte op lange termijn
	Kunnen voldoen aan verplichtingen op korte termijn	Opstellen gedegen lange-termijn financieringsplan
Veel aandacht voor juiste en snelle facturatie, automatische incasse en opvolgen overige incassomaatregelen Het spreiden betalingsverkeer over twee banken		
Fraude	Adequate inrichting administratieve organisatie en toegangsbeveiliging tot systemen Invullen three lines of defence model Jaarlijkse opstellen fraude-risico analyse Verzekeren van risico's voortvloeiende uit fraude en cybercrime.	
Financiële verslaglegging	Onbetrouwbare financiële verslaglegging	Het inrichten van een risicomanagement en -controlesysteem
Compliance	Het niet voldoen aan wet- en regelgeving	Sturen op het naleven van de verordeningen vanuit de beroepsorganisatie (NLC); In kaart brengen van relevante wet- en regelgeving, gap-analyses en aanbevelingen tot het aanpassen van beleid en procedures.

STRATEGISCHE RISICO'S

In deze paragraaf vindt u een beknopte omschrijving van de gedeelde key risks voor 2023. Daarnaast leest u wat per risico (op hoofdlijnen) de beheersingsstrategie en de interne beheersmaatregelen zijn. De strategische risico's hebben wij hieronder uitgebreid beschreven, de toelichting op de overige risico's houden we beperkt.

INFORMATIEHUISHOUDING EN -BEVEILIGING

RISICO

Het risico dat door een niet op orde en onvoldoende beveiligde informatiehuishouding onjuiste, ongewenste, niet gevalideerde, en/of verouderde informatie zowel intern gebruikt als extern gedeeld wordt. Op basis van deze informatie kunnen foutieve beslissingen genomen worden, is kwaliteit niet geborgd, wordt niet voldaan aan wet- en regelgeving, kunnen boetes worden opgelegd en/of reputatieschade ontstaan. Daarnaast loopt het Loodswezen risico dat het slachtoffer wordt van een cyberaanval en/of -incident.

BEHEERSINGSTRATEGIE

Nederlands Loodswezen zet hoogwaardige soft- en hardware in waarmee de loods aan boord maximaal ondersteund wordt in zijn beroepsuitoefening en optimaal informatie uitwisselt met de keten. Nederlands Loodswezen ontwikkelt en implementeert beleid en procedures voor informatiebeveiliging en -beheer om een bestendige informatiehuishouding te waarborgen.

BEHEERSMAATREGELEN

Informatiebeveiliging is onderdeel van de ICT-strategie met daarbij een voornamelijk rol voor de Chief Information Security Officer Functionaris Gegevensbescherming en de stuurgroep informatievoorziening. In 2022 heeft de eerste uitgebreide security assessment met penetratie hacktest en social engineering onderzoek plaatsgevonden. Dit onderzoek wordt minimaal jaarlijks herhaald. Er is een proces voor het melden en registreren van IT-gerelateerde beveiligingsincidenten geïmplementeerd. Verder heeft het Loodswezen een cyber risk-verzekering, die niet alleen een financiële compensatie biedt maar ook ondersteuning in het crisismanagement bij een cybercrime.

Ter verbetering van de informatiehuishouding zijn documenten gecategoriseerd en wordt documentmanagement verder doorontwikkeld door het invoeren van een documentmanagementsysteem. De voor de loodsen ondersteunende processen aan de wal zijn voorzien van moderne IT-middelen.

BESCHIKBAARHEID VOLDOENDE GEKWALIFICEERDE MENSEN

RISICO

Het risico dat het Loodswezen structureel niet over de benodigde medewerkers en loodsen beschikt in aantal en met de juiste competenties, afgestemd op de huidige en toekomstige inrichting van de organisatie, processen en cultuur.

BEHEERSINGSSTRATEGIE

Nederlands Loodswezen positioneert zich als aantrekkelijke organisatie in de maritieme sector door het hanteren van goede arbeidsvoorwaarden, zorgen voor goede arbeidsomstandigheden en door maatschappelijk verantwoord te ondernemen. Nederlands Loodswezen is actief in arbeidsmarktcommunicatie om zo voldoende instroom te garanderen.

BEHEERSMAATREGELEN

Het organiseren van wervingscampagnes en het voeren van een actief promotiebeleid. Daarnaast onderhouden we contacten met zeevaartscholen en onderzoeken we hoe loodsenorganisaties in het buitenland hun instroom borgen. Met regelmaat voeren we medewerkers- en

Loodsentevredenheidsonderzoeken uit. In ontwikkeling zijn onder andere het opstellen van duurzaam inzetbaarheids- en communicatiebeleid. Daarnaast wordt het beleid voor het maatschappelijk verantwoord ondernemen verder uitgerold. Het Instellingsbestuur van de opleiding tot registerloods (OTR:MMP) heeft voor voldoende instroom van studenten een aantal additionele maatregelen genomen door de speciaal hiervoor aangetrokken functionaris bij de Nederlandse Loodsencorporatie (NLC), de beleidsmedewerker staf en organisatie.

Het Loodswezen brengt de eisen van toekomstige bedrijfsprocessen in kaart en stemt de benodigde competenties en het personeelsbeleid daarop af.

BETROKKENHEID BIJ EIGEN ORGANISATIE

RISICO

Het risico van afnemende betrokkenheid van de loodsen bij de besturing, besluitvorming en uitvoering van taken binnen de eigen organisatie, waardoor kwaliteit en continuïteit van de loodsdienstverlening onder druk komt te staan.

BEHEERSINGSSTRATEGIE

Het Loodswezen voert een actief beleid om de betrokkenheid en participatie van loodsen op peil te houden en verder uit te bouwen. Loodsen worden gestimuleerd om naast het loodsen van schepen ook andere taken binnen de organisatie uit te voeren en zich verder te ontwikkelen.

BEHEERSMAATREGELEN

Actief beleid voeren voor de doorstroom van loodsen in nevenfuncties. Het inzetten van communicatiemiddelen om de participatie aan vergaderingen te vergroten. Verder worden er rondetafelgesprekken gehouden. Voor nieuwe bestuurders is een door de Algemene Raad vastgestelde bestuurderscursus ontwikkeld.

INNOVATIE EN VERDUURZAMING

RISICO

Het risico dat niet tijdig kan worden ingespeeld op maritieme innovatieve ontwikkelingen en de mogelijke effecten daarvan op de loodsdienstverlening. Het risico dat het Loodswezen niet tijdig anticipeert en innoveert om de verduurzamingsdoelstellingen en/of -eisen te realiseren.

BEHEERSINGSSTRATEGIE

Nederlands Loodswezen is een loodsdienst die wereldwijd vooroploopt in kwaliteit en veiligheid van dienstverlening en daarvoor benodigde innovaties. Nederlands Loodswezen neemt een actieve rol in relevante ontwikkelingen binnen het maritieme domein en houdt oog voor de vertaling naar praktische bruikbaarheid. Hierbij wordt ook rekening gehouden met een zo laag mogelijke belasting van het milieu.

BEHEERSMAATREGELEN

In het jaarplan is een doelstelling geformuleerd om innovatieve projecten voor de beloodsingsvloot uit te voeren. Samen met partners nemen we aan deze innovatieve projecten deel. Met kennisinstituten zoeken we samenwerking bij de optimalisatie van het onderhoud aan vaartuigen. Daarnaast wordt voor de toekomstige vloot ingezet op de verdere ontwikkeling van schepen met een lagere belasting van het milieu. Ten behoeve hiervan zijn in de meerjarenbegroting ook extra financiële middelen opgenomen.

Voor de research en development van het loodsenberoep op de middellange en lange termijn wordt door de NLC een programma opgestart. Hiervoor is extra capaciteit en budget in de meerjarenbegroting opgenomen.

POLITIEKE EN BESTUURLIJKE OMGEVING

RISICO

Het risico dat binnen de politieke en bestuurlijke omgeving onvoldoende nautische kennis en begrip van het maritieme speelveld aanwezig is, waardoor beleidskeuzes worden gemaakt die onvoorziene effecten hebben op de continuïteit en kwaliteit van de organisatie en de loodsdienstverlening.

BEHEERSINGSSTRATEGIE

Nederlands Loodswezen draagt bij aan de totstandkoming van (inter)nationaal nautisch beleid en brengt het belang van het loodsen van zeeschepen bij politiek en beleidsbepalers onder de aandacht.

BEHEERSMAATREGELEN

Het voeren van een actieve dialoog met beleidsmakers en bestuurders op zowel (inter)nationaal niveau als regionaal niveau, zoals bijvoorbeeld met beleidsmakers en bestuurders van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, Rijkswaterstaat, ACM en havenmeesters. Daarnaast geeft de strategische netwerkanalyse inzicht in de te bespreken onderwerpen met de diverse stakeholders.

FINANCIELE WENDBAARHEID

RISICO

Het risico dat de inkomsten van het Loodswezen dalen door een snel veranderende vraag naar loodsdiensten of doordat er vanwege een price cap een korting in het tarief wordt opgelegd. Hierdoor is beheersing van de kosten door besparingen of efficiencymaatregelen nodig. Dit kan ook leiden tot noodzakelijke aanpassingen in de dienstverlening.

BEHEERSINGSSTRATEGIE

Nederlands Loodswezen zorgt voor een organisatie die wendbaar kan zijn door het inspelen op een snel veranderende vraag of opgelegde korting. Uitgangspunt hierbij is dat het veiligheidsniveau niet wordt aangetast en de kwaliteit van de dienstverlening zo min mogelijk wordt aangetast.

BEHEERSMAATREGELEN

Het vergroten van de flexibele schil in inzet van mensen en materieel, meer focus op fasering van de investeringen in de vloot, alsook het ontwikkelen van een strategische personeelsplanning. Verder een beter inzicht krijgen in de vraag naar loodsdiensten door het optimaliseren van juistheid en frequentie van reizenramingen. En tot slot de samenwerking met ketenpartners in de haven optimaliseren.

Concreet plan opstellen voor vergroten wendbaarheid, zowel in financiële als operationele zin met scenario's.

OPERATIONELE RISICO'S

Nederlands Loodswezen heeft de risico's van het operationele proces die de veiligheid betreffen van mens en milieu en de arbeidsomstandigheden geïnventariseerd. Ook zijn er maatregelen getroffen om de kans op een incident, ongeval en schade te verkleinen. Belangrijke instrumenten om deze operationele risico's in kaart te brengen, zijn de kwaliteitsmanagementsystemen ISPO, ISO en ISM.

Bij operationele risico's denken wij in eerste instantie aan risico's op het water. De grootste operationele risico's voor Nederlands Loodswezen zijn incidenten op het water waarbij mensen en beloodsingsmiddelen betrokken zijn. Het embarkeren en debarkeren van een loods op volle zee is een belangrijk operationeel risicomoment dat bij Nederlands Loodswezen de volledige aandacht heeft.

Wij hebben een proces waarbij incidenten worden geregistreerd en de oorzaken in kaart worden gebracht, om hiervan te leren en maatregelen te nemen om herhaling van een incident te voorkomen. Kwalitatief hoogwaardige beloodsingsmiddelen met voldoende gekwalificeerd en getraind personeel zijn daarbij onontbeerlijk.

Incidenten waarbij een loods tijdens de uitoefening van zijn beroep is betrokken, beschouwen we niet als een operationele risico's voor Nederlands Loodswezen B.V. De registerloods is immers een zelfstandig beroepsoefenaar en is niet in dienst bij een entiteit binnen Nederlands Loodswezen of daarbuiten. Dit laat onverlet dat het varen met zeeschepen in drukbevaren vaarwateren altijd risico's met zich meebrengt. De risicobeheersmaatregelen die hiervoor worden genomen, liggen bij de bevoegde autoriteit. Het verplicht aan boord zetten van een goed opgeleide registerloods is een maatregel om dit risico te beheersen.

In 2023 zijn op operationeel gebied een aantal incidenten voorgevallen.

INCIDENTEN

Voor het eerst sinds 1988 kreeg Nederlands Loodswezen te maken met een noodlottig ongeval, waarbij een van onze stuurmannen om het leven kwam. De onderzoeken van het Openbaar Ministerie en de Onderzoeksraad voor de Veiligheid lopen nog. Het interne onderzoek naar het ongeval is afgerond.

Begin juli liep de tender 'Lacerta' aanzienlijke schade op tijdens het afhalen van een loods bij zeer slechte weersomstandigheden. Daarbij vielen gelukkig geen gewonden.

Eind november kreeg de 'Perseus' op de Noordzee te maken met een totale black-out waarna het schip een aantal uren stuurloos was. De kustwacht, de Koninklijke Nederlandse Redding Maatschappij (KNRM) en Multraship schoten te hulp en brachten de bemanning en het schip veilig naar de wal.

FINANCIËLE RISICO'S

De belangrijkste financiële risico's zijn het vaststellen van onjuiste tarieven, onvoldoende beschikbare financiering op lange termijn, het niet kunnen voldoen aan de financiële verplichtingen op korte termijn en fraude.

TARIEVEN

Bij de meeste diensten van Nederlands Loodswezen gaat het om gereguleerde activiteiten. De tarieven daarvoor worden vooraf telkens voor een periode van twaalf maanden vastgesteld. De ACM doet dit voor de Nederlandse havens en de Vlaamse minister van Mobiliteit voor de Vlaamse Scheldehavens. Als er onjuiste tarieven worden vastgesteld, kan de continuïteit in gevaar komen.

Om het risico op onjuiste tarieven te verkleinen, zijn de tariefvoorstellen gebaseerd op een onderliggend wetenschappelijk model voor het ramen van het aantal reizen. Verder zijn de kosten gebaseerd op de meest recente realisatie en zijn de tariefvoorstellen door een externe accountant onderzocht op de redelijkheid van de aannames en de juistheid van de berekeningen. Belangrijke bedrijfsrisico's zijn verzekerd en het prijsrisico op brandstoffen (behoudens biobrandstoffen) is grotendeels afgedekt.

De tarieven worden bij een stijgend aantal reizen niet gebaseerd op de cost plus-berekening van de geraamde kosten, maar op een price cap-berekening vanuit de tarieven van het lopende jaar. Het gevolg van de price cap-berekening is dat bij een stijgend aantal reizen een korting zou kunnen gelden die niet kan worden goedge maakt door kostenreducties (in het geval price cap lager uitkomt dan cost plus). Omdat het Loodswezen relatief veel vaste kosten kent, die bij een stijgend aantal reizen over meer reizen kunnen worden omgeslagen en doordat de korting is gemaximeerd tot 2,5% verwacht het Loodswezen dat de effecten hiervan op de uiteindelijke resultaten beperkt zullen zijn. Binnen het tariefsysteem is de mogelijkheid een verzoek te doen om rekening te houden met bijzondere omstandigheden. In het Tariefvoorstel 2023 is van deze mogelijkheid gebruikt gemaakt en heeft de ACM er mee ingestemd om de tarieven t.o.v. de reguliere price cap-berekening extra te verhogen vanwege de hoge inflatie.

Door het opleggen van een korting vanuit de price cap-berekening bestaat het risico dat dit gevolgen heeft voor de dienstverlening. Dit draagt niet bij aan de gewenste uitvoering van de wettelijke taken, een veilige dienstverlening en de klanttevredenheid.

FINANCIERING

Als er op de lange termijn onvoldoende financiering beschikbaar is, zijn we niet meer in staat om de noodzakelijke investeringen in bedrijfs- en beroepsondersteunende middelen te doen. Daardoor komen de kwaliteit van en de continuïteit in de bedrijfsvoering in gevaar. Om dit risico te verkleinen, zijn de looptijden van de financiering van de schepen met een lange levensduur aangegaan voor de gehele economische levensduur van de schepen. Zodoende is gedurende de economische levensduur geen herfinanciering nodig. Ook wordt de financieringsbehoefte op lange termijn jaarlijks opnieuw beoordeeld en getoetst aan de hand van een investerings- en financieringsplan voor de lange termijn.

Gebleken is dat financiers tegenwoordig bij het verstrekken van financiering niet alleen toetsen op financiële risico's, maar ook of investeringen die worden gefinancierd bijdragen aan verduurzaming. Dit kan mogelijk beperkingen opleveren bij het aantrekken van financiering. Bij het ontwikkelen van nieuwe vaartuigen of andere bedrijfsmiddelen houden we, binnen de eisen die we aan het gebruik van die middelen stellen, rekening met verduurzaming bij de aanschaf en exploitatie.

VERPLICHTINGEN OP KORTE TERMIJN

Wordt er niet aan de verplichtingen op korte termijn voldaan, dan heeft dit als gevolg dat de uitvoering van de bedrijfsvoering in gevaar komt. Om dit risico te verkleinen, is het lange termijn-financieringsplan gebaseerd op het dieptepunt aan liquide middelen gedurende het boekjaar. Voor de aanwezige rekeningcourantfaciliteiten is slechts een gedeeltelijke benutting meegenomen. Verder is er veel aandacht voor juiste en snelle facturering van uitgevoerde diensten, stimulering van automatische incasso en actieve opvolging van overige incasso. Het betaalverkeer is verdeeld over twee banken, waardoor er altijd een alternatief kanaal beschikbaar is om gelden te ontvangen en betalingen uit te voeren.

FRAUDE

Fraude leidt ertoe dat onterecht middelen uit de organisatie worden onttrokken. Daardoor komt de continuïteit van de bedrijfsvoering in gevaar of het resultaat onder druk te staan. Belangrijke maatregelen om dit risico te verkleinen, zijn een adequate inrichting van de administratieve organisatie en toegangsbeveiliging tot geautomatiseerde systemen. Met autorisatielimieten beperken wij de risico's bij uitgaven en het aangaan van verplichtingen. Deze limieten zijn vastgelegd in het bevoegdhedenbeleid en de procuratieregeling. Ook het hanteren van het 'three lines of defence- principe' is een essentiële maatregel, doordat er op verschillende manieren en door verschillende personen monitoring op de processen plaatsvindt (door de 1e, 2e en 3e lijn).

Het frauderisico wordt jaarlijks beoordeeld via een frauderisico-analyse. Deze fraude risico-analyse is in 2023 uitgebreid naar een integriteitsrisicoanalyse en er zijn twee thema's toegevoegd, te weten de AVG en informatiebeveiliging. Ook zijn de beheersmaatregelen meer in detail uitgewerkt. Daarnaast zijn verzekeringen afgesloten voor het risico van fraude en cybercrime. Daardoor wordt het financiële gevolg van een eventuele fraude sterk gereduceerd.

OVERIGE FINANCIËLE RISICO'S

Nederlands Loodswezen maakt gebruik van afgeleide financiële instrumenten (derivaten) om bepaalde rente-en prijsrisico's op brandstoffen zo veel mogelijk af te dekken. We voeren geen substantiële transacties in buitenlandse valuta uit en lopen daardoor geen valutarisico. Deze financiële instrumenten worden bij de financiële vaste activa in de jaarrekening toegelicht.

FINANCIËLE VERSLAGGEVINGSRISICO'S

Hieronder vallen risico's die van invloed zijn op de betrouwbaarheid van de financiële verslaglegging. Zoals het niet voldoen aan de inrichtingsvoorschriften, de consistentie van de verschillende rapportages onderling en in de tijd, de (kwalitatieve) onderbouwing van balansposten en de tijdigheid waarop de verslaglegging gereed moet zijn. Om deze risico's te verkleinen, hebben wij het risicomanagement- en controlesysteem ingericht zoals hierboven beschreven. In de toekomst worden uitgebreide en nieuwe eisen gesteld aan de duurzaamheidsverslaglegging (CSRD en ESG). In de 2023 worden deze eisen en de benodigde informatie in kaart gebracht.

COMPLIANCE RISICO'S

Hieronder vallen risico's die voortvloeien uit de verplichtingen om te voldoen wet- en regelgeving.

Bij het risicoprofiel is al aangegeven dat de Loodsenwet voor Nederlands Loodswezen een belangrijke wet is. Hierin is de borging geregeld van een doelmatige loodsdienstverlening. Hieronder vallen de beroepsuitoefening van de registerloodsen, de ondersteuning daarbij en de financiering daarvan via de tarieven. Het niet voldoen aan de bepalingen van de Loodsenwet heeft als gevolg dat de continuïteit in en de kwaliteit van de taakuitoefening, zoals genoemd in de Loodsenwet ('licence to operate') in gevaar komen. Om deze risico's te verkleinen, zorgen wij ervoor dat we:

- sturen op het naleven van de verordeningen vanuit de beroepsorganisatie (NLC);
- de geaccrediteerde opleiding tot registerloods (Master in Maritime Piloting) verzorgen en dat voldoende kandidaat-studenten toegang krijgen tot de opleiding door het uitgeven van bewijzen tot deelname en het toekennen van studievergoedingen;
- juist en tijdig het Tariefvoorstel indienen en verantwoorden over de uitgevoerde taken en activiteiten aan belanghebbenden.

Naast de Loodsenwet is er andere wet- en regelgeving waaraan het Loodswezen dient te voldoen. Voor verschillende doelstellingen en processen is dit relevant en zijn het huidige beleid en procedures in kaart gebracht. Doordat de wet- en regelgeving aan verandering onderhevig is, dient systematisch het legal framework uiteen te worden gezet en dient te worden bepaald aan welke wettelijke vereisten het Loodswezen moet voldoen. Vervolgens wordt op basis van de huidige procedures en processen beoordeeld of er 'gaps' zijn te identificeren en te analyseren. Uit de analyses komen aanbevelingen bestaande uit concrete acties die de tekortkomingen oplossen.

Een aantal voorbeelden van beleid en procedures die in 2023 zijn beoordeeld is: AVG, informatiebeveiliging, fiscaal beleid en procedures in het kader van horizontaal toezicht, verplichte energemaatregelen.

OPGETREDEN RISICO'S EN ONZEKERHEDEN

Geen van de bovengenoemde risico's heeft zich in 2023 op zo'n manier voorgedaan dat het voortbestaan van het Loodswezen als geheel in gevaar is geweest.

IN CONTROL-VERKLARING

Met ons risicomanagement- en controlesysteem streven wij ernaar de kans op fouten, het nemen van verkeerde beslissingen en het verrast worden door omstandigheden zo veel mogelijk te reduceren. Maar geen enkel systeem van intern(e) risicomanagement en controle biedt een absolute zekerheid voor het bereiken van ondernemingsdoelstellingen. Ook kan het niet alle onjuistheden, fraude, incidenten en overtredingen van wetten en regels geheel voorkomen.

We zijn van mening dat het risicomanagement- en controlesysteem, naar behoren heeft gewerkt, met inachtneming van de stand van zaken zoals in het hoofdstuk [Risicomanagement](#) beschreven. Op basis van rapportages en informatie van de verschillende afdelingen en entiteiten die deel uitmaken van ons risicomanagement- en controlesysteem, zijn de ondertekenaars van deze in control-verklaring van mening dat de financiële verslaggeving geen onjuistheden van materieel belang bevat en is terecht opgesteld vanuit een continuïteitsveronderstelling.

Het optimaliseren van de werking van het interne risicomanagement- en controlesysteem en het monitoren daarvan, blijft voor het bestuur een belangrijk aandachtspunt. In het verslagjaar zijn zowel de opzet als de werking van dit systeem frequent en intensief besproken in de Bestuursraad, samen met de Raad van Commissarissen. In dit jaar hebben zich geen integriteitsissues voorgedaan die van invloed zijn op het risicoprofiel.

ONDERTEKENING

Zoals beschreven in het hoofdstuk [Governance](#) van het publiek jaarverslag, is Nederlands Loodswezen de verzamelnaam van de Nederlandse Loodsencorporatie, de vier regionale loodsencorporaties, Stichting Opleiding en Deskundigheidsbevordering Registerloodsen, Nederlands Loodswezen B.V., Loodswezen Materieel B.V. Dit zijn verschillende juridische entiteiten met eigen bestuursorganen.

In dit publiek jaarverslag wordt verantwoording afgelegd over alle entiteiten van Nederlands Loodswezen. Aansluitend op de juridische structuur en de verantwoordelijkheden daarbinnen, wordt de in control-verklaring ondertekend door de bestuurder van iedere entiteit voor de taken en verantwoordelijkheden die belegd zijn bij de betreffende entiteit.

H.B.W. Broers	J.W. Bentinck	R. de Jonge
<i>Directeur</i>	<i>Voorzitter</i>	<i>Voorzitter</i>
Namens Nederlands Loodswezen B.V., als zelfstandige entiteit en als beherend venoot van de loodsenassociaties Loodswezen Materieel BV	Namens Nederlandse Loodsencorporatie Stichting Opleiding- en Deskundigheids-bevordering Registerloodsen	Namens Regionale Loodsencorporatie Amsterdam-IJmond
E.J. Kilian	J.J. van Driel	G.B.P. Jaburg
<i>Voorzitter</i>	<i>Voorzitter</i>	<i>Voorzitter</i>
Namens Regionale Loodsencorporatie Noord	Namens Regionale Loodsencorporatie Rotterdam-Rijnmond	Namens Regionale Loodsencorporatie Scheldemonden

VERSLAG VAN DE RVC

VERSLAG RAAD VAN COMMISSARISSEN NLBV

Het jaar 2023 vraagt om reflectie. We zijn enorm geraakt door het overlijden van onze collega in IJmuiden. Het maakt duidelijk dat ons beroep altijd veiligheidsrisico's kent. De organisatie toonde haar kracht door in gezamenlijkheid haar medeleven te betuigen aan de nabestaanden en overige betrokkenen. Ook dat heeft indruk op ons gemaakt. Onrust in de wereldpolitiek leidde opnieuw tot fluctuerende goederenstromen. Het waren onzekere tijden, toch toonde het Loodswezen onverminderd kwaliteit, flexibiliteit en betrokkenheid. Complimenten hiervoor!

FINANCIËLE POSITIE

In het afgelopen jaar was de financiële druk op het Loodswezen groot. Het effect van inflatie en indexering van de uurtarieven op basis van de cao-index van het CBS werkten vertraagd door in de vergoeding voor de inzet van de registerloodsen. Ook de uitwerking van de Wet actualisatie markttoezicht registerloodsen (Wamr) was goed voelbaar. In deze wet is onder andere vastgelegd dat wij in ons kostenniveau hebben mee te bewegen met vraag en aanbod. De hoge mate van beschikbaarheid en de strenge eisen aan veilige en vlotte beloodsing van de Nederlandse en Vlaamse havens aan de Schelde brengen een hoge vaste kostenstructuur met zich mee. Dit bemoeilijkt de afstemming op de conjunctuur.

Door de ontwikkelingen is er intern veel uitleg nodig geweest over onze financiële positie. NLC en Nederlands Loodswezen B.V. hebben gezamenlijk de vragen goed opgepakt en de kritische dialoog gevoerd met de loodsen. Daarin hebben we belangrijke stappen gezet: mensen zijn zeer betrokken en zoeken samen naar oplossingen om het Loodswezen financieel wendbaar te houden.

"Onze organisatie herijkt in 2024 de strategie waarbij wij overgaan tot de verdere invoering van het waardecreatiemodel. Wij willen onze doelen nog 'smarter' formuleren om elkaar nog beter op scherp te zetten."

Matthieu Borsboom, voorzitter Raad van Commissarissen Nederlands Loodswezen B.V.

VERDUURZAMING EN INNOVATIE

De Raad van Commissarissen ziet het als zijn taak om de aandacht voor verduurzaming, zoals bij de aanbestedingen, vast te houden. Wij constateren dat het denken is veranderd: duurzaamheid is niet langer iets wat niet te veel mag kosten, maar is een doel op zich geworden. Verduurzaming staat echter onder druk door kostenstijgingen van onder meer brandstofprijzen. Dit terwijl brandstoffen juist op korte termijn een draaiknop zijn waarmee veel duurzaamheidswinst behaald wordt.

Innoveren is belangrijk voor Nederlands Loodswezen. De ervaringen op het gebied van duurzaamheid bij de bouw van de 'Mira' neemt onze organisatie mee in de bouw van de volgende tenders. Datagedreven innovatie, zoals project Lutine, is belangrijk om de kansen voor verduurzaming en efficiencyverbetering inzichtelijk te maken. Komend jaar is belangrijk als het gaat om duurzaamheidsverslaglegging. 2025 is het jaar waarin ondernemingen moeten rapporteren op basis van de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD).

BELANG VAN DATA EN IT

Nederlands Loodswezen draait op IT en niet alleen op de schepen. We transformeren steeds meer naar een datagedreven organisatie. Ons bewustzijn van cyberrisico's is groot, weten we uit intern onderzoek uit 2023. IT is een belangrijk speerpunt want de uitdagingen door strategische ontwikkelingen en veiligheidsuitdagingen vragen continu onze aandacht. De Raad heeft in 2023 het informatieveiligheidsplan vastgesteld voor (de omgang met) IT-systemen en het inspelen op risico's.

INTERNATIONALE SAMENWERKING

De samenwerking met Vlaanderen bevalt goed. Dit is ook nodig gezien het loodsinzetsysteem dat het Nederlands en het Vlaams Loodswezen gezamenlijk hebben ingericht voor de Scheldehavens. De geplande vervanging van de twee swaths in regio Scheldemonden én de bouw van een nieuwe tender (en de optie voor een tweede) bij de Vlaamse DAB Vloot zien wij als kansen tot verdere synergie en optimalisering van het beloodsingsproces. Bovendien hopen wij in het Vlaamse verkiezingsjaar 2024 op een doorbraak van de (sinds lang geplande) hervorming van het Vlaams Loodswezen. Dit komt de samenwerking tussen de loodsdiensten van beide landen binnen de verdragsrechtelijke context alleen maar ten goede.

WAARDECREATIEMODEL

De huidige strategie van Nederlands Loodswezen loopt tot en met 2025. Onze organisatie herijkt in 2024 de strategie waarbij wij overgaan tot de verdere invoering van het waardecreatiemodel. Wij willen onze doelen nog 'smarter' formuleren om elkaar nog beter op scherp te zetten. Welke ontwikkelingen komen op ons af? Wat verandert technologisch, digitaal, op het gebied van HR en met betrekking tot wet- en regelgeving vanuit Den Haag en Brussel? En hoe gaan we in op veranderingen in de toekomst?

WERKWIJZE RvC

De Raad van Commissarissen (RvC) ziet toe op de vormgeving en uitvoering van de strategie door de directie van NLBV. Daarbij hanteren wij een langetermijnwaardecreatie binnen de onderneming als uitgangspunt. Bij de vervulling van onze taak houden wij rekening met de belangen van alle bij de vennootschap behorende stakeholders en sturen wij op basis van de financiële, commerciële, operationele en governance informatie.

Ook staat de RvC de Bestuursraad van Nederlands Loodswezen met advies terzijde, en zien wij toe op de verhouding met de vennoten, de medewerkers en andere maatschappelijke stakeholders. Wij fungeren als werkgever van de directie van NLBV. De RvC kent een reglement waarin regels zijn vastgelegd over onder meer haar werkwijze, taken, besluitvorming en bevoegdheden.

In de samenstelling van de Raad van Commissarissen waren het afgelopen jaar geen wijzigingen. In juni 2023 is Matthieu Borsboom herbenoemd en begonnen aan zijn derde termijn.

In 2023 vonden vijf reguliere vergaderingen plaats, daarnaast heeft de RvC een aantal keer in beslotenheid vergaderd. De voorzitter overlegde regelmatig met de directeur NLBV om voortgang en algemene ontwikkelingen te bespreken. Ook zijn we op werkbezoek geweest in regio Rotterdam-Rijnmond en bij de centrale organisatie in Hoek van Holland, en is er op gezette tijden contact geweest met de Ondernemingsraad en met de medewerkers van NLBV.

Wij hebben begin 2024, zoals ieder jaar, een zelfevaluatie uitgevoerd. De RvC blikt terug op haar eigen functioneren en dat van de individuele leden, en ook op de interactie onderling en met de directie en de bestuursraad.

TOT SLOT

Dit jaar werd Hans van Driel benoemd als voorzitter van RLc Rotterdam-Rijnmond. Wij wensen Hans veel plezier en succes in zijn nieuwe rol en we bedanken Tjitte de Groot voor de prettige samenwerking van de afgelopen jaren.

De Nederlandse Loodsencorporatie verwelkomt een nieuwe voorzitter en een nieuwe secretaris: Willem Bentinck en Barbera Silvis. Wij kijken uit naar een goede samenwerking en wensen ook hen veel succes en plezier.

Tot besluit danken wij graag Joost Mulder die op 1 mei 2023 is teruggetreden als voorzitter van de Nederlandse Loodsencorporatie. Wij hebben enorme waardering voor zijn inzet, betrokkenheid en adequate overdracht.

De Raad van Commissarissen van Nederlands Loodswezen B.V.

Hoek van Holland, 26 maart 2024

Matthieu Borsboom (voorzitter)

Rudi De Meyer

Anne Marie van der Wijst

FINANCIËEL VERSLAG

TARIEVEN EN TOEZICHT

In de Loodsenwet is bepaald dat de ACM de loodsgeldtarieven vaststelt voor de schepen die de Nederlandse havens aandoen. Op basis van een voorstel van het Loodswezen stelt de ACM vóór 1 januari van ieder jaar deze tarieven vast. Na deze tariefvaststelling zijn de risico's van onvoorziene kosten en/of een minder dan vooraf voor het jaar ingeschat aantal geloodste scheepsreizen geheel voor de registerloodsen.

De twee belangrijkste elementen van het tariefvoorstel zijn de begrote kosten en het aantal te verwachten te loodsen scheepsreizen, exclusief de dienstverlening aan de Vlaamse Scheldehavens. Voorafgaand aan het indienen van dit tariefvoorstel bij de ACM vindt er een consultatie plaats met vertegenwoordigers van bij ministeriële regeling aangewezen openbare lichamen betrokken bij het bestuur van een of meer zeehavens en representatieve organisaties van ondernemers in het scheepvaart- en havenbedrijf. Zij worden in de gelegenheid gesteld hun zienswijze op het voorstel kenbaar te maken.

In het Tariefvoorstel 2024 is uitgegaan van de reizenraming van Ecorys van september 2023. Bij de raming is verder rekening gehouden met een impact van de economische ontwikkelingen op basis van het basisscenario van het CPB van september 2023. Op basis van het tariefvoorstel heeft de ACM het loodsgeldtarief voor 2024 vastgesteld op plus 8,86%. De raming van 90.842 reizen is de meest waarschijnlijke uitkomst van het model als middenwaarde van een bandbreedte tussen minimaal 90.137 reizen en maximaal 95.896 reizen.

RESULTATEN 2023

In de onderstaande tabel is een vergelijking opgenomen tussen het werkelijke resultaat en het begrote resultaat over 2023.

(in duizenden EUR)	Begroot	Werkelijk	Verschil
	2023	2023	2023
Opbrengsten			
Loodsgelden	227.564	226.064	-1.500
Andere tarieven	174	197	23
Overige inkomsten	379	516	137
Opbrengsten exploitatierekening	228.117	226.777	-1.340
Kosten			
Arbeidsvergoeding loodsen	107.859	104.705	-3.154
Beloodsen en plannen	82.444	83.562	1.118
Overige regionale kosten	12.532	12.446	-86
Overige landelijke kosten	17.111	17.594	483
Publiekrechtelijke beroepsorganisatie	6.850	6.239	-611
Vermogensvergoeding	5.153	4.760	-393
Totaal kosten	231.949	229.306	-2.643
Exploitatieresultaat	-3.832	-2.529	1.303

OPBRENGSTEN

De totale opbrengsten liggen ten opzichte van de begroting € 1,5 miljoen (0,7%) lager. De totaal bruto in rekening gebrachte opbrengsten bedragen € 233,6 miljoen ten opzichte van € 236,7 miljoen in de begroting. De in rekening gebrachte omzet bestaat voor € 197,1 miljoen (begroting: € 200,2 miljoen) uit omzet naar Nederlandse wethavens en voor € 36,5 miljoen (begroting: € 36,6 miljoen) naar Vlaamse Scheldehavens.

Na aftrek van frequentie en incassokorting is de netto omzet 2023 naar de Nederlandse havens € 182,5 miljoen versus € 184,3 miljoen in de begroting. In percentage is de werkelijke korting 2023 7,42%, versus 7,92% begroot en 7,37% in 2022. De totale opbrengsten van de dienstverlening naar de Vlaamse Scheldehavens, inclusief de inkomsten uit overeenkomst Vlaams Gewest ad € 2,8 bedragen € 39,3 miljoen versus € 39,4 miljoen in de begroting.

De verrekening andere boekjaren kwam lager uit dan begroot, omdat hierin de verrekening (terugbetaling) investeringen over 2023 ad € 0,9 miljoen is begrepen die niet begroot was.

KOSTEN

De arbeidsvergoeding loodsen is € 3,1 miljoen lager dan begroot. De vergoeding voor de directe loodsuren is lager dan begroot, doordat het aantal gerealiseerde reizen lager ligt dan begroot (-3%). Daarnaast zijn de IPL-uren voor o.a. opleidingen lager dan begroot.

De hogere kosten voor beloodsen en plannen worden grotendeels veroorzaakt door de hogere kosten voor het operationeel personeel door een stijging van de salariskosten en de verloftegoeden. Daarnaast zijn de kosten voor de inzet van de helikopter € 1,8 miljoen hoger dan begroot door meer vlieguren. Deze hogere kosten worden deels gecompenseerd door een hogere opbrengst van € 1,3 miljoen.

Bij de landelijke algemene kosten zijn met name de kosten voor personeel wel hoger dan in de begroting doordat de kosten voor inhuurkrachten hoger is dan begroot. In de begroting is voor de landelijke kantoorfuncties uitgegaan van 55,3 fte terwijl in werkelijkheid het gemiddeld aantal fte 50,8 is geweest.

De kosten publiekrechtelijke organisaties zijn lager door lagere opleidingskosten loodsen en door lagere opleidingskosten voor de studenten MMP 12.

De vermogensvergoeding is € 0,4 miljoen lager dan geraamd, doordat er in 2023 minder investeringen zijn gedaan dan geraamd. Hierdoor is de gemiddelde capital base lager dan geraamd.

FINANCIËLE POSITIE

DE FINANCIËLE POSITIE OP LANGE TERMIJN

In het verleden hebben de loodsen in het kader van de investeringen in de vloot en de gewenste solvabiliteitspositie ingestemd met het verhogen van het kapitaal per loods tot € 100.000 in 2015. Daarbij is uitgegaan van een loodsformatie van 450 loodsen. Hierdoor beschikt het Loodswezen over een lange termijn eigen vermogen van circa € 45 miljoen.

Voor de financiering van de bestaande vloot zijn voorts langlopende leningen aangetrokken, waarvan de looptijden overeenkomen met de economische levensduur. Hierdoor is de financiering daarvan gedurende deze periode gewaarborgd. Het renterisico op deze leningen is afgedekt via rentederivaten (ultimo 2022 en 2021 in alle gevallen via renteswaps. De omvang en looptijden van de rentederivaten loopt exact gelijk op met de bijbehorende leningen.

Ter gedeeltelijke financiering van de investering in de vier nieuwe tenders van de M-klasse, die in 2023 tot en met 2025 worden opgeleverd is een lening aangetrokken bij de BNG Bank van € 12,96 miljoen. De lening heeft een vaste rente en een leningsduur tot en met 2042.

Met de financiers is de afspraak gemaakt dat het eigen vermogen, bestaande uit het gemeenschappelijk vermogen lange termijn en korte termijn, minimaal 28% van het balanstotaal bedraagt. Eind 2023 ligt dit op 39,6% waarmee aan deze eis wordt voldaan. Onderstaand is een overzicht van de financiële positie over de afgelopen vijf jaar opgenomen.

Op basis van de beschikbare financiële prognose wordt verwacht dat, rekening houdende met de geplande investeringen, ook de komende jaren aan de eisen van de financiers kan worden voldaan.

Financiële positie op lange termijn					
<i>(Alle bedragen in € 1.000)</i>					
Balans	2023	2022	2021	2020	2019
Investeringen in MVA in het betreffende boekjaar	13.894	5.740	5.910	9.168	8.265
Geïnvesteed bedrag in MVA ultimo boekjaar	93.713	92.870	100.135	108.110	114.838
Gemeenschappelijk vermogen korte termijn	9.271	13.913	12.539	12.385	9.042
Gemeenschappelijk vermogen lange termijn	51.582	51.538	51.623	50.938	49.844
Totaal gemeenschappelijk vermogen (= Eigen vermogen)	60.853	65.451	64.162	63.323	58.886
Vaste activa	94.123	93.269	100.518	108.497	115.206
Vlottende activa	59.555	66.392	58.400	53.873	52.915
Balanstotaal	153.678	159.661	158.918	162.370	168.121
Solvabiliteit (in %) (Eigen vermogen / Balanstotaal)	39,6%	41,0%	40,4%	39,0%	35,0%

DE FINANCIËLE POSITIE OP KORTE TERMIJN

De financiële positie op korte termijn is goed. Het nettowerkkapitaal is positief en de current ratio is 1,92.

Financiële positie op korte termijn					
<i>(Alle bedragen in € 1.000)</i>					
Balans	2023	2022	2021	2020	2019
Vorraden	4.416	4.170	3.458	3.079	3.074
Vorderingen en overlopende activa	11.489	12.037	12.206	10.139	14.218
Liquide middelen	43.650	50.185	42.736	40.655	35.623
Vlottende activa	59.555	66.392	58.400	52.915	52.915
Vlottende passiva	30.971	29.755	23.815	22.007	24.737
Nettowerkkapitaal	28.584	36.637	34.585	31.866	28.178
<i>(Vlottende activa -/- vlottende passiva)</i>					
Current ratio (verhoudingscijfer) <i>(Vlottende activa / vlottende passiva)</i>	1,92	2,23	2,45	2,45	2,14

Het netto werkkapitaal eind 2023 is € 28,6 miljoen. Het eigen vermogen korte termijn is € 9,3 miljoen. Indien dit na het vaststellen van de jaarrekening 2023 wordt uitgekeerd, resteert nog een positief saldo van € 19,3 miljoen. Verder beschikt het Loodswezen over een tweetal rekening-courantfaciliteiten van in totaal € 10,5 miljoen waarvan geen gebruik is gemaakt.

Het Loodswezen kan ook op korte termijn aan zijn financiële verplichtingen voldoen.

Op basis van de door het bestuur gemaakte analyse van de financiële positie eind 2023 en de meerjarenbegroting 2024-2027 is er geen reden te twifelen aan de continuïteit en de mogelijkheid om de geplande investeringen die nodig zijn voor de toekomstige bedrijfsvoering te kunnen financieren. De onderkende key risks kunnen in voldoende mate worden beheerst. In de jaarrekening 2023 is voor de waardering dan ook uitgegaan van het continuïteitsprincipe.

VERWACHTINGEN VOOR 2024

In onderstaande tabel is de exploitatierekening opgenomen van de diensten en taken van Nederlands Loodswezen die vallen onder artikel 27a van de Loodsenwet. Voor het jaar 2024 zijn de cijfers van het Tariefvoorstel 2024 opgenomen, waarbij ook rekening is gehouden met de opbrengsten en kosten van het Nederlandse aandeel in de Scheldevaart:

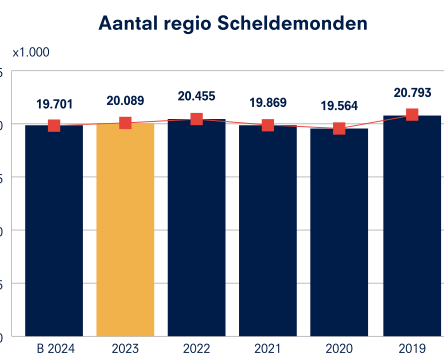
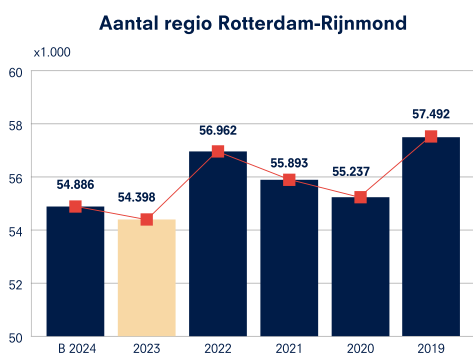
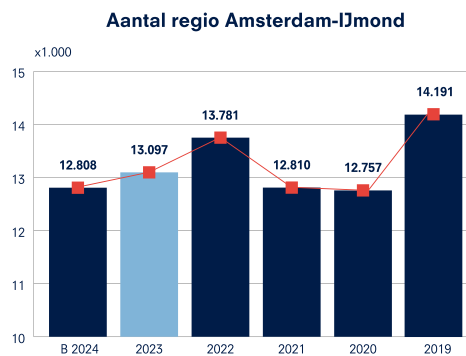
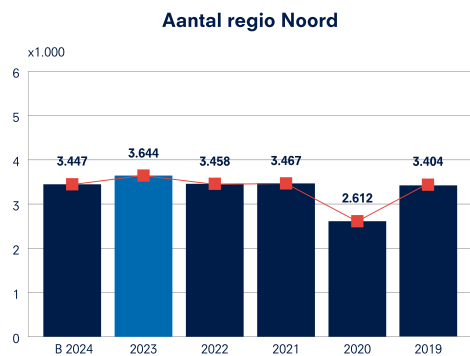
(in duizenden EUR)	Begroot 2024	Werkelijk 2023	Werkelijk 2022
Opbrengsten			
Loodsgelden	246.906	226.064	228.177
Andere tarieven	202	197	196
Overige inkomsten	423	516	447
Opbrengsten exploitatierekening	247.531	226.777	228.820
Kosten			
Arbeidsvergoeding loodsen	111.293	104.705	105.476
Beloodsen en plannen	89.286	83.562	76.561
Overige regionale kosten	13.499	12.446	11.512
Overige landelijke kosten	20.364	17.594	15.357
Publiekrechtelijke beroepsorganisatie	7.871	6.239	6.328
Vermogensvergoeding	5.218	4.760	4.943
Totaal kosten	247.531	229.306	220.177
Exploitatieresultaat	0	-2.529	8.643

De ontwikkeling van de omzet en rentabiliteit zijn afhankelijk van het scheepvaart aanbod. Voor 2024 wordt een lager aantal te loodsen scheepsreizen begroot (90.842) ten opzichte van de begroting 2023 en de werkelijke reizen in 2023.

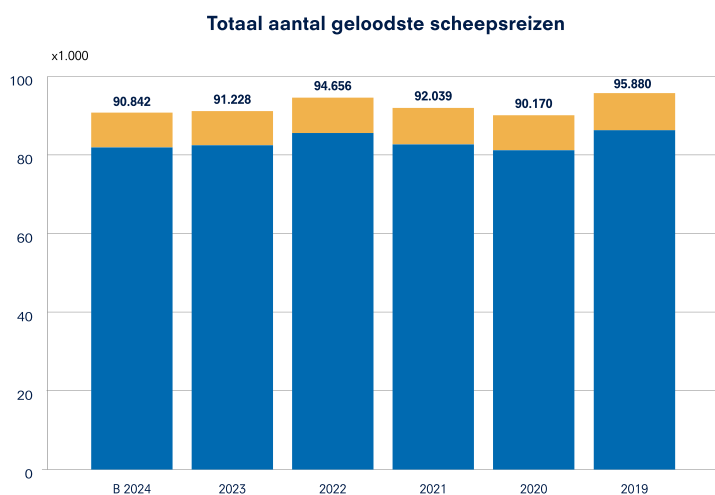
De arbeidsvergoeding loodsen is voor een groot deel afhankelijk van het geraamd aantal te loodsen scheepsreizen. De uurtarieven registerloodsen worden jaarlijks geïndexeerd met de CBS-index cao-lonen.

Onderstaand is een overzicht opgenomen van het aantal geloodste en te loodsen scheepsreizen over de periode 2019-2024 (inclusief bijzondere reizen). De prognose voor 2024 is op 90.842 te loodsen scheepsreizen gesteld. Dit aantal ligt circa 0,4% onder de realisatie over 2023 van 91.228 reizen.

GELOODSTE/ TE LOODSEN SCHEEPSREIZEN 2024-2019

GELOODSTE/ TE LOODSEN SCHEEPSREIZEN 2024-2019

 Reizen wetschepen
  Reizen Scheldevaart

LOODSEN EN MEDEWERKERS

Het aantal loodsen neemt toe van 463,05 loodsen in 2023 naar 468,13 in 2024 (in FTE). Het aantal medewerkers is voor 2024 begroot op 487,6 FTE (inclusief inhuur) (2023 478,57 FTE).

INVESTERINGEN

In onderstaande tabel zijn de cijfers van de investeringsbegroting 2024 samengevat:

Overzicht geraamde investeringen Loodswezen voor 2024:		(in € 1.000)
A	Vaartuigen	
	Diverse investeringen grote loodsvaartuigen	750
	Nieuwbouw tenders	10.270
	Diverse investeringen jet gedreven tenders	260
		11.280
B	Onroerend goed	
	Helihangar	935
	Inrichting gebouwen	1.390
		2.325
C	Overige investeringen	
C.1	Loodstechnische hulpmiddelen	
	Nautisch ondersteunende systemen	930
		930
C.2	ICT systemen (hard- en software)	
	Wijzigingen ICT-systemen (incl. SPIL en LIS)	4.169
		4.169
C.3	Overige investeringen	
	Opleidingsmiddelen loodsen	263
	Diverse kleine investeringen	846
		1.109
		6.208
Totaal generaal 2024		19.813

In december 2022 is het investeringsvoorstel voor vier nieuwe M-klasse tenders goedgekeurd en er is vervolgens gestart met de bouwwerkzaamheden. In 2024 moeten de eerste twee van deze serie M-klasse tenders opgeleverd worden.

FINANCIERING INVESTERINGEN

Voor het aantrekken van de financiering voor de nieuwe tenders is een langetermijnprognose gemaakt voor de investeringen, de financiële positie en de financiering van het Loodswezen. De belangrijkste uitgangspunten daarin zijn:

- De inbreng van een kapitaal van € 100.000 per loods bij een loodsformatie van minimaal 425 loodsen.
- De aangegane investeringsverplichtingen tot en met 2023 en begroot voor 2024 worden gefinancierd via het beschikbare eigen vermogen en de aangegane leningen (waaronder de recentelijk afgesloten financiering van de M-klasse tenders) en beschikbare rekening-courant faciliteiten.
- De gestelde solvabiliteit eis van de banken is 28%, waarbij eigen vermogen wordt gedefinieerd als eigen vermogen lang (kapitaal inbreng loodsen) en eigen vermogen kort (ingehouden winst ultimo boekjaar).

Voor de toekomstige investeringen in de M-klasse is inmiddels een aanvullende financiering aangetrokken. Het gaat hierbij om een totaal van vier nieuwe M-klasse tenders met een gefaseerde oplevering van één tender in 2023, twee tenders in 2024 en de vierde tender in 2025.

Onderstaand overzicht geeft het verloop weer van de huidige externe langlopende financieringen.

Bedragen in Euro				
Lening	Aflossing 2023	Saldo 31-12-2023	Aflossing 2024	Saldo 31-12-2024
Polaris ABN / BNG	1.100.000	9.900.000	1.100.000	8.800.000
Pollux ABN / BNG	1.100.000	11.000.000	1.100.000	9.900.000
Procyon ABN / BNG	1.000.000	11.000.000	1.000.000	10.000.000
Tenders Rabobank	960.000	4.560.000	960.000	3.600.000
M-klasse tenders BNG		3.591.065	360.000	9.593.617
	4.160.000	40.051.065	4.520.000	41.893.617

In aanvulling op bovenstaande tabel, de aangegane lening voor de M-klasse is per 1 juni 2023 gestart en wordt in tranches opgenomen tot en met 2025. De eerste aflossing vindt plaats per 30 september 2024.

JAARREKENING 2023

OVERZICHT VERMOGEN PER 31 DECEMBER 2023

(in duizenden EUR)	2023	2022
<i>Balans na resultaatbestemming</i>		
<i>Vaste activa</i>		
Materiële vaste activa (1)	€ 87.258	87.054
Immateriële vaste activa (1)	€ 6.455	5.816
Financiële vaste activa (2)	€ 410	399
Totaal vaste activa	€ 94.123	93.269
<i>Vlottende activa</i>		
Voorraden (3)	€ 4.416	4.170
Vorderingen en overlopende activa (4)	€ 11.489	12.037
Liquide middelen (5)	€ 43.650	50.185
Totaal vlottende activa	€ 59.555	66.392
Kortlopende schulden en overlopende passiva (6)	€ 30.971	29.755
Uitkomst van vlottende activa min vlottende passiva	€ 28.584	36.637
Uitkomst activa min kortlopende schulden	€ 122.707	129.906
Langlopende schulden (7)	€ 37.997	40.807
Vorzieningen (8)	€ 23.857	23.648
Eigen vermogen (9)	€ 60.853	65.451
Totaal gefinancierd	€ 60.853	65.451

EXPLOITATIEREKENING OVER 2023

(in duizenden EUR)	2023	2022
Opbrengsten		
Loodsgelden	226.064	228.177
Andere tarieven	197	196
Overige inkomsten	516	447
Opbrengsten exploitatierekening (10)	226.777	228.820
Kosten		
Arbeidsvergoeding loodsen (11)	104.705	105.476
Beloodsen en plannen (12)	83.562	76.561
Overige regionale kosten (13)	12.446	11.512
Overige landelijke kosten (14)	17.594	15.357
Publiekrechtelijke beroepsorganisatie (15)	6.239	6.328
Vermogensvergoeding (16)	4.760	4.943
Totaal kosten	229.306	220.177
Exploitatieresultaat	-2.529	8.643

KASSTROOMOVERZICHT VAN DE MIDDELEN 2023

(in duizenden EUR)	2023	2022
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Exploitatieresultaat exclusief vermogensvergoeding	4.072	15.372
Aanpassingen voor:		
Afschrijvingen en overige waardeveranderingen (1)	12.961	12.888
Mutatie financiële vaste activa (2)	0	0
Mutatie operationele vorderingen	548	169
Mutatie voorraden	-246	-712
Mutatie operationele schulden	1.215	5.940
Mutatie voorzieningen (8)	209	-1.823
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	18.759	31.834
Saldo ontvangen en betaalde rente (15)	-4.700	-4.666
	-4.700	-4.666
Kasstroom uit bedrijfsvoering	14.059	27.168
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in materiele vaste activa (1)	-13.894	-5.740
Desinvesteringen in materiële vaste activa	91	116
Kasstroom uit investeringen	-13.803	-5.624
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Stortingen kapitaal loodsen (9)	0	100
Mutaties uitkering winst aan loodsen (9)	-4.025	-9.532
Mutaties overige reserves (9)	44	0
Aangetrokken langlopende schulden (7)	3.555	0
Ontvangsten en aflossing langlopende schulden (7)	-6.365	-4.663
Kasstroom uit financiering	-6.791	-14.095
Netto kasstroom	-6.535	7.449
Stand liquide middelen begin boekjaar	50.185	42.736
Stand liquide middelen ultimo boekjaar	43.650	50.185

ALGEMEEN

Nederlands Loodswezen is de algemene noemer waaronder een aantal entiteiten in gezamenlijkheid maar elk met eigen taken en verantwoordelijkheden een doelmatige loodsdienstverlening verzorgt in de Nederlandse zeehavens en de Vlaamse havens aan de Schelde. Nederlands Loodswezen bestaat uit een beroeps- en een bedrijfsorganisatie.

BEROEPSORGANISATIE

De beroepsorganisatie bestaat uit de Nederlandse Loodsencorporatie en de vier Regionale Loodsencorporaties Noord, Amsterdam-IJmond, Rotterdam-Rijnmond en Scheldemonden. Daarnaast is er een stichting die de opleidingen van loodsen verzorgt en de deskundigheid en kwaliteit van het beroep bevordert (STODEL). Deze organisaties geven samen invulling aan wettelijke taken met betrekking tot de (kwaliteit van de) beroepsuitoefening, de vakbekwaamheid van de loods, de bevoegdheden, de dienstverlening en de opleiding van (toekomstige) loodsen.

BEDRIJFSORGANISATIE

De bedrijfsorganisatie bestaat uit Nederlands Loodswezen B.V., Loodswezen Materieel B.V., drie stille maatschappen (Loodsenassociatie Amsterdam-IJmond, Loodsenassociatie Rotterdam-Rijnmond/Noord en Loodsenassociatie Scheldemonden).

Nederlands Loodswezen B.V. geeft invulling aan de dienstverlening op het gebied van vlootbeheer, onderhoud, logistiek, planning en administratie bij het loodsen en het beloodsen van zeeschepen en is belast met de inning van het loodsgeld. Loodswezen Materieel B.V. is juridisch eigenaar van de vloot. De loodsassociaties zijn de samenwerkingsverbanden van de registerloodsen; zij zijn verantwoordelijk voor het doen loodsen van zeeschepen.

De diensten en taken die door het Loodswezen worden uitgevoerd zijn geregeld in de Loodsenwet en betreffen het loodsen van zeeschepen (door de registerloodsen als individuele autonome beroepsbeoefenaar), een aantal andere wettelijke taken, zoals het opleiden van verklaringhouders en een (zeer beperkt) aantal niet gereguleerde taken. Conform het bepaalde in artikel 27 van de Loodsenwet worden de tarieven die het Loodswezen voor haar wettelijke taken in rekening mag brengen vastgesteld door de Autoriteit Consument & Markt (ACM).

De in deze jaarrekening opgenomen cijfers betreffen de samengevoegde cijfers van de organisaties van Nederlands Loodswezen waarbinnen de desbetreffende diensten en taken worden uitgevoerd die onder toezicht van de ACM staan. De cijfers zijn ontleend aan de administraties en de statutaire jaarrekeningen over 2023 en 2022 van de betreffende organisaties binnen het Loodswezen.

WAARDERINGSGRONDSLAGEN

Bovenstaande statutaire jaarrekeningen worden opgesteld in overeenstemming met de in Nederland algemeen aanvaarde verslaggevingsregels. Dit betekent dat de desbetreffende jaarrekeningen zoveel mogelijk zijn opgesteld conform de eisen zoals die in Titel 9 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek zijn geformuleerd en dat de gehanteerde waarderingsgrondslagen zoveel mogelijk voldoen aan Titel 9 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en aan de nadere uitwerking van de normen die in het maatschappelijk verkeer als aanvaardbaar worden beschouwd, zoals die zijn vastgelegd in de door de Raad voor de Jaarverslaggeving (RJ) geformuleerde Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (Richtlijnen). Deze eisen en bepalingen gelden als de normen in het maatschappelijk verkeer voor jaarrekeningen in Nederland.

In een aantal gevallen gelden in het kader van de tariefregulering specifieke grondslagen, die zijn gebaseerd op en vastgelegd in wet- en regelgeving, het Kostentoe rekeningssysteem Loodswezen 2023-2027 en besluiten van de ACM in het kader van de tariefregulering van het Loodswezen. Voor de posten waarvoor specifieke grondslagen gelden, zijn deze specifieke grondslagen gehanteerd in deze jaarrekening. De indeling van de exploitatierekening is eveneens gebaseerd op de indeling zoals deze wordt gehanteerd in het kader van het tarieftoezicht. Door deze grondslagen en wijze van presentatie te hanteren heeft deze jaarrekening dezelfde grondslagen als het jaarlijkse tariefvoorstel en de jaarlijkse financiële verantwoording die bij de ACM worden ingediend. Het hanteren van deze grondslagen is, in het kader van de gesprekken over het voldoen aan het Normenkader Financieel beheer, ook afgestemd met het ministerie van IenW.

Deze jaarrekening bevat zowel de opbrengsten en kosten die samenhangen met de dienstverlening aan de Nederlandse havens (onder tarieftoezicht ACM) als ook de opbrengsten en kosten die samenhangen met het Nederlandse aandeel in de loodsdienstverlening aan de Scheldevaart (27,5% van de loodsdiensten naar de Vlaamse Scheldehavens worden door Nederlandse registerloodsen uitgevoerd).

De posten waarvoor specifieke grondslagen zijn gehanteerd betreffen:

ARBEIDSVERGOEDING REGISTERLOODSEN:

De registerloodsen zijn zelfstandig beroepsbeoefenaar en ontvangen geen loon of salaris. In het kader van de tariefregulering zijn uurtarieven voor de werkzaamheden van loodsen bepaald, die zijn vastgelegd in de Regeling markttoezicht registerloodsen. Er zijn uurtarieven bepaald voor directe loodsuren (Directe Productieve Loodstaken aan boord en loodsen op afstand) en indirecte loodsuren (Indirect Productieve Loodstaken, zoals bestuurstaken, loodsdienstleider en opleidingen, reis- en wachturen en beschikbaarheidsuren). De arbeidsvergoeding in deze jaarrekening is gebaseerd op de arbeidsvergoeding volgens de uurtarieven die gelden in het kader van de tariefregulering, zoals verwerkt in de Financiële Verantwoording 2023.

VERMOGENSVERGOEDING:

In de statutaire jaarrekeningen is rekening gehouden met de werkelijke betaalde rente aan financiers voor leningen die zijn aangetrokken voor de financiering van vaartuigen, alsmede met een interne vergoeding aan registerloodsen voor het door hen ingebrachte eigen vermogen. In het kader van de tariefregulering mag niet worden uitgegaan van de werkelijke financieringslasten, maar dient te worden uitgegaan van een normatieve vergoeding voor de financieringslasten gebaseerd op de gemiddelde capital base van materiële vaste activa, voorraden en een toeslag voor werkkapitaal op basis van een door de ACM vastgesteld WACC percentage (2023: 4,8% en 2022: 4,6%). In deze jaarrekening is uitgegaan van de normatieve vermogensvergoeding in het kader van de tariefregulering, zoals verwerkt in de Financiële Verantwoording 2023.

RENTE TIJDENS DE BOUW VAN GROTE INVESTERINGEN (SCHEPEN EN GEBOUWEN):

In de statutaire stukken vormt de rente betaald aan derden vanwege de financiering met vreemd vermogen onderdeel van de betreffende materiële vaste activa. In het kader van de tariefregulering vormen activa in aanbouw geen onderdeel van de capital base en mogen deze pas in de capitalbase worden toegevoegd als zij in gebruik zijn genomen, waarbij rente tijdens de bouwperiode moet worden berekend op basis van het percentage vreemd vermogen dat onderdeel van de WACC is. Hierdoor ontstaat een verschil tussen de waardering van de materiële vaste activa volgens de statutaire stukken en

de waarden volgens de stukken in het kader van de tariefregulering. Omdat in deze jaarrekening is uitgegaan van de grondslagen die gelden voor de tariefregulering zijn de materiële vaste activa in deze jaarrekening gebaseerd op de waarde die hiervoor geldt in het kader van de tariefregulering. Hierdoor is de waarde van de materiële vaste activa € 2.356.442 (eind 2022: € 2.625.338) hoger dan in de statutaire stukken. Dit waardeverschil is verwerkt onder het eigen vermogen.

OVERZICHT AANSLUITING RESULTAAT DOOR SPECIFIEKE GRONDSLAGEN

In onderstaand overzicht wordt het effect weergegeven van de specifieke grondslagen op het resultaat.

Overzicht effect andere grondslagen	2023	2022
<i>(in duizenden Euro's)</i>		
Resultaat statutaire jaarrekeningen	-617	10.722
Effect andere grondslagen arbeidsvergoeding	-1.780	-1.670
Effect andere grondslagen vermogensvergoeding en rentelasten	-60	-277
Verschil afschrijvingen en overige posten	-72	-132
	-2.529	8.643

OVERIGE GRONDSLAGEN

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de leiding van Nederlands Loodswezen zich over verschillende zaken een oordeel vormt, en dat de leiding schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

Er heeft zich in 2023 geen stelselwijziging en schattingswijzigingen voorgedaan en de waarderingsgrondslagen zijn ongewijzigd ten opzichte van de jaarrekening 2022.

De jaarrekening is opgesteld in euro's, dit is zowel de functionele als de presentatievaluta van Nederlands Loodswezen. Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers op transactiedatum. Monetaire activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per balansdatum. De uit de afwikkeling en omrekening voortvloeiende koersverschillen komen ten gunste of ten laste van de resultatenrekening, tenzij hedge-accounting wordt toegepast. Niet-monetaire activa die volgens de verkrijgingsprijs worden gewaardeerd in een vreemde valuta worden omgerekend tegen de wisselkoers op de transactiedatum (of de benaderde koers).

De waarderingsgrondslagen worden hieronder uiteengezet.

De **materiële en immateriële vaste activa** worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs onder aftrek van afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. Materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen en vastgoedbeleggingen wordt niet afgeschreven. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast. Boekwinsten en -verliezen uit de incidentele verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de verrekening investeringen.

Nederlands Loodswezen B.V. beoordeelt jaarlijks of een vast actief onderhevig is aan een bijzondere waardevermindering. Indien de realiseerbare waarde van een actief lager is dan de boekwaarde van een actief en de verwachting is dat deze waardevermindering duurzaam is, zal het waardeverminderingsverlies in de verrekening kosten en investeringen worden verwerkt, conform de gemaakte meerjaren afspraken met de ACM.

Financiële vaste activa: Deelnemingen waarin invloed van betekenis wordt uitgeoefend worden gewaardeerd volgens de nettovermogenswaarde methode. Invloed van betekenis wordt bereikt als 20% of meer van de stemrechten uitgebracht kan worden. De nettovermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze jaarrekening. Indien de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is, wordt deze op nihil gewaardeerd. De eerste waardering van gekochte deelnemingen is gebaseerd op de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva op het moment van acquisitie. Voor de vervolgwaaardering worden de grondslagen toegepast die gelden voor deze jaarrekening, uitgaande van de waarden bij eerste waardering.

Derivaten worden bij eerste opname in de balans opgenomen tegen reële waarde, de vervolgwaaardering van afgeleide financiële instrumenten ('derivaten') is afhankelijk van het feit of het onderliggende van het derivaat beursgenoteerd is of niet. Indien het onderliggende beursgenoteerd is, dan wordt het derivaat tegen reële waarde opgenomen. Indien het onderliggende niet-beursgenoteerd is, wordt het derivaat tegen kostprijs of lagere marktwaarde opgenomen. De wijze van verwerking van waardeveranderingen van het afgeleide financieel instrument is afhankelijk van of er met het afgeleide financiële instrument hedge-accounting wordt toegepast of niet.

Nederlands Loodswezen past kostprijs hedge-accounting toe voor rente derivaten. Op het moment van aangaan van een hedgerelatie, wordt dit gedocumenteerd. Door middel van een periodieke test wordt de effectiviteit van de hedgerelatie vastgesteld. Dit wordt gedaan door het vergelijken van de kritische kenmerken van het hedge-instrument met die van de afgedekte positie of door het vergelijken van de verandering in reële waarde van het hedge-instrument en de afgedekte positie.

Nederlands Loodswezen B.V. past cashflow hedge accounting toe voor haar toekomstige inkopen van brandstof, en eventuele toekomstige inkopen in vreemde valuta. Voor de rentederivaten wordt echter kostprijs hedge-accounting toegepast. Doordat toekomstige inkopen niet in de balans worden verwerkt, worden de brandstof- en valutaderivaten niet gewaardeerd. Indien de afgedekte post tegen kostprijs in de balans wordt verwerkt, wordt ook het derivaat tegen lagere marktwaarde gewaardeerd. Indien van toepassing, wordt het ineffektieve deel van de waardeverandering van de valutatermijn- en brandstofcontracten en rentederivaten verantwoord in de resultatenrekening onder de financiële baten en lasten.

De marktwaarde van een aantal afgeleide financiële instrumenten is in een aantal gevallen negatief. Dit verschil wordt vooral veroorzaakt door een lagere rente- en valutastand of brandstofprijs dan die ten tijde van het afsluiten van het contract. Door het toepassen van kostprijs-hedge of cashflowhedge -accounting wordt geen voorziening gevormd voor derivaten met een negatieve marktwaarde.

De **voorraden** bestaan uit reserveonderdelen en brandstof voor de schepen en zijn gewaardeerd op de historische gemiddelde verkrijgingsprijs, onder aftrek van een voorziening voor incurantheidtoepassing.

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Handelsvorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

De **liquide middelen** worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

De **kortlopende schulden** worden bij de eerste waardering gewaardeerd tegen de reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten.

Langlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Het verschil tussen de bepaalde boekwaarde en de uiteindelijke aflossingswaarde wordt op basis van de effectieve rente gedurende de looptijd van de schulden in de winst-en-verliesrekening als interestlast verwerkt.

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen, die op de balansdatum bestaan waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden opgenomen op basis van contante waarde tenzij de tijdswaarde niet relevant is dan wordt het op basis van nominale waarde opgenomen. Voor de panden wordt geen gebruik gemaakt van een voorziening voor groot onderhoud.

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar. De resultaten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd.

Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar.

VERBONDEN PARTIJEN

Als verbonden partij worden aangemerkt alle rechtspersonen waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij.

Kenniscentrum Loodswezen B.V. en Stichting Algemeen Beroepsfonds Registerloodsen worden aangemerkt als verbonden partij.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

RISICO'S

VALUTARISICO

Nederlands Loodswezen loopt over haar gefactureerde omzet geen valutarisico. De facturatie van loodsgelden en bijkomende vergoedingen vindt plaats in euro.

De bedrijfskosten worden eveneens vrijwel in zijn geheel in euro betaald. Indien er incidenteel investeringen of andere kosten worden gemaakt in niet-eurovaluta, wordt het valutarisico van transacties van substantiële omvang daarop zoveel mogelijk via valutaderivaten afgedekt.

RENTERISICO

Nederlands Loodswezen loopt renterisico over de rentedragende langlopende en kortlopende schulden (waaronder schulden aan kredietinstellingen). Voor de financiering van de aanschaf van enkele vaartuigen zijn leningen met een variabele rente bij verschillende banken afgesloten. De rente is in verregaande mate afgedekt met rente derivaten. Voor de voorwaarden wordt verwezen naar de toelichting bij de financiële vaste activa c.q. de desbetreffende leningen.

Voor vorderingen en schulden met variabele renteaftspraken loopt Nederlands Loodswezen risico ten aanzien van toekomstige kasstromen. Met betrekking tot de vorderingen worden geen financiële derivaten met betrekking tot renterisico gecontracteerd. De beschikbare liquide middelen worden op een rekening-courant geplaatst tegen variabele rente of op deposito gezet tegen een vooraf vastgestelde termijnrente.

KREDIETRISICO

Nederlands Loodswezen heeft geen significante concentraties van kredietrisico. De levering van diensten vindt plaats op basis van krediettermijnen van 30 dagen. Er wordt een actief incassobeleid gevoerd, waarbij indien noodzakelijk, vorderingen uit handen worden gegeven of een schip aan de ketting wordt gelegd. Nederlands Loodswezen B.V. maakt gebruik van meerdere banken om over meerdere kredietfaciliteiten te kunnen beschikken. Voor zover noodzakelijk worden nadere zekerheden verstrekt aan de bank voor beschikbare kredietfaciliteiten.

PRIJSRISICO BRANDSTOF

Binnen het wettelijke regime dient Nederlands Loodswezen begin juni van elk jaar haar calculaties voor het tarief van het daarop volgende jaar gereed te hebben. Nadat de tarieven uiterlijk 15 juli (voorafgaand aan het jaar waarop de tarieven betrekking hebben) zijn ingediend, is er geen mogelijkheid tot bijstelling meer. Onder de kosten van het Loodswezen zijn ook brandstofkosten begrepen. Bij sterke fluctuaties van de brandstofprijzen is er geen mogelijkheid de tarieven daarvoor (eventueel tijdelijk) aan te passen. Teneinde het prijsrisico op brandstofprijzen te minimaliseren wordt de brandstofprijs voorafgaand aan het maken van de tariefcalculaties in belangrijke mate ingedekt op basis van het geschatte jaarverbruik.

TOELICHTING KASSTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen en deposito's. Ontvangen en betaalde rente, ontvangen dividend en het resultaat van de deelneming zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Investeringen in materiële vaste activa worden verwerkt tegen aanschafwaarde en zijn opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten.

Onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten zijn de mutaties voor de financiering door de loodsassociaties op lange termijn opgenomen. Verder is hieronder de opname uit de langlopende leningen ter financiering van de in aanbouw zijnde loodsvaartuigen en tenders opgenomen.

TOELICHTING OP HET VERMOGEN EN DE EXPLOITATIEREKENING

(1) (IM)MATERIËLE VASTE ACTIVA

De materiële vaste activa in aanbouw en of vooruitbetaald betreffen nog niet in gebruik genomen activa. Alle kosten dan wel uitgaven die te kwalificeren zijn aan de materiële vaste activa in aanbouw en of vooruitbetaald worden verwerkt als materiële vaste activa in aanbouw.

Het juridisch eigendom van de schepen berust bij Loodswezen Materieel B.V. Dit is een besloten vennootschap, waarvan de aandelen gehouden worden door de loodsen. Op een deel van de materiële vaste activa zijn zekerheden gevestigd ten behoeve van de financiers van langlopende leningen. Deze zekerheden zijn nader toegelicht bij de desbetreffende leningen.

De kosten van groot onderhoud aan de schepen worden bestreden uit de voorziening voor groot onderhoud.

Verloop materiële en immateriële vaste activa 2023:

(in duizenden EUR)	Bedrijfs- gebouwen en -terreinen	Schepen	Inventarissen en installaties	Activa in aanbouw of vooruit betaald	Subtotaal materiële vaste activa	Im- materiële vaste activa	Totaal generaal
--------------------	---	---------	-------------------------------------	--	---	-------------------------------------	--------------------

1 januari 2023

Aanschafwaarde	21.379	192.890	17.410	2.331	234.011	29.709	263.720
Cum. Afschrijving	12.386	120.953	13.618	0	146.957	23.893	170.849
Boekwaarde	8.994	71.937	3.792	2.331	87.054	5.816	92.870

Mutaties 2023

Investeringen	108	1.626	976	8.806	11.516	2.377	13.894
Herrubriceringen	6	705	533	-1.813	-569	569	0
Aanschafwaarde desinvesteringen	-54	0	-2.485	0	-2.539	-113	-2.652
Cum. Afschrijving desinvesteringen	54	0	2.394	0	2.448	113	2.561
Bijzondere waardevermindering	0	0	0	0	0	0	0
Afschrijvingen 2023	-776	-8.206	-1.672	0	-10.654	-2.307	-12.961
Saldo mutaties	-662	-5.874	-255	6.993	203	639	842

31 december 2023

Aanschafwaarde	21.440	195.221	16.434	9.324	242.420	32.542	274.962
Cum. Afschrijving	13.108	129.159	12.897	0	155.163	26.086	181.249
Boekwaarde	8.332	66.063	3.538	9.324	87.257	6.455	93.712

Afschrijvingspercentages:	2,25% - 20%	6,67% - 20%	20%	0%		20%	
---------------------------	----------------	----------------	-----	----	--	-----	--

Op terreinen wordt niet afgeschreven.

(2) FINANCIËLE VASTE ACTIVA

De specificatie en het verloop over 2023 van de financiële vaste activa was als volgt:

Specificatie financiële vaste activa (in duizenden EUR)	2023	2022
Deelneming in groepsmaatschappijen	410	399
Financiële instrumenten	0	0
Stand per 31 december	410	399

DEELNEMING KGLW (KENNISCENTRUM LOODSWEZEN B.V.)

Hieronder is de 100%-deelneming in Kenniscentrum Loodswezen B.V. te Rotterdam opgenomen. Kenniscentrum Loodswezen B.V. is per 5 september 2001 opgericht. De waardering van de deelneming geschiedt op basis van de nettovermogenswaarde.

Het verloop over 2023 was als volgt:	2023	2022
<i>(in duizenden EUR)</i>		
Boekwaarde per 1 januari	399	383
Waardemutatie boekjaar (resultaat)	11	16
Boekwaarde per 31 december	410	399

FINANCIËLE INSTRUMENTEN

Nederlands Loodswezen maakt gebruik van afgeleide financiële instrumenten (derivaten) om bepaalde rente-, valuta- en prijsrisico's zoveel mogelijk af te dekken.

SWAPS ABN-AMRO BANK

In 2010 is een langlopende lening voor € 44 miljoen gesloten ter financiering van twee loodsvaartuigen (lening I en II). Deze lening is verstrekt door een combinatie van ABN-AMRO Bank N.V. en N.V. Bank Nederlandse Gemeenten. In 2011 is een additionele lening ad € 20,0 miljoen afgesloten voor het derde loodsvaartuig (lening III). De totale lening bedraagt daarmee € 64 miljoen.

Het renterisico op het eerste deel (€ 44 miljoen) van de lening voor de vaartuigen is in 2010 afgedekt via een renteswap bij ABN-AMRO Bank. De renteswap bestaat uit twee delen, die qua onderliggende hoofdsom gelijk lopen met het schema van opname en aflossing van de leningsdelen I en II. Deze swap heeft een maximale looptijd tot 1 november 2033. De marktwaarde van deze SWAP ultimo 2023 bedraagt € -/1.299.627 (2022: € -/862.909).

De rente voor de financiering van het derde vaartuig is in 2011 eveneens afgedekt met een renteswap bij ABN-AMRO bank voor een bedrag van € 20 miljoen met de startdatum 1 november 2014 en een maximum looptijd tot 1 november 2034. De marktwaarde van deze SWAP bedraagt ultimo 2023 € -/913.577 (2022: € -/651.611).

SWAP RABOBANK ROTTERDAM

In 2011 is een langlopende lening gesloten ter financiering van 3 aquila-klasse en 2 stalen tenders. Deze lening is verstrekt door Rabobank Rotterdam. De totale lening bedraagt € 14,4 miljoen en is opgenomen per 1 september 2013. Het renterisico op de lening is, afgedekt via een renteswap bij de Rabobank Bank voor een totaal van € 14,4 miljoen. De swap heeft een maximale looptijd tot 1 september 2028. De marktwaarde van deze SWAP ultimo 2023 bedraagt € -/15.039 (2022: € 58.148).

Brandstofprijzen

Binnen het wettelijke regime dient Nederlands Loodswezen begin juni van elk jaar haar calculaties voor het tarief van het daarop volgende jaar gereed te hebben. Nadat de tarieven uiterlijk 15 juli zijn ingediend, is er geen mogelijkheid tot bijstelling meer. Teneinde het prijsrisico op brandstofprijzen te minimaliseren wordt de brandstofprijs voorafgaande aan het maken van de tariefcalculaties ingedekt op basis van het geschatte jaarverbruik.

Voor 2024 is het volgende verbruik ingedekt bij de Rabobank:			
<i>(in duizenden EUR)</i>			Marktwaaarde
Diesel 10 ppm:	1.440 metric ton =	1.707.840 liter tegen € 669,60 (€ 0,5646 per liter) per metrische ton	-29
Diesel 10 ppm:	1.440 metric ton =	1.707.840 liter tegen € 680,65 (€ 0,5739 per liter) per metrische ton	-45
Diesel 10 ppm:	1.440 metric ton =	1.707.840 liter tegen € 694,50 (€ 0,5856 per liter) per metrische ton	-64
Diesel 10 ppm:	1.440 metric ton =	1.707.840 liter tegen € 671,50 (€ 0,5662 per liter) per metrische ton	-32
Diesel 10 ppm:	1.560 metric ton =	1.850.160 liter tegen € 658,80 (€ 0,5555 per liter) per metrische ton	-15
			-185

Vanaf 2019 wordt er naast reguliere diesel (EN590) ook HVO biodiesel bijgemengd. In 2023 is er in de regio IJmond gebruik gemaakt van HVO B15 voor de tenders, in de regio Rijnmond is er door de Loodsvaartuigen eveneens HVO B15 gebruikt en door de tenders HVO B30.

Bij het gebruik van HVO biodiesel wordt er een deel HVO biodiesel bijgemengd bij de normale EN590 diesel. Het B getal geeft aan welk percentage Bio diesel er is bijgemengd. Voor HVO bio diesel zijn geen derivaten op de markt om het prijsrisico in te dekken.

Het prijsrisico op het percentage reguliere diesel in de mengverhouding wordt ingedekt conform het overige gebruik van reguliere diesel.

Totaal is het prijsrisico voor reguliere diesel voor 8.681.520 liter ingedekt voor 2024. Hiermee is het prijsrisico van 93,17% van het verbruik aan reguliere diesel ingedekt.

De afgedekte volumes en afgedekte literprijzen zijn verwerkt in de tarieven 2023, die door de ACM zijn goedgekeurd.

(3) VOORRADEN

De voorraden zijn gewaardeerd op de historische gemiddelde verkrijgingsprijs, onder aftrek van een voorziening voor incurantheidtoepassing.

De voorraad bestaat uit:	2023	2022
<i>(in duizenden EUR)</i>		
Grond en hulpstoffen	4.304	4.154
Vooruitbetalingen op voorraden	112	16
Stand per 31 december	4.416	4.170

(4) VORDERINGEN EN OVERLOPENDE ACTIVA

(in duizenden EUR)	2023	2022
Handelsdebiteuren	8.868	8.212
Vorderingen overige loodsenorganisaties	0	21
Vorderingen belastingen / sociale lasten	809	1.584
Overlopende activa en diverse vorderingen	1.812	2.220
Stand per 31 december	11.489	12.037

DEBITEUREN

Het uitstaande bedrag aan debiteuren ultimo jaar is de som van de post openstaande debiteuren plus de nog te factureren loodsgeld minus de nog te factureren frequentiekorting. Waar nodig is, voor een aantal specifiek bepaalde posten, rekening gehouden met een voorziening voor oninbaarheid.

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd korter dan een jaar. De reële waarde van de vorderingen benadert de boekwaarde ervan, gegeven het kortlopende karakter ervan en het feit dat waar nodig voorzieningen voor oninbaarheid zijn gevormd.

(5) LIQUIDE MIDDELEN

De liquide middelen bestaan uit direct opeisbare kas- en banksaldi alsmede deposito's. De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de vennootschap. De liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Het saldo per 31 december 2023 bedraagt € 43.650.030 tegen over € 50.184.987 in 2022.

(6) KORTLOPENDE SCHULDEN EN OVERLOPENDE PASSIVA

De kortlopende schulden hebben een resterende looptijd van korter dan een jaar of zijn binnen een jaar direct opeisbaar.

De specificatie van de kortlopende schulden en overlopende passiva is als volgt:	2023	2022
<i>(in duizenden EUR)</i>		
Leningen en financieringskosten (kortlopend deel)	4.490	4.131
Crediteuren	5.342	6.873
Crediteuren loodsen	357	438
Schuld aan debiteuren inzake frequentiekorting	3.942	4.540
Te verrekenen in toekomstige tarieven	3.688	2.040
Schulden overige loodsenorganisaties	24	0
Schulden belastingen / sociale lasten	2.507	2.225
Reservering verlofdagen personeel	5.638	4.790
Overlopende passiva en diverse schulden	4.983	4.718
Stand per 31 december	30.971	29.756

Een schuld aan debiteuren ontstaat als de nog te factureren frequentiekorting per debiteur hoger is dan het openstaande debiteuren saldo aan het einde van het jaar. Per debiteur wordt er vastgesteld of er een vordering of een schuld positie ontstaat bij het salderen.

(7) LANGLOPENDE SCHULDEN

(in duizenden EUR)	Looptijd korter	Looptijd tussen	Looptijd langer		
	dan 1 jaar	1 en 5 jaar	dan 5 jaar	Totaal 2023	Totaal 2022
Lening ABN AMRO / BNG Polaris	€ 1.100	€ 4.400	€ 4.400	€ 9.900	€ 11.000
Financieringskosten Polaris	€ -7	€ -27	€ -26	€ -60	€ -67
Lening ABN AMRO / BNG Pollux	€ 1.100	€ 4.400	€ 5.500	€ 11.000	€ 12.100
Financieringskosten Pollux	€ -9	€ -38	€ -45	€ -92	€ -101
Lening ABN AMRO / BNG Procyon	€ 1.000	€ 4.000	€ 6.000	€ 11.000	€ 12.000
Financieringskosten Procyon	€ -9	€ -38	€ -55	€ -102	€ -112
Lening RABOBANK tenders	€ 960	€ 3.600	€ -	€ 4.560	€ 5.520
Financieringskosten tenders	€ -4	€ -13	€ -	€ -17	€ -20
Lening BNG M-klasse	€ 360	€ 2.880	€ 351	€ 3.591	€ -
Financieringskosten M-klasse	€ -1	€ -8	€ -30	€ -39	€ -
Totaal	€ 4.490	€ 19.156	€ 16.095	€ 39.741	€ 40.320

De stand per :	31 december 2023	31 december 2022
Leningen korte termijn	€ 4.520	€ 4.160
Leningen lange termijn	€ 35.531	€ 36.460
Financieringskosten korte termijn	€ -30	€ -29
Financieringskosten lange termijn	€ -280	€ -271

In onderstaande tabel zijn de leningen opgenomen met de oorspronkelijke hoofdsom, de looptijd van de leningen en de gehanteerde rentepercentages over de lening. De leningen kennen een variabele rente die is afgedekt door een renteswap. Deze zijn toegelicht bij de financiële instrumenten.

(in duizenden EUR)			Rente %	Rente %	
	Hoofdsom	Looptijd	2023	2022	
Lening ABN AMRO / BNG Polaris	€ 22.000	2012-2032	5,495%	5,495%	Afgedekt
Lening ABN AMRO / BNG Pollux	€ 22.000	2013-2033	5,495%	5,495%	Afgedekt
Lening ABN AMRO / BNG Procyon	€ 20.000	2014-2034	6,228%	6,228%	Afgedekt
Lening RABOBANK tenders	€ 14.400	2013-2028	4,200%	4,200%	Afgedekt
Lening BNG M-klasse	€ 12.960	2022-2042	4,000%	4,000%	Afgedekt

Het verloop van de leningen is opgenomen in onderstaande tabel:

Het verloop van de langlopende leningen is als volgt:	2023	2022
<i>(in duizenden EUR)</i>		
Stand per 1 januari	36.460	40.620
Bij:opname	3.231	0
Af: aflossingen	-4.160	-4.160
Stand per 31 december	35.531	36.460

Per 31 december 2023 bedraagt de totale som van de leningen € 40.051.065. Hiervan wordt € 4.520.000 binnen een jaar afgelost en is opgenomen onder de kortlopende schulden.

GEZAMENLIJKE KREDIETFACILITEIT ABN-AMRO BANK N.V. EN N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN

In 2010 is een langlopende lening voor € 44 miljoen afgesloten ter financiering van de eerste twee in 2010 bestelde loodsvaartuigen (lening I en II). In 2011 is een additionele lening ad € 20 miljoen afgesloten voor het derde loodsvaartuig (lening III).

De lening kent een variabele rente, maar deze is vanaf de datum van ingebruikname van de betreffende vaartuigen afgedekt via een renteswap. Voor de delen I en II bedraagt de rente 5,495% en voor deel III 6,2275%, beiden inclusief de opslag voor de bank.

De belangrijkste zekerheden en voorwaarden voor deze leningsfaciliteit betreffen: een scheepshypotheek ad € 74 miljoen, verhoogd met 30% voor rente en kosten; hoofdelijke aansprakelijkheid van Nederlands Loodswezen B.V. en Loodswezen Materieel B.V.; negatieve pledge op bestaande activa ten tijde van het afsluiten van de lening; pandrecht op de vorderingen door werf afgegeven garanties en scheepsbouwcontracten; pandrecht op rechten uit verzekeringen en daarnaast dient het garantievermogen (financiering loodsenassociaties lange- en korte termijn) te allen tijde ten minste 28% van het gecorrigeerde balanstotaal te bedragen.

KREDIETFACILITEIT COÖPERATIEVE RABOBANK ROTTERDAM U.A.

De totale lening bedraagt € 14.400.000 die per 1 september 2013 is opgenomen. De lening kent een variabele rente, afgedekt via een renteswap tegen een rente van 4,20% inclusief de opslag voor de bank. De belangrijkste zekerheden en voorwaarden voor deze leningsfaciliteit betreffen: scheepshypotheek op vijf gebouwde tenders; hoofdelijke aansprakelijkheid van Nederlands Loodswezen B.V. en Loodswezen Materieel B.V.; negatieve pledge op bestaande activa ten tijde van het afsluiten van de leningen en pandrecht op de vorderingen op door de werf gegeven garanties, scheepsbouwcontracten en rechten uit verzekeringen.

KREDIETFACILITEIT N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN

Op 21 december 2022 is door Nederlands Loodswezen B.V. als koper en Loodswezen Materieel B.V. als eigenaar een viertal contracten getekend met Next Generation Shipyards B.V. voor de bouw en levering van vier loodstenders van de M-klasse. De oplevering hiervan zal plaatsvinden in 2024 (2) en 2025 (2). Het totale bedrag van deze vier overeenkomsten, inclusief verschuldigde licentiekosten aan de ontwerper, van deze tenders bedraagt € 18,5 miljoen.

Nederlands Loodswezen B.V. is deze transactie in economische zin aangegaan voor rekening van de gemeenschappelijke exploitatie van de loodsenassociaties Amsterdam-IJmond, Rotterdam-Rijnmond/Noord en Scheldemonden.

Ter (mede) financiering van deze investering is op 20 december 2022 een leningsovereenkomst getekend met BNG Bank N.V. voor een bedrag van € 12,96 miljoen. Het restant van de investering wordt uit eigen middelen gefinancierd. De lening zal vanaf 2023 in delen worden opgenomen, in overeenstemming met de betalen bouwtermijnen aan de werf, kent een looptijd tot en met 30 juni 2042 en heeft een vaste rente voor de gehele looptijd van 4,00%. De lening is aangegaan door Nederlands Loodswezen B.V. te dezen handelend voor rekening van de loodsenassociaties Amsterdam-IJmond, Rotterdam-Rijnmond/Noord en Scheldemonden.

(8) VOORZIENINGEN

De specificatie van de voorzieningen is als volgt:	2023	2022
<i>(in duizenden EUR)</i>		
Groot onderhoud schepen	8.720	9.162
Voorziening egalisatieoplossing FLO	1.717	1.827
Voorziening nieuwe uitrederegeling continu personeel	11.819	11.232
Voorziening personeelsbeloning	899	772
Voorziening kantoorregeling	405	224
Voorziening langdurig zieken	297	431
Stand per 31 december	23.857	23.648

VOORZIENING GROOT ONDERHOUD SCHEPEN

Dit betreft een voorziening voor het egaliseren van de kosten van het periodiek groot onderhoud van schepen en revisies van motoren. De dotaties aan de voorziening zijn opgebouwd op basis van een planning voor ieder vaartuig, waarbij eenmaal per twee jaar een kleine dokbeurt plaatsvindt en eenmaal per vijf jaar een grote dokbeurt. De geschatte bedragen voor de dokbeurten zijn gebaseerd op de werkelijke uitgaven van de afgelopen jaren.

Het verloop van de voorziening groot onderhoud schepen is als volgt:	2023	2022
<i>(in duizenden EUR)</i>		
Stand per 1 januari	9.162	9.159
Bij: dotaties	2.589	3.138
Af: onttrekkingen wegens onderhoud	-3.031	-3.135
Stand per 31 december	8.720	9.162

Hiervan heeft € 3.250.869 een looptijd korter dan 1 jaar en € 5.469.105 een looptijd langer dan 1 jaar en korter dan 5 jaar.

VOORZIENING EGALISATIE OPLOSSING FLO

Bij de verzelfstandiging van het Loodswezen in 1988 zijn de op dat moment bestaande backserviceverplichtingen voor de regelingen van Functioneel Leeftijds Ontslag (FLO) voor varende medewerkers en Functioneel Leeftijds Pensioen (FLP) voor loodsen door de overheid niet af gefinancierd..

Het Loodswezen heeft sinds 1996 ten laste van het resultaat van de gemeenschappelijke exploitatie, naast de betaling van de uitkeringen op omslagbasis, extra stortingen gedaan om stapsgewijs over te gaan van financiering op omslagbasis naar financiering op kapitaaldeckingsbasis. Voor 2008 was deze vrijwillige overgang naar financiering op kapitaaldeckingsbasis gebaseerd op een vast percentage van de omzet (dat destijds 22% van de omzet bedroeg).

Deze methode is in 2008, onder de gewijzigde Loodsenwet, waarbij de ACM het schema van stortingen vaststelt, door de wetgever bestendigd. Vanaf 2017 bedraagt de opslag in de tarieven voor FLO 0%.

De ontvangen opslagen uit de loodsgeldtarieven voor FLO worden beheerd binnen de balans van de gemeenschappelijke exploitatie van de loodsenassociaties in het egalisatiefonds FLO.

HET EGALISATIEFONDS FLO:

Jaarlijks wordt de in de loodsgeldtarieven in rekening gebrachte opslag aan dit fonds gedoteerd en worden de FLO uitkeringen ten laste van dit fonds gebracht. Het saldo van het egalisatiefonds FLO aan het einde van elk jaar representeert de middelen die feitelijk op dat moment beschikbaar zijn voor de financiering van FLO uitkeringen.

DE BACKSERVICE FLO:

De backservicevoorziening voor FLO is het bedrag dat nodig zou zijn indien de desbetreffende verplichtingen op de desbetreffende datum bij een derde partij (pensioenfonds of verzekeraar) zouden worden ingekocht. Hierbij is voor FLO uitgegaan van de grondslagen zoals deze gelden voor het verzekeringscontract van de pensioenregeling van Nederlands Loodswezen B.V. Ultimo 2023 is deze door de actuaris berekend op basis van de volgende grondslagen.

- Sterfte (voorziening): AG 2022 Prognosetafel (leeftijdscorrecties -1 / -1)
- Rente: 3,26% (marktrente AA+ bedrijfsobligaties per 31 december 2023)
- Deelnemersbestandontwikkeling: jaarlijkse stijging FLO-uitkering (en uitkering AOW-gat) en RVU-drempelvrijstelling: 12% in 2024, 3,0% erna.
- Opslagen (voorziening): 1,5% excasso en 0,5% uitkeringsmodaliteit.
- De impact van de gewijzigde rente bedraagt € 0.

In onderstaand overzicht is het verloop van het egalisatiefonds FLO versus de backservice FLO weergegeven:

Egalisatiefonds FLO		
Het verloop van de voorziening egalisatieoplossing FLO is als volgt:	2023	2022
<i>(in duizenden EUR)</i>		
Stand per 1 januari	1.827	2.054
Af: uitkeringen	-163	-242
Af: vrijval FLO	0	0
Bij: dotatie 0,00% respectievelijk 0,00% omzet	0	0
Af: rente	53	15
Stand per 31 december	1.717	1.827
Backservice FLO		
	31-12-2023	31-12-2022
<i>(in duizenden EUR)</i>		
Stand egalisatiefonds FLO	1.717	1.827
Benodigde backservice koopsom	38	167
Verschil	1.679	1.660

De backservice FLO heeft voor € 36.000 een looptijd korter dan 1 jaar. Het resterende bedrag van € 1.642.834 heeft een looptijd van langer dan 1 jaar.

HET VERSCHIL TUSSEN HET EGALISATIEFONDS FLO EN DE BENODIGDE BACKSERVICE FLO:

Het verschil tussen de in het egalisatiefonds FLO beschikbare middelen en de benodigde financiering ter dekking van de backserviceverplichtingen is het nog in de toekomstige tarieven te financieren deel van de FLO verplichtingen.

De FLO uitkeringen lopen tot en met 2025. Het thans bestaande positieve saldo van € 1.678.834 kan tot en met 2025 nog wijzigingen ondergaan, doordat in de actuariële berekening van de backservice een aantal aannames op basis van de huidige omstandigheden zijn verwerkt, die in de toekomst kunnen wijzigen.

In 2019 is met het ministerie van IenW afgesproken dat, een eventueel overschot zolang de uitkeringen aan FLO gerechtigden nog lopen (tot en met 2024) worden beheerd binnen de gemeenschappelijke exploitatie van de loodsenassociaties. Nadat alle uitkeringen aan FLO gerechtigden voldaan zijn zal het eindsaldo bepaald worden en zal dit worden overgedragen aan de Nederlandse Loodsencorporatie, waarna dit net als voor FLP, zal worden ter worden terug gegeven via de toekomstige loodsgeldtarieven.

In deze jaarrekening is dit saldo - als onderdeel van het egalisatiefonds FLO - opgenomen in deze balans onder de voorzieningen.

VOORZIENING NIEUWE UITTREDEREGELING CONTINU PERSONEEL (NUR)

De nieuwe uittrede regeling voor continupersoneel houdt in dat personeelsleden die tenminste 20 jaar werkzaam zijn geweest in een continufunctie onder bepaalde voorwaarden gefaseerd naar hun pensioen kunnen afbouwen met een aanvulling van de werkgever. Deze regeling geldt voor alle werknemers van Nederlands Loodswezen B.V. in een continufunctie. Onderdeel van deze groep vormen ook de varende werknemers die voor 1992 in dienst zijn getreden en die nog aanspraken hadden om met FLO te kunnen gaan. Behoudens een kleine groep werknemers die in 2013 nog met FLO kon gaan, is de nieuwe regeling ook op de ex- FLO gerechtigden van toepassing.

De voorziening voor de nieuwe uittrede regeling wordt actuarieel berekend.

Voor de waardering van de voorziening NUR wordt een inschatting gemaakt voor de kans dat een medewerker deelneemt. Voor alle medewerkers die recht hebben op de NUR van 56,5 jaar en ouder (plus gepensioneerde ex-medewerkers) wordt jaarlijks een analyse gemaakt door per medewerker inzichtelijk te maken in hoeverre deze medewerker gebruik maakt, gebruik heeft gemaakt of nog gebruik kan maken van de NUR aanvullingen. Op basis van de gemaakte analyse is in de jaarrekening 2023 voor degenen die een keuze hebben gemaakt uitgegaan van de uitkeringen die behoren bij de gemaakte keuzes.

Aangezien de aanvulling voor ex- FLO gerechtigden hoger is dan voor medewerkers die geen FLO aanspraken hebben gehad, wordt de deelnamekans voor beide subgroepen apart berekend.

Voor degenen die nog geen keuze hebben gemaakt is uitgegaan van de deelnamekansen die horen bij de deelnemers die wel een keuze hebben gemaakt in de betreffende subgroep. Dit betekent dat voor de subgroep 'oud-FLO' een deelnamekans van 98,2% is toegepast op medewerkers die nog geen keuze hebben gemaakt en dat op de subgroep 'geen FLO gehad' een deelnamekans van 86,4 % is toegepast op medewerkers die nog geen keuze hebben gemaakt.

Voor degenen die nog geen keuze gemaakt hebben en waarvoor geldt dat geen volledige aanvulling meer mogelijk is, vanwege het verlopen van rechten of de van toepassing zijnde wachttijd van 6 maanden, is hier ook rekening mee gehouden. De deelnamekans is derhalve toegepast op de ultimo 2023 nog maximaal mogelijke aanvullingen.

Voor de subgroep 'oud-FLO' geldt dat alle medewerkers de maximale opbouw van 20 jaar hebben en dat het merendeel van de medewerkers inmiddels een keuze heeft gemaakt en gebruik van de regeling maakt.

Voor de subgroep 'geen FLO gehad' geldt dat een deel van de medewerkers minder dan de maximale opbouw van 20 jaar kan bereiken, hetgeen van invloed kan zijn op de te maken keuze. Voorts geldt voor deze subgroep dat een relatief groter aantal deelnemers, die wel een keuze had moeten maken, nog geen keuze heeft gemaakt.

Vanwege het feit dat de subgroep 'geen FLO gehad' nog relatief klein is, is er nog slechts een beperkte ervaring opgebouwd over de wijze waarop deze groep hun keuze maakt en weegt de keuze van een klein aantal deelnemers ook relatief zwaar door in de gemiddelde deelnamekans van deze subgroep. Hierdoor bestaat er meer onzekerheid over de deelnamekans in deze subgroep. De komende jaren zal de deelnamekans van deze subgroep worden gemonitord en zal deze naar verwachting, op basis van een toenemend aantal deelnemers, betrouwbaarder en meer exact kunnen worden vastgesteld.

Medewerkers kunnen – binnen de voorwaarden van de regeling – zelf het moment waarop men gebruik van de regeling maakt kiezen. De benodigde voorziening wordt opgebouwd in 20 jaar, voorafgaande aan een richtleeftijd van 59 jaar.

In de berekening van de voorziening is uitgegaan van de sterftetabel: AG 2022 Prognosetafel (leeftijdscorrecties: -1/-1) en het rentepercentage bedraagt 4,03% (benadering marktrente AA+ bedrijfsobligaties per september 2023 op basis van een duratie van 6 jaar).

De mutatie door de gewijzigde rente van 3,73% naar 3,15% bedraagt € 398.255.

De voorziening NUR heeft voor € 1.443.000 een looptijd korter dan 1 jaar, voor € 5.584.000 een looptijd langer dan 1 jaar en korter dan 5 jaar en voor € 47.791.897 een looptijd lager dan 5 jaar.

Grondslagen berekening backservice NUR:

Sterfte: AG 2022 Prognosetafel (leeftijdscorrecties: -1/-1)

Rente: 3,73% (benadering marktrente AA+ bedrijfsobligaties per einde 2022 op basis van een duratie van 6 jaar)

Ontwikkeling deelnemersbestand:

- Jaarlijkse stijgingen salarissen, loonaanvullingen: 2,5% in 2023 (conform CAO), erna 3,0%
- Carrière­stijgingen (per jaar):

	Leeftijd van	Leeftijd tot	Carrière
	15	40	3,00%
	40	45	2,50%
	45	59	1,75%

· Arbeidsongeschiktheidskansen:

	Leeftijd van	Leeftijd tot	AO-kansen Man	AO-kansen Vrouw
	15	20	0,09%	0,15%
	20	25	0,13%	0,23%
	25	30	0,21%	0,41%
	30	35	0,30%	0,55%
	35	40	0,39%	0,66%
	40	45	0,49%	0,77%
	45	50	0,61%	0,87%
	50	55	0,73%	0,99%
	55	59	0,87%	1,14%

De arbeidsongeschiktheidskansen zijn alleen van toepassing op de groep 'geen FLO gehad'.

· Ontslagkansen:

	Leeftijd van	Leeftijd t/m	Ontslag
	15	34	5,00%
	35	39	3,00%
	40	44	2,00%
	45	59	1,00%

· Deelnamekans:

De deelnamekansen worden toegepast op medewerkers die nog geen keuze hebben gemaakt.

Groep	Deelnamekans
Oud FLO'ers	97,90%
Geen FLO gehad	85,70%

Opslagen op de voorziening: 0,5% uitkeringsmodaliteit**Opslagen werkgeverslasten:**

	Opslag als %	
Opslag		
IVA/WGA excedent	3,44	
Premie sectorfonds (WGF)	0,00	
WAO/WIA basis	7,55	
WGA aanvulling	0,38	
WGA Eigen Risico	0,72	
WW-AWF	2,20	
ZVW	6,75	
Eindtotaal	21,04	Gemaximeerd of excedent
Totaal gemaximeerd	17,60%	
Totaal excedent	3,44%	
Totaal	21,04%	

Tijdsevenredigheidsfactor: Opbouw in (maximaal) 20 jaar tot leeftijd 59

Het verloop van de voorziening nieuwe uittrede regeling continu personeel:	2023	2022
<i>(in duizenden EUR)</i>		
Stand per 1 januari	11.232	13.126
Bij: dotatie voorziening nieuwe uittrede regeling continu personeel	1.687	971
Af: uitkeringen	-1.197	-1.071
Wijziging actuariële veronderstellingen	-312	-1.858
Bij: rentetoevoeging	409	64
Stand per 31 december	11.819	11.232

VOORZIENING PERSONEELSBELONING LANGE TERMIJN

In de CAO van het Loodswezen is een jubileumregeling van toepassing. Indien een medewerker een bepaald aantal jaren in dienst is, ontvangt deze medewerker een eenmalige uitkering in aanvulling op het salaris. Voor de in het vooruitzicht gestelde jubileumuitkeringen wordt de contante waarde van de toekomstige jubileum-uitkeringen rekening houdend met de aan de volgende jaren lineair toe te rekenen lasten over de verstreken diensttijd op de balans opgenomen. De voorziening voor de uitkeringen is berekend als de contante waarde van de verwachte jubileumuitkering, rekening houdend met sterfte.

Sterfte: AG 2022 Prognosetafel (leeftijdscorrecties: -1/-1)

Rente: 3,76% (marktrente AA+ bedrijfsobligaties per einde 2022 op basis van een duratie van 9)

Ontwikkeling deelnemersbestand:

- Jaarlijkse stijgingen salarissen: 2,5% in 2023 (conform CAO), erna 3,0%

	Leeftijd van	Leeftijd tot	Carrière
	15	40	3,00%
	40	45	2,50%
	45	59	1,75%
	60		0,00%

· Arbeidsongeschiktheidskansen:

	Leeftijd van	Leeftijd tot	AO-kansen Man	AO-kansen Vrouw
	15	20	0,09%	0,15%
	20	25	0,13%	0,23%
	25	30	0,21%	0,41%
	30	35	0,30%	0,55%
	35	40	0,39%	0,66%
	40	45	0,49%	0,77%
	45	50	0,61%	0,87%
	50	55	0,73%	0,99%
	55		0,87%	1,14%

· Ontslagkansen:

	Leeftijd van	Leeftijd t/m	Ontslag
	15	34	5,00%
	35	39	3,00%
	40	44	2,00%
	45	59	1,00%
	60		0,00%

- Leeftijd uit dienst 67

Het verloop van de voorziening personeelsbeloning lange termijn is als volgt:

(in duizenden EUR)

	2023	2022
Stand per 1 januari	772	972
Opbouwlasten	131	104
Uitkeringen in boekjaar	-63	-41
Interestlasten	29	7
Actuariële winsten	30	-270
Stand per 31 december	899	772

De voorziening heeft betrekking op jubileumuitkeringen en heeft overwegend een langlopend karakter. De mutatie door de gewijzigde marktrente van 3,76% naar 3,22% bedraagt € 30.000.

De voorziening heeft voor € 14.493 een looptijd korter dan 1 jaar. Het resterende bedrag van € 885.335 heeft een looptijd van langer dan 1 jaar.

VOORZIENING LANGDURIG ZIEKEN

Onder de voorziening langdurig zieken zijn de totale salariskosten opgenomen van de personen die per balansdatum naar verwachting langdurig ziek zijn en die naar verwachting geheel of gedeeltelijk niet meer instaat zullen zijn om hun werkzaamheden te verrichten. De voorziening is opgenomen tegen nominale waarde. Er is een rentevoet gehanteerd van 3,73%. De voorziening heeft voor het gehele bedrag van € 297.163 een looptijd korter dan 1 jaar.

VOORZIENING KANTOORREGELING (REGELING VITALITEITSVERLOF KANTOORMEDEWERKERS)

Vanaf 2021 is de vitaliteitsregeling voor kantoormedewerkers verhoogd naar 4% waarvan de extra 2% niet uitbetaald mag worden, maar alleen kan worden aangewend voor opbouw langdurig verlof wat tijdens het dienstverband opgenomen moet worden. De regeling heeft als doel de medewerkers op een verantwoorde wijze tot op hogere leeftijd inzetbaar te houden door parttime te kunnen afbouwen. Daarmee is de regeling mede bedoeld om het risico op mindere inzetbaarheid van de medewerkers voor de organisatie te beperken en ook om doorstroming van jongere medewerkers in kantoorfuncties te bevorderen.

De voorziening is opgenomen tegen de contante waarde. De veronderstellingen sluiten zo veel mogelijk aan met de veronderstellingen uit de voorzieningen voor jubileum, NUR en FLO. De voorziening heeft voor € 0 een looptijd korter dan 5 jaar. Het resterende bedrag van € 370.529 heeft een looptijd van langer dan 5 jaar.

De mutatie door de gewijzigde rente van 3,72% naar 3,28% bedraagt € 56.000.

(9) EIGEN VERMOGEN

De registerloodsen die lid zijn van de drie loodsenassociaties dragen zorg voor het gezamenlijk risicodragend vermogen, ter (mede) financiering van de gemeenschappelijke bezittingen. Deze financiering vindt deels op lange termijn en deels op korte termijn plaats. Bij deze financiering wordt rekening gehouden met de leningsvoorwaarden van de bank die zijn gesteld voor de verstrekte leningen. Volgens de leningsvoorwaarden dient het gezamenlijk risicodragend vermogen van de drie loodsenassociaties op korte en lange termijn minimaal 28% van het balanstotaal per ultimo boekjaar te bedragen. In het eigen vermogen is ook een correctie voor de vermogensvergoeding over de capital base opgenomen van € 268.896. Deze wordt niet aan de loodsen uitgekeerd.

FINANCIERING LANGE TERMIJN

Op grond van de maatschapsovereenkomsten en de besluitvorming in de Gezamenlijke Vergadering van Vennoten dient elke niet-beherend vennoot in de loodsenassociatie waarvan hij deel uitmaakt een bedrag van € 100.000 in contanten als kapitaal in te brengen. Het kapitaal wordt door de niet-beherend vennoten op lange termijn ter beschikking gesteld en wordt uitsluitend teruggestort bij uittreden van een niet-beherend vennoot.

Het door de niet-beherend vennoten ingebrachte kapitaal wordt door de loodsenassociaties ingebracht in het gemeenschappelijke vermogen en op lange termijn ter beschikking gesteld ter financiering van de gemeenschappelijke bezittingen. De post 'financiering lange termijn' is in deze balans derhalve gelijk aan het totaalbedrag van het door de niet-beherend vennoten in de afzonderlijke loodsenassociaties ingebrachte kapitaal en daarnaast de overige reserves van de overige entiteiten.

Vanaf 1992 worden de budgetten voor de studievergoeding van de studenten rechtstreeks door STODEL aan de gemeenschappelijke exploitatie van de loodsenassociaties in rekening gebracht. Hierdoor is er nooit een resultaat dat ten laste of ten gunste komt van de reserves.

Voor de overige entiteiten geldt dat het resultaat van het boekjaar ten laste of ten gunste komt van de overige reserves.

FINANCIERING KORTE TERMIJN

De 'financiering korte termijn' ontstaat in hoofdzaak doordat, op grond van bepalingen in de maatschapsovereenkomsten en de gemaakte afspraken tussen de loodsenassociaties onderling, maximaal 90% van de gerealiseerde winst als voorschot wordt uitgekeerd. Het restant (minimaal 10%) wordt na afloop van het boekjaar uitgekeerd. In het algemeen is dit nadat de jaarrekening van het gemeenschappelijke vermogen en de gemeenschappelijke exploitatie van de gezamenlijke loodsenassociaties, alsmede de jaarrekeningen van de afzonderlijke loodsenassociaties zijn vastgesteld. Indien er tot uitstel van het opstellen van de jaarrekening wordt besloten kan de Gezamenlijke Vergadering van Vennoten besluiten dat er na afloop van het boekjaar, maar voordat de definitieve jaarrekening is vastgesteld op basis van voorlopige jaarcijfers een aanvullend voorschot wordt uitgekeerd.

	Financiering	Financiering	Totaal
Het verloop van de financiering is als volgt:	korte termijn	lange termijn	2023
<i>(in duizenden EUR)</i>			
Stand per 1 januari 2023	13.910	51.541	65.451
Uitbetaalde winstuitkering vorig boekjaar	-11.447	0	-11.447
Uitbetaald verlof tegoed loodsen vorig jaar	-2.466	0	-2.466
In-/uittredingen loodsen (per saldo storting kapitaal)	0	0	0
Vooruitstortingen kapitaal loodsen	0	0	0
Inbreng NLBV	0	0	0
Nog niet uitgekeerd verlof tegoed loodsen	2.023	0	2.023
Nog te betalen winstuitkering huidig boekjaar	7.249	0	7.249
Resultaat boekjaar verwerkt in overige reserves	0	312	312
Correctie Capital base verwerkt in overige reserves	0	-269	-269
Stand per 31 december 2023	9.269	51.584	60.853

VERGELIJKENDE CIJFERS 2022:

	Financiering	Financiering	Totaal
Het verloop van de financiering is als volgt:	korte termijn	lange termijn	2022
<i>(in duizenden EUR)</i>			
Stand per 1 januari 2022	12.537	51.625	64.162
Uitbetaalde winstuitkering vorig boekjaar	-10.523	0	-10.523
Uitbetaald verlof tegoed loodsen vorig jaar	-2.017	0	-2.017
In-/uittredingen loodsen (per saldo storting kapitaal)	0	100	100
Vooruitstortingen kapitaal loodsen	0	0	0
Inbreng NLBV	0	0	0
Nog niet uitgekeerd verlof tegoed loodsen	2.466	0	2.466
Nog te betalen winstuitkering huidig boekjaar	11.447	0	11.447
Resultaat boekjaar verwerkt in overige reserves	0	91	91
Correctie Capital base verwerkt in overige reserves	0	-275	-275
Stand per 31 december 2022	13.910	51.541	65.451

(10) OPBRENGSTEN EXPLOITATIEREKENING

Netto-omzet omvat de opbrengsten uit levering van diensten en gerealiseerde projectopbrengsten uit hoofde van onderhanden projecten onder aftrek van kortingen en dergelijke en van over de omzet geheven belastingen en na eliminatie van transacties binnen de groep.

Opbrengsten exploitatierekening	2023	2022
<i>(in duizenden EUR)</i>		
Opbrengst S en T-loodsgeld	194.312	198.787
Bijzondere factoren en reizen	2.333	2.405
Frequentiekorting	-13.447	-13.735
Totaal opbrengst loodsgeld Nederlandse havens	183.198	187.457
Opbrengst forfaits (excl. afbestellingen)	384	409
Opbrengst afbestellingen	434	424
Opbrengst heli	3.546	3.354
Totaal loodsvergoedingen Nederlandse havens	4.364	4.187
Betalingskorting automatische incasso	-1.167	-1.116
Effecten verrekeningen andere jaren	224	916
Totaal opbrengst loodsgelden Nederlandse havens	186.619	191.444
Loodsgeldtarieven Scheldevaart	36.509	33.523
Loodsvergoedingen Scheldevaart	99	83
Bijpassing voorcalculatorisch tekort Scheldevaart	2.837	3.127
Totaal opbrengsten Scheldevaart	39.445	36.733
Opbrengst overige tarieven	197	196
Opbrengst overige inkomsten	516	447
Totaal opbrengsten exploitatierekening	226.777	228.820

OPBRENGSTEN EXPLOITATIEREKENING

De opbrengst loodsgelden bestaat uit de in rekening gebrachte loodsgelden voor loodsdiensten naar Nederlandse havens (Wetschepen) en naar Vlaamse Scheldehavens (Scheldevaart). De opbrengsten hebben betrekking op de loodsreizen waarvan de reisdatum in het boekjaar ligt, voor zover deze betrekking hebben op Wetschepen, en de door Nederlandse loodsen uitgevoerde reizen inzake de Scheldevaart.

De verantwoorde frequentiekorting betreft het bedrag dat aan frequentiekorting is toegekend over de betreffende boekjaren.

Onder de overige inkomsten zijn de verrekeningen conform het kostentoekekenstelsel opgenomen.

Overzicht verrekeningen andere jaren	2023	2022
<i>(in duizenden EUR)</i>		
Te verrekenen investeringen 2023 resp 2022	-948	-856
Vrijval verrekening kosten investeringen 2021 resp 2020	728	775
Terrugave FLP/FLO overschot	444	931
Verrekening voorstel andere tarieven 2021	-	94
Verrekening herzien tariefbesluit 2014 en 2015	-	-28
Stand per 31 december	224	916

EFFECTEN VERREKENINGEN ANDERE JAREN

Het Loodswezen heeft in het kostentoerekeningsysteem en/of met de ACM afspraken gemaakt over de wijze van verrekening van verschillende posten uit oudere boekjaren in de toekomstige tarieven.

TE VERREKENEN INVESTERINGEN 2023 RESP. 2022

Artikel 27c, zesde lid, onder i van de Loodsenwet bepaalt dat er een verrekening moet plaatsvinden van het verschil tussen de geraamde en de daadwerkelijk uitgevoerde wijzigingen in de materiële activa en investeringen in het kalenderjaar voorafgaande aan het jaar waarin het voorstel wordt gedaan.

In paragraaf 4.2.5.7 van de Memorie van Toelichting is dat nader uitgewerkt. Hierin is opgenomen dat kostenoriëntatie impliceert dat de tarieven zo goed mogelijk op de werkelijke kosten zijn gebaseerd en dat het niet de bedoeling is dat wel geraamde, maar niet gerealiseerde investeringen via het tarief worden gefinancierd. De Algemene Raad dient daarom een verrekening toe te passen, gebaseerd op de financiële verantwoording van het voorafgaande kalenderjaar. Het verschil tussen de geraamde en gerealiseerde investeringen moet worden verrekend. De definitieve verrekening over 2023 is pas bekend in 2024 en zal worden verrekend in de tarieven van 2025.

Het Loodswezen heeft met de ACM afspraken gemaakt over de wijze van verrekening. De verrekening van het te verrekenen bedrag van 2021 heeft in 2023 plaatsgevonden conform deze afspraken.

TERUGGAVE FLP/FLO-OVERSCHOT

In 2020 was er voor het eerst een post opgenomen voor de teruggave van de in het verleden opgebouwde FLO/FLP-gelden. In afstemming met de ACM en het Ministerie van IenW is besloten dat het bestaande overschot aan FLO/FLP stortingen terugggegeven zal worden aan de sector. Het uitgangspunt hierbij is het dempen van (grote) tariefmutaties en de teruggave aan de sector zal plaatsvinden middels een correctie op de loodsgeldtarieven. In de tarieven van 2023 is in totaal € 457.000 verwerkt als teruggave aan de sector dat gelijk staat aan een reductie van de tariefstijging van 0,25%. In 2023 is 0,25% over de werkelijke omzet loodsgelden uit het FLP fonds ontvangen, die ten gunste van het resultaat is gekomen (€ 443.590).

(1 1) ARBEIDSVERGOEDING LOODSEN

De berekende arbeidsvergoeding voor de directe uren en de toegerekende arbeidsvergoeding voor de indirecte uren zijn in onderstaande tabel opgenomen. Het betreft hier de vergoeding gebaseerd op de uurtarieven zoals ze gelden in het kader van de tariefregulering.

Overzicht uurtarieven prijsniveau 2023	Basistarief	Uurtarief	Uurtarief
	2015	2022	2023
Index cao-lonen CBS	104,4	119,6	122,4
	feb. 2014	feb. 2021	feb. 2022
Direct productieve loodstaken (All-in DPL uurtarief)	€ 242,65	€ 277,98	€ 284,49
Indirect productieve loodstaken (All-in IPL uurtarief)	€ 137,27	€ 157,26	€ 160,94

De arbeidsvergoeding op basis van bovenstaande uurtarieven is als volgt:

Arbeidsvergoeding registerloodsen	2023	2022
(in duizenden EUR)		
Arbeidsvergoeding directe loodsuren	46.581	50.656
Arbeidsvergoeding indirecte loodsuren	57.734	54.487
Externe projecten	390	333
Totaal	104.705	105.476

(1 2) KOSTEN BELOODSEN EN PLANNEN

De kosten beloodsen en plannen betreffen zaken als de kosten van de vaartuigen, kosten varende medewerkers, kosten inhuur van de helikopter, kosten medewerkers technische dienst en de kosten van de medewerkers voor de planning en coördinatie.

De werkelijke totale kosten beloodsen en plannen bestaan uit:

Kosten beloodsen en plannen	2023	2022
<i>(in duizenden EUR)</i>		
Vaartuigen	24.510	22.984
Afrekening samenwerking	87	-52
Opbrengst vervoer personen en goederen	-39	-39
Subtotaal vaartuigen	24.558	22.893
Kosten technische dienst	2.254	1.837
Kosten ligplaatsen en ov oper. locaties	1.998	1.956
Kosten bemanning vaartuigen (incl. NUR)	31.234	28.174
Kosten helikopter (incl. helivelden)	6.694	5.380
Overige vervoerskosten	11.101	10.911
Subtotaal beloodsen	53.281	48.258
Kosten planning	5.414	5.268
Afrekening samenwerking	309	142
Subtotaal planning	5.723	5.410
Totaal	83.562	76.561

(13) OVERIGE REGIONALE KOSTEN

De overige regionale kosten bestaan uit de kosten voor regionale ICT-systemen en algemene regionale kosten.

Overige regionale kosten	2023	2022
<i>(in duizenden EUR)</i>		
Kosten regionale ICT-systemen	3.529	3.152
Algemene regionale kosten	8.917	8.360
Totaal	12.446	11.512

De regionale ICT-kosten bestaan uit de kosten voor regionale planning en inzetsystemen SPIL, FRIS, LISA en LIS, GIDS en koppelingen met regionale havensystemen. Het betreft hier systemen die specifiek voor één of meerdere regio's worden gebruikt.

De algemene regionale kosten bestaan uit de kosten research & innovatie, overige operationele kosten ten behoeve van loodsen, kosten personeel regiokantoren, huisvestings- en kantoorkosten.

De werkelijke algemene regionale kosten zijn als volgt:	2023	2022
<i>(in duizenden EUR)</i>		
Kosten research & development	80	74
Overige kosten t.b.v. loodsen	2.531	2.342
Kosten personeel wal	4.451	4.177
Huisvesting regiokantoren	878	886
Kantoorkosten	254	247
Overige bedrijfskosten	723	634
Totaal	8.917	8.360

(14) OVERIGE LANDELIJKE KOSTEN

De overige landelijke kosten bestaan uit de kosten landelijke ICT-systemen en algemene landelijke kosten. Deze kosten zijn als volgt:

Overige landelijke kosten	2023	2022
<i>(in duizenden EUR)</i>		
Kosten landelijke ICT-systemen	3.390	2.984
Algemene landelijke kosten	13.906	12.304
Doorberekende kosten toezichthouder ACM	298	69
Totaal	17.594	15.357

De kosten landelijke ICT-systemen hebben betrekking op de kosten van de ICT-systemen. Dit betreft alle systemen die zowel landelijk als regionaal gebruikt worden (centrale computerinfrastructuur en netwerk, systeemsoftware, software, SAP, MS Office, etc.), echter met uitzondering van de specifiek aan regio's toegerekende systemen FRIS, LIS, LISA en SPIL 2005 en koppelingen met regionale havensystemen die onder de regionale ICT-kosten zijn opgenomen.

De doorberekende kosten toezichthouder ACM zijn de kosten die vanaf 2015 door ACM aan de sector waarop toezicht wordt gehouden worden doorberekend.

De algemene landelijke kosten worden gevormd door de kosten van de landelijke staf- en ondersteunende functies, inclusief de walorganisatie van de afdeling vervoer.

De werkelijke algemene landelijke kosten zijn als volgt:	2023	2022
<i>(in duizenden EUR)</i>		
Kosten personeel wal	10.620	9.582
Huisvesting kantoor	459	556
Kantoorkosten	161	139
Overige bedrijfskosten	2.666	2.027
Totaal	13.906	12.304

(15) PUBLIEKRECHTELIJKE BEROEPSORGANISATIE

De kosten publiekrechtelijke beroepsorganisatie bestaan uit de kosten Nederlandse Loodsencorporatie (NLc) en kosten Regionale Loodsencorporaties (RLc's). De werkelijke kosten voor 2023 zijn als volgt:

Kosten publiekrechtelijke beroepsorganisatie	2023	2022
<i>(in duizenden EUR)</i>		
Kosten NLC	1.921	2.112
Kosten RLC	232	253
Subtotaal	2.153	2.365
Kosten opleidingen/ STODEL	4.086	3.963
Totaal	6.239	6.328

De kosten van de NLC betreffen alle kosten van de Nederlandse Loodsencorporatie, inclusief de kosten van de medewerkers die bij de NLC in dienst zijn. De kosten van de RLC betreffen de kosten met betrekking tot de Regionale Loodsencorporaties.

De kosten voor de opleidingen/STODEL betreffen de kosten voor de opleiding van aspirant-loodsen, de kosten voor interne opleiding tot HBO-master niveau, de bijscholing en deskundigheidsbevordering van registerloodsen, inclusief de algemene kosten van de Stichting STODEL.

(16) VERMOGENSVERGOEDING

Vergoeding voor vermogenskosten	2023	2022
<i>(in duizenden EUR)</i>		
Materiële vaste activa	4.199	4.298
Overige vermogenskosten	562	645
Totaal	4.760	4.943

De afname van de vermogensvergoeding in 2023 ten opzichte van 2022 is het gevolg van een hoger bedrag aan afschrijvingen dan aan investeringen, waardoor de capital base daalt.

De over 2023 terug te betalen vermogenskosten worden conform het bepaalde in artikel 27c, zesde lid, onder i van de Loodsenwet, verrekend in de totale verrekening van de investeringen over 2023 in het tariefvoorstel 2025. Dit houdt in dat voor het deel van het verschil dat betrekking heeft op de post materiële vaste activa een verrekening ten laste van de loodsgeldtarieven dient plaats te vinden in het tariefvoorstel 2025.

Voor de periode 2023-2025 is het WACC percentage vastgesteld op 4,8%.

(17) AFSCHRIJVINGEN

In de exploitatierekening van het Nederlands Loodswezen zijn de volgende afschrijvingskosten materiële vaste activa opgenomen:

Afschrijvingen materiële vaste activa	2023	2022
<i>(in duizenden EUR)</i>		
Afschrijvingskosten reddingsmiddelen varende dienst	20	31
Afschrijvingskosten vaartuigen	7.940	8.178
Afschrijvingskosten opleidingsmiddelen	339	335
Afschrijvingskosten overige kosten tbv loodsen	911	857
Afschrijvingskosten operationele huisvesting	581	534
Afschrijvingskosten automatisering	2.422	2.179
Afschrijvingskosten huisvesting	399	430
Afschrijvingskosten kantoor	82	68
Totaal	12.694	12.612

(18) REGISTERLOODSEN

Het aantal registerloodsen dat in het loodsenregister is ingeschreven bedraagt ultimo boekjaar:

	2023	2022
Noord	16	16
Amsterdam-IJmond	66	66
Rotterdam-Rijnmond	218	216
Scheldemonden	168	168
Totaal	468	466

(19) PERSONEELSBESTAND

Het personeelsbestand in fte, dat in dienst is van NLBV, NLC en Stodel, was ultimo 2023 447,85 FTE en ultimo 2022 440,73 FTE. In 2023 was het gemiddelde 441,28 FTE (2022: 431,20 FTE). Dit is exclusief uitzendkrachten. Indien hiermee rekening wordt gehouden, leidt dit tot het onderstaande overzicht:

	2023	2022
Gemiddeld aantal werknemers in dienst	441,28	431,20
Gemiddeld aantal uitzendkrachten op jaarbasis	37,49	39,69
Totaal gemiddeld aantal personen werkzaam	478,77	470,89

De personeelskosten zijn in het exploitatieoverzicht opgenomen in overeenstemming met de functionele indeling, derhalve vormen de personeelskosten geen individuele post in het exploitatieoverzicht.

Er zijn geen werknemers werkzaam in het buitenland.

(20) SALARISSEN EN SOCIALE LASTEN PERSONEEL

In de exploitatierekening zijn de volgende salarissen en sociale lasten personeel opgenomen:

Lonen en sociale lasten personeel	2023	2022
<i>(in duizenden EUR)</i>		
Loonkosten ondersteunend personeel	37.805	36.287
Sociale lasten ondersteunend personeel	5.426	4.989
Pensioenpremies ondersteunend personeel	6.053	6.076
Kosten nieuwe uitbreidingsregeling (NUR)	1.375	-887
Totaal	50.660	46.466

PENSIOENPREMIES MEDEWERKERS

Het Nederlands Loodswezen heeft alle pensioenregelingen van de medewerkers verwerkt volgens de benadering waarbij de verplichtingen aan de pensioenuitvoerder in kaart worden gebracht.

De post pensioenpremies medewerkers betreft de werkgeverslasten voor de pensioenpremie en het nabestaandenpensioen van de medewerkers in dienst van Nederlands Loodswezen B.V., onder aftrek van de eigen bijdrage van de personeelsleden voor het ouderdoms- en nabestaandenpensioen en verhoogd met de compensatie van de eigen bijdrage voor medewerkers die onder de overgangsregeling vallen.

De voor de medewerkers van Nederlands Loodswezen B.V. geldende pensioenregeling betreft een verzekerde-pensioenregeling. De belangrijkste kenmerken van de pensioenregeling zijn:

- De regeling kent een levenslang ouderdomspensioen, levenslang partnerpensioen, tijdelijk partnerpensioen en wezenpensioen.
- Het pensioengevend salaris is 12 maal het vaste salaris en vaste toeslagen, vermeerderd met de 13^e maand en vakantietoeslag, rekening houdend met het fiscale maximum van € 128.810.
- De pensioengrondslag is het pensioengevend salaris minus een franchise die voor 2023 € 16.322 bedraagt.
- De jaarlijkse opbouw van het ouderdomspensioen bedraagt 1,25% van de pensioengrondslag, gebaseerd op een pensioenleeftijd van 68 jaar, conform het fiscale maximum, de jaarlijkse opbouw van het partnerpensioen bedraagt 0,875% van de pensioengrondslag.

De premies worden verantwoord als personeelskosten als deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa als deze tot een terugbetaling leiden of tot een vermindering van toekomstige betalingen.

Op grond van het bovenstaande leidt de regeling conform Richtlijn 271 niet tot het opnemen van een verplichting op de balans. De reguliere pensioenlasten betreffen de kosten die over het desbetreffende boekjaar voor rekening van Nederlands Loodswezen B.V. zijn gekomen, onder aftrek van de eigen bijdragen van werknemers.

NIEUWE UITTREDE REGELING (NUR)

In 2023 is er € 1.374.679 ten laste van het resultaat gekomen ten behoeve van de uittrede regeling voor continu personeel, dit bedrag betreft de mutatie van de voorziening Nieuwe Uittreding Regeling. In 2023 bestaat de mutatie van de voorziening voor € 66.000 uit mutatie deelname kans, € 398.000 mutatie marktrente en € -777.000 mutatie start leeftijd, € 945.000 mutatie CAO-loonstijgingen en € 742.000 overige mutaties.

BEZOLDIGING

De bezoldiging van de Raad van Commissarissen bedraagt voor 2023 € 88.190 (2022 € 82.062). Bezoldiging van de bestuurders (statutair directeur) betreft voor 2023 € 27.705 (2022 € 22.356) voor de vergoeding voor de leaseauto en onkostenvergoeding. De inzet van bestuurders wordt tussen de drie maatschappen onderling verrekend naar rato van het aantal niet beherende vennoten per maatschap aan het einde van elk boekjaar en komt hiervoor dus ook geen bedrag ten laste van NLBV.

(21) WET NORMERING TOPINKOMENS

De Wet Normering Topinkomens is van toepassing op een aantal entiteiten van Nederlands Loodswezen. Voor de Nederlandse Loodsencorporatie en de Regionale Loodsencorporaties geldt dat alle bepalingen van de WNT van kracht zijn. Voor Nederlands Loodswezen B.V. geldt dat uitsluitend paragraaf 4 van toepassing is.

Organisaties waarop de WNT van toepassing is kunnen een keuze maken over de wijze waarop zij de cijfers in het kader van de WNT openbaar maken. Nederlands Loodswezen heeft ervoor gekozen deze cijfers op haar website te publiceren. Voor de WNT wordt verwezen naar onze website:

www.loodswezen.nl

(22) HONORARIA ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

In het boekjaar zijn de volgende bedragen aan accountantshonoraria voor de accountant die is belast met de controle van de jaarrekening ten laste van het resultaat gebracht:

(in duizenden EUR)	2023	2022
Controle van de jaarrekening	389	353
Andere controlediensten	103	162
Totaal honoraria accountant	492	515

De totale honoraria voor de controle van de jaarrekening zijn gebaseerd op de totale honoraria over het boekjaar waarop de jaarrekening betrekking heeft, ongeacht of de werkzaamheden door de externe onafhankelijke accountant reeds gedurende dat boekjaar zijn verricht.

(23) NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE VERPLICHTINGEN

HUUR- EN LEASEVERPLICHTINGEN

De jaarlijkse verplichtingen inzake huurovereenkomsten van gebouwen, terreinen, kaden en steigers hebben een maximale looptijd tot 2031. In onderstaand overzicht zijn de jaarlijkse verplichtingen weergegeven naar looptijd:

Huur- en leaseverplichtingen per 31-12-2023				
<i>(in duizenden EUR)</i>	Looptijd korter dan 1 jaar	Looptijd tussen 1 en 5 jaar	Looptijd langer dan 5 jaar	Totaal
Heli	3.993	0	0	3.993
Datacenter/Outsourcing	1.812	453	0	2.265
Huurovereenkomsten	649	2.106	2.549	5.304
Nieuwbouw schepen	8.917	2.123	0	11.040
Overige overeenkomsten	333	120	0	453
Licentieovereenkomsten	343	2	0	345
Onderhoudscontracten	558	130	0	688
Totaal licentieovereenkomsten	901	132	0	1.033
Lease auto's	741	1.161	0	1.902
Kopieermachines Canon 2022 - 2024	16	0	0	16
Totaal leaseverplichtingen	757	1.161	0	1.918
Totaal	17.362	6.095	2.549	26.006

Nederlands Loodswezen heeft leasecontracten waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan de eigendom verbonden zijn, niet bij de vennootschap ligt. Deze leasecontracten worden verantwoord als operationele leasing. Verplichtingen uit hoofde van operationele leasing worden, rekening houdend met ontvangen vergoedingen van de lessor, op lineaire basis verwerkt in de resultatenrekening over de looptijd van het contract. De genoemde bedragen zijn exclusief BTW.

VERGELIJKENDE CIJFERS 2022:

Huur- en leaseverplichtingen per 31-12-2022				
(in duizenden EUR)	Looptijd korter dan 1 jaar	Looptijd tussen 1 en 5 jaar	Looptijd langer dan 5 jaar	Totaal
Heli	3.701	0	0	3.701
Datacenter/Outsourcing	1.458	365	0	1.823
Huurovereenkomsten	571	1.879	2.232	4.682
Nieuwbouw schepen	8.076	9.496	0	17.572
Overige overeenkomsten	480	164	0	644
Licentieovereenkomsten	251	2	0	253
Onderhoudscontracten	596	176	0	772
Totaal licentieovereenkomsten	847	178	0	1.025
Lease auto's	765	1.164	0	1.929
Kopieermachines Canon 2022 - 2024	24	20	0	44
Totaal leaseverplichtingen	789	1.184	0	1.973
Totaal	15.922	13.266	2.232	31.420

Gedurende het verslagjaar zijn in de verlies en winstrekening verwerkt:

(in duizenden EUR)	2023	2022
Heli	3.982	3.701
Datacenter/Outsourcing	1.521	1.383
Huurovereenkomsten	816	803
Licentieovereenkomsten	649	572
Onderhoudscontracten	674	630
Lease auto's	715	673
Kopieermachines Canon 2022 - 2024	24	26
Totaal	8.381	7.788

BANKGARANTIES

Er zijn bankgaranties afgegeven tot een bedrag van totaal € 214.090, die met name betrekking hebben op huurcontracten.

KREDIETFACILITEITEN

Met ABN-AMRO Bank is een rekening-courant kredietfaciliteit afgesloten van € 10 miljoen. Het doel van de faciliteit is financiering van werkkapitaal en de faciliteit kan gebruikt worden als rekening-courant of voor het stellen van garanties. De debetrente op jaarbasis is gebaseerd op een gemiddeld 1-maands Euribor tarief verhoogd met een kredietopslag van 0,65% en 0,35% liquiditeitspremie. Er is in 2023 geen gebruik gemaakt van deze faciliteit. De bereidstellingsprovisie voor de kredietfaciliteit bedraagt 0,10% per kwartaal.

Met Rabobank Rotterdam is een rekening-courant krediet afgesloten van € 0,5 miljoen. Het doel van de faciliteit is financiering van werkkapitaal of voor het stellen van garanties. De debetrente op jaarbasis is gebaseerd op een gemiddeld 1-maands Euribor tarief verhoogd met een opslag van 1,25%. Er is in 2023 geen gebruik gemaakt van deze faciliteit.

PENSIOENEN

Vanaf 2016 loopt de herverzekering met looptijd tot en met 2019 rechtstreeks tussen de pensioenverzekeraar en het Nederlands Loodswezen en de drie andere organisatie behorende tot het Nederlands Loodswezen die werknemers in dienst hebben die deelnemer aan de betreffende pensioenregeling zijn. In 2020 is er een nieuwe overeenkomst ingegaan met een looptijd van 2 jaar. In verband met de vertraging van de nieuwe wetgeving is het contract in 2022 voor nog eens 2 jaar verlengd. De jaarlijks verplichting die hiermee gemoeid is hangt af van de loonsom en pensioengrondslag en bedraagt op basis van het huidige personeelsbestand en de huidige loonsom circa € 7,2 miljoen per jaar.

Geschil met de Stichting bedrijfspensioenfonds voor de Koopvaardij

In 2021 is een geschil ontstaan tussen Nederlands Loodswezen B.V. (NLBV) en de Stichting bedrijfspensioenfonds voor de Koopvaardij (BpfK). BpfK is van mening dat de pensioenen van varende werknemers van NLBV onder de verplichtstelling van het BpfK vallen.

NLBV kent voor al haar varende (en niet varende) werknemers een eigen pensioenvoorziening op grond van de CAO Loodswezen, die in eerste instantie was ondergebracht bij een eigen ondernemingspensioenfonds en thans is ondergebracht bij een pensioenverzekeraar.

NLBV betwist dat haar varende werknemers onder de werkingssfeer van het verplichtstellingsbesluit van BpfK vallen, omdat NLBV niet behoort tot de bedrijfstak koopvaardij en de bemanningen geen zeevarenden zijn zoals gedefinieerd in onderdeel A van het verplichtstellingsbesluit. NLBV is voorts van mening dat dat zij - voor zover vereist - in aanmerking komt voor een vrijstelling en is voornemens één of meerdere vrijstellingsverzoeken in te dienen. Op basis van het voorgaande acht NLBV het niet waarschijnlijk dat in een procedure zal worden vastgesteld dat haar varende werknemers onder de werkingssfeer van BpfK vallen.

Indien NLBV in dit geschil in het ongelijk zou worden gesteld en ook geen (afloop) vrijstelling wordt verleend zal aansluiting met terugwerkende kracht bij BpfK gepaard moeten gaan met een collectieve waardeoverdracht vanuit de pensioenverzekeraar van de bestaande pensioenvoorziening op grond van de CAO Loodswezen. NLBV verwacht dat ten minste een substantieel deel van de overdrachtssom kan worden voldaan uit deze collectieve waardeoverdracht, maar thans kan niet met voldoende betrouwbaarheid worden vastgesteld voor welk bedrag de verplichting in dat geval kan worden afgewikkeld.

NLBV heeft derhalve geen voorziening of te betalen post opgenomen in de jaarrekening 2023 ten aanzien van het geschil met BpfK.

(24) FISCALE POSITIE

De loodsenassociaties Amsterdam–IJmond, Rotterdam–Rijnmond/Noord en Scheldemonden vormen een fiscale eenheid voor de omzetbelasting met Nederlands Loodswezen B.V., Kenniscentrum Loodswezen B.V. en Loodswezen Materieel B.V. Zij zijn over en weer hoofdelijk aansprakelijk voor de schulden uit hoofde van de omzetbelasting.

Ingevolge de afspraken met de fiscus over de belastingheffing van de winst van de loodsenassociaties wordt het resultaat toegerekend aan de afzonderlijke loodsenassociaties Amsterdam–IJmond, Rotterdam–Rijnmond/Noord en Scheldemonden en bij de individuele registerloodsen / vennoten fiscaal verrekend.

De organisaties die de beroepsorganisatie vormen (Nederlandse Loodsencorporatie, de Regionale Loodsencorporaties en de Stichting Stodel) hebben geen winsttoogmerk en zijn vrijgesteld van winstbelasting.

(25) WINSTBESTEMMING

De winst van de maatschappen is verwerkt in de nog niet uitgekeerde winst onder het eigen vermogen. Het resultaat van de overige entiteiten is verwerkt in de overige reserves onder het eigen vermogen.

(26) GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum bekend, die van invloed zijn op hetgeen in de jaarrekening 2023 is opgenomen.

Hoek van Holland, 26 maart 2024

Namens de algemene raad van de Nederlandse Loodsencorporatie
J.W. Bentinck
Voorzitter

Namens Nederlands Loodswezen B.V.
H.B.W. Broers
Directeur

OVERIGE GEGEVENS

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan de algemene raad van de Nederlandse Loodsencorporatie

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN JAARREKENING 2023

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2023 van de hierna opgenomen entiteiten zoals toegelicht op pagina 82 tot en met 87 gecontroleerd. De jaarrekening ziet toe op de gemeenschappelijke financiële verantwoording van:

- Nederlandse Loodsencorporatie
- Stichting opleiding en deskundigheidsbevordering registerloodsen (Stodel)
- Regionale loodsencorporatie Noord
- Regionale loodsencorporatie Amsterdam-IJmond
- Regionale loodsencorporatie Rotterdam-Rijnmond
- Regionale loodsencorporatie Scheldemonden
- Nederlands Loodswezen B.V.
- Loodsenassociatie Amsterdam-IJmond
- Loodsenassociatie Rotterdam-Rijnmond/Noord
- Loodsenassociatie Scheldemonde
- Loodswezen Materieel B.V.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de opgesomde entiteiten op 31 december 2023 en van het resultaat over 2023 in overeenstemming met de in Nederland algemeen aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving overeenkomstig Titel 9 Boek 2, het Kostentoerekeningssysteem Loodswezen 2023-2027 en besluiten van de ACM in het kader van de tariefregulering van het Loodswezen, zoals toegelicht op pagina 82 tot en met 87 vereist is.

De jaarrekening bestaat uit:

1. Het overzicht vermogen per 31 december 2023.
2. Het overzicht exploitatierekening over 2023.
3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

DE BASIS VOOR ONS OORDEEL

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Nederlandse Loodsencorporatie zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

INFORMATIE TER ONDERSTEUNING VAN ONS OORDEEL

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

CONTROLE-AANPAK FRAUDERISICO'S

Wij hebben risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in de entiteit en haar omgeving, de componenten van het internebeheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop de algemene raad inspeelt op frauderisico's en het internebeheersingssysteem monitort en de wijze waarop de algemene raad toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan. Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het internebeheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van internebeheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

HET RISICO DAT HET MANAGEMENT MAATREGELEN VAN INTERNE BEHEERSING DOORBREEKT

OMSCHRIJVING

Het management bevindt zich in een unieke positie om fraude te kunnen plegen, omdat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en daarmee frauduleuze financiële overzichten op te stellen door internebeheersingsmaatregelen te doorbreken die anderszins effectief lijken te werken.

WIJZE WAAROP DOOR ONS IS BECONTROLEERD

Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van de internebeheersingsmaatregelen en de processen aangaande het genereren en verwerken van journaalposten uitgaande van een risico op doorbreking van dat proces. Ook hebben wij de processen rondom de totstandkoming van financiële verslaggeving en het identificeren van significante transacties buiten de normale bedrijfsvoering beoordeeld.

Daarnaast hebben wij specifieke aandacht gegeven aan het selecteren en toetsen van journaalposten op basis van risicocriteria, zoals handmatige boekingen in het afsluitproces.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die een aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van de algemene raad.

HET RISICO DAT ER TE VEEL FREQUENTIEKORTING WORDT UITGEKEERD

OMSCHRIJVING

Elk jaar wordt per cluster de frequentiekorting bepaald. De frequentiekorting is afhankelijk van het aantal schepen wat toegekend wordt aan een cluster. Door schepen toe te voegen die niet behoren tot dat cluster kan er te veel frequentiekorting worden uitgekeerd.

WIJZE WAAROP DOOR ONS IS GECONTROLEERD

Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van de internebeheersingsmaatregelen en de processen aangaande het proces frequentiekorting.

Daarnaast hebben wij specifieke aandacht gegeven aan de schepen die onderdeel uitmaken van een bepaald cluster en of deze voldoen aan de daaraan gestelde voorwaarde.

Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van de algemene raad.

CONTROLE-AANPAK NALEVING VAN WET- EN REGELGEVING

Wij hebben een algemeen inzicht verworven in het wet- en regelgevingskader dat van toepassing is op de entiteit door inlichtingen in te winnen bij de algemene raad en het lezen van notulen. Voor zover materieel voor de gerelateerde financiële overzichten, hebben wij op basis van onze risicoanalyse, en rekening houdende met dat het effect van niet-naleving van wet- en regelgeving aanzienlijk varieert, de volgende wet- en regelgeving overwogen: naleving van het belastingrecht en regelgeving voor financiële verslaggeving aangemerkt als wet- en regelgeving met een directe invloed op de financiële overzichten.

Wij hebben voldoende en geschikte controle-informatie verkregen omtrent het naleven van de bepalingen van die wet- en regelgeving die gewoonlijk wordt geacht van directe invloed te zijn op de financiële overzichten.

Daarnaast is de Nederlandse Loodsencorporatie onderworpen aan overige wet- en regelgeving waarvan de gevolgen van niet naleving een van materieel belang zijnde invloed kunnen hebben op de financiële overzichten, bijvoorbeeld ten gevolge van boetes of rechtszaken.

Gezien de aard van de activiteiten van de Nederlandse Loodsencorporatie en de complexiteit van de Loodsenwet bestaat het risico dat niet wordt voldaan aan de vereisten van deze wet- en regelgeving.

Ten aanzien van deze wet- en regelgeving die geen direct effect hebben op de vaststelling van de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening, zijn onze werkzaamheden beperkter. Naleving van wet- en regelgeving kan van fundamenteel belang zijn voor de operationele aspecten van een entiteit, voor de mogelijkheid van een entiteit om haar activiteiten voort te zetten, dan wel voor het voorkomen van sancties van materieel belang (bijv. het naleven van de voorwaarden van een vergunning voor het uitvoeren van een activiteit, of het naleven van regelgeving betreffende het milieu); niet-naleving van dergelijke wet- en regelgeving kan daarom van materieel belang zijnde invloed hebben op de financiële overzichten.

Onze verantwoordelijkheid is beperkt tot het uitvoeren van gespecificeerde controlewerkzaamheden ter bevordering van het identificeren van niet-naleving van wet- en regelgeving die een invloed van materieel belang kan hebben op de financiële overzichten. Onze werkzaamheden ter bevordering van het identificeren van gevallen van niet-naleving van overige wet- en regelgeving die een invloed van materieel belang kan hebben op de financiële overzichten, zijn beperkt tot (i) het management en, in voorkomend geval, de met governance belaste personen vragen of de entiteit dergelijke wet- en regelgeving naleeft; (ii) de eventuele correspondentie met de desbetreffende vergunningverlenende of regelgevende of toezichthoudende instanties inspecteren.

Uiteraard zijn wij gedurende de controle alert op indicaties van (vermoedens) van niet-naleving van wet- en regelgeving.

Ten slotte hebben wij een schriftelijke bevestiging verkregen dat alle bekende gevallen van niet-naleving of vermoede van niet-naleving van wet- en regelgeving, ons ter kennis zijn gebracht.

CONTROLE-AANPAK CONTINUÏTEIT

De algemene raad heeft de jaarrekening opgemaakt uitgaande van de continuïteit van het geheel van de werkzaamheden voor de periode van twaalf maanden vanaf de datum van opmaken van de jaarrekening. Onze werkzaamheden om de continuïteitsbeoordeling van de algemene raad te evalueren omvatten onder andere:

- Overwegen of de continuïteitsbeoordeling van de algemene raad alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van onze controle kennis hebben en de algemene raad bevragen over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten. Wij hebben hierbij voornamelijk aandacht besteed aan de liquiditeitspositie.
- Nagaan of de algemene raad gebeurtenissen of omstandigheden heeft geïdentificeerd die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven.
- Evalueren van de begrote operationele resultaten en daaraan gerelateerde kasstromen voor de periode van twaalf maanden vanaf de datum van opmaken van de jaarrekening rekening houdend met onze kennis uit de controle en ontwikkelingen in de branche.

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

De andere informatie bestaat uit:

- Het voorwoord
- Het bestuursverslag
- De overige gegevens
- Colofon

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De algemene raad is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de het bestuursverslag van de algemene raad en de overige gegevens.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

VERANTWOORDELIJKHEDEN VAN DE ALGEMENE RAAD VOOR DE JAARREKENING

De algemene raad is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland algemeen aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving overeenkomstig Titel 9 Boek 2, het Kostentoerekeningssysteem Loodswezen 2023-2027 en besluiten van de ACM in het kader van de tariefregulering van het Loodswezen, zoals toegelicht op pagina 82 tot en met 87. In dit kader is de algemene raad verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de algemene raad noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de algemene raad afwegen of de entiteit in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de algemene raad de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de algemene raad het voornemen heeft om de entiteit te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

De algemene raad moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de entiteit haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

ONZE VERANTWOORDELIJKHEDEN VOOR DE CONTROLE VAN DE JAARREKENING

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de algemene raad en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door de algemene raad gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de entiteit haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een entiteit haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de algemene raad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amsterdam, 15 april 2024

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend: N.R. Fritz RA

BEGRIPPENLIJST

ACM

Autoriteit Consument & Markt

AVG

Algemene Verordening Gegevensbescherming

CISO

Chief Information Security Officer

COSO

Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission

CSRD

Corporate Sustainability Reporting Directive

EMPA

European Maritime Pilots Association

ETA

Estimated Time of Arrival

ETD

Estimated Time of Departure

FLO

Functioneel Leeftijds Ontslag

FLP

Functioneel Leeftijds Pensioen

GIDS

Gezamenlijk Interactief Dienstverleners Systeem

IALA

International Association of Lighthouse Authorities

IMPA

International Maritime Pilots Association

IMO

International Maritime Organization

ISM

International Safety Management

ISPO

International Standard for Maritime Pilots Organizations

KRVE

Koninklijke Roeiersvereniging de Eendracht

LOGE

Loodsenregister

LNS

Loodsplicht nieuwe stijl

NCSC

Nationaal Cyber Security Centrum

NCTV

Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid

NLBV

Nederlands Loodswezen B.V.

NLC

Nederlandse Loodsencorporatie

NMS

Navigator Marginale Schepen

NUR

Nieuwe Uittrede Regeling

PEC

Pilot Exemption Certificate

QASTOR-LITE

Navigatie ondersteunend apparaat

RLC

Regionale Loodsencorporatie

SERVQUAL

Service en Quality model

STODEL

Stichting Opleiding- en Deskundigheidsbevordering Registerloodsen

SVW

Scheepvaartverkeerswet

VTS

Vessel Traffic Service

COLOFON

UITGAVE

Nederlands Loodswezen, mei 2024
www.jaarverslagloodswezen.nl

BEZOEKADRES

Berghaven 16
3151 HB Hoek van Holland
Postbus 830
3000 AV Rotterdam
www.loodswezen.nl

CONCEPT, DESIGN EN REALISATIE

Gloedcommunicatie

TECHNIEK

F19 Digital Reporting

CONTENT EN REDACTIE

Nederlands Loodswezen
Gloedcommunicatie

FOTOGRAFIE

Nederlands Loodswezen

REDACTIEADRES

Afdeling Communicatie
Nederlands Loodswezen
Berghaven 16
3151 HB Hoek van Holland
Postbus 830
3000 AV Rotterdam
communicatie@loodswezen.nl